

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ—ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1896—
ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ'—ΙΒ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΙΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΝ ΤΩΝ ΚΤΗΝΩΝ

Ὁ γνωστός Γάλλος γεωπόνος κ. Gaston Devaux ἀπέστει-
λεν ἡμῖν τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν ὑπ' αὐτοῦ σύγγραμμα *Le blé*
à 27 francs les 100 kilos, ἐν ᾧ μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν
εἰδικότητος καὶ εὐκρινείας πραγματεύεται τὸ λίαν ἐπίκαιρον
θέμα περὶ τῆς χρήσεως τοῦ σίτου πρὸς διατροφήν τῶν κτηνῶν
θέμα περὶ οὗ κατ' ἐπανάληψιν ἐγράψαμεν ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ
Γεωργίᾳ» (1). Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου ἱρανίζομεθα τὰ
ἐπόμενα.

Ὑπελογίσθη ὅτι ἡ ἔτησια κατανάλωσις σίτου ἐν Γαλλίᾳ
ἀνέρχεται εἰς 120 ἑκατομμύρια ἑκατόλιτρα, ἐν οἷς συμπερι-
λαμβάνεται ὄχι μόνον ὁ εἰς ἄρτον καταναλισκόμενος σίτος
ἀλλὰ καὶ ὁ χρησιμοποιούμενος ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ πρὸς
σποράν.

Ἡ τῷ 1891 παραγωγή σίτου ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τινῶν μὲν
ὑπελογίσθη ὅτι ἀνῆλθεν εἰς 127 ἑκατομμύρια ἑκατόλιτρα,
ὑπὸ ἄλλων δὲ εἰς 141 ἑκατομμύρια. Ὅπως δὲ ἦτο βε-
βαίως ἀνωτέρα τῆς καταναλώσεως. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ τοῦ
ἔτους τούτου σιτοπαραγωγή δὲν ἦτο ποσῶς ἀνωτέρα τοῦ μέ-
σου ὅρου· πολλοὶ μάλιστα θέλουσιν αὐτὴν κατωτέραν. Ἐντού-

(1) 1894 σελ. 34, 300, 301 καὶ 384 καὶ 1892 σελ. 49.

τοις καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἦσαν ταπεινότητες.

Πλὴν τῆς Ἀγγλίας σχεδὸν πᾶσαι αἱ ἄλλαι χώραι σήμερον παράγουν πλείοτερον τοῦ ἀναγκασιοῦντος διὰ τὴν κατανάλωσιν αὐτῶν σίτου, ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ἡ σημαντικὴ ὑποτίμησις τοῦ πρωτίστου τούτου προϊόντος τῆς γεωργίας. Ὅθεν καθίσταται ἀπκραιπτήτος ἡ ἐξέυρεσις μέσου πρὸς ἐξόδουσιν τοῦ πλεονάσματος καὶ ἐπομένως πρὸς ἀνύψωσιν τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος τούτου.

Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ σίτου πρὸς μερικὴν τουλάχιστον διατροφήν τῶν ἵππων, τῶν βοῶν, τῶν αἰγοπροβάτων καὶ τῶν χοίρων θ' ἀπέθανεν εὐεργατικωτάτη διὰ τοὺς σήμερον πανταχοῦ ἕνακα τῆς πληθώρας τῆς παραγωγῆς πάσχοντες καλλιεργηταί. Δέον λοιπὸν τὸ ζήτημα τοῦτο ν' ἀπαποχολήσῃ σπουδαίως πάντας τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ γεωργικά.

Πρὸ πολλοῦ ἐγένοντο πειράματα ὅπως ἐξακριβωθῇ εἰάν δεδικαιολογημένως ἐπὶ πολὺ ἐπιστευέτο ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ σίτου πρὸς διατροφήν τῶν κτηνῶν ἦνε ἐπιβλαβής. Τὸ συμπέρασμα τῶν πειραμάτων τούτων ἦτον ἀρνητικόν, δι' ὃ σήμερον πανταχοῦ παρεδέχονται ὅτι ὁ σίτος εἶνε τροφή ὄχι μόνον ἀβλαβής, ἀλλὰ καὶ ὠφελιμωτάτη ὅταν γίνηται χρῆσις αὐτοῦ ἐν μέτρῳ καὶ ἐν μορφῇ καταλλήλῳ.

Ἡ χρῆσις τοῦ σίτου ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε ἤδη κοινοτάτη ἰδίως πρὸς διατροφήν τῶν βοῶν καὶ πρωτίστως πρὸς πάχυνσιν αὐτῶν καὶ πρὸς γαλακτοπαραγωγὴν. Ὁ σίτος, λέγει ὁ Ἀμερικανὸς Salmon, εἶνε κατάλληλος πρὸς διατροφήν τῶν νεαρῶν ζώων καὶ ἰδίως καθ' ἣν περίοδον ταῦτα ἀναπτύσσονται, ὅτε χορηγεῖται αὐτοῖς χονδροαλεσμένος ἢ βρασμένος.

Ἐπὶ πολὺ ἐπακράτησεν ἡ πρόληψις ὅτι ὁ σίτος, καὶ ἰδίως ὁ ἄβραστος, χορηγούμενος εἰς τοὺς ἵππους δηλητηριάζει αὐτούς. Εἶνε βέβαιον ὅτι πολλάκις συνέβησαν δυστυχήματα, ἀλλὰ ταῦτα προήρχοντο ἐκ τοῦ ὅτι ὁ καρπὸς αὐτος ἐχορηγεῖτο ἄνευ μέτρου, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἵππος (ὡς καὶ ἄλλα ζῶα) τρώγει αὐτὸν ἀπλήττως, δὲν τὸν χονδεύει, ἐντεῦθεν δὲ ἐπέρχονται

ἐμπαρξῆεις καὶ ζύμωσις, αἵτινες δυνατόν νὰ προκαλέσωσι κωλύουσιν καὶ ἐνίοτε νὰ ἐπιφέρωσι τὸν θάνατον.

Ἐπὶ θραπτικὴν ἔποψιν ἐν μέρος κατ' ὄγκον σίτου ἀντιστοιχεῖ πρὸς δύο μέρη βρώμης, ἐπομένως προκειμένου ν' ἀντικατασταθῇ τὸ ὅλον ἢ μέρος ταύτης διὰ σίτου, δέον νὰ χορηγῆται τοιοῦτος ὅσον τὸ ἡμισυ τῆς κατακρατουμένης βρώμης.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν χορηγοῦσι πολὺν σίτον ἰδίως εἰς τοὺς ἐκτελούντας βαρείας ἐργασίας ἵππους, προνοοῦσι δὲ ὅτι αἱ ἀδύνατοι ἵπποι δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι βαρεῖαν ἐργασίαν εἰάν δὲν λάθωσι γενναίαν μερίδα σίτου.

Ἄλλοι διατείνονται ὅτι ὁ σίτος εἶνε καταλληλότερος διὰ τὰ ἡλικιωμένα καὶ ἀσθενικά ζῶα.

Λίαν εὐάρεστα ἀποτελέσματα ἔσχεν ὁ ἐπιτηρῶν τοὺς πολυαριθμούς ἵππους τῆς εταιρίας τοῦ ἀεριόφωτος τῶν Παρισίων χορηγῶν μικρὰν μερίδα σίτου εἰς πάντα τὰ ἀσθενικά καὶ τὰ ἀναρραινύοντα κτήνη.

Ἐντούτοις ὁ σίτος οὐδέποτε πρέπει νὰ χορηγῆται ἀκέραιος· δέον προηγουμένως νὰ βράζηται ἢ νὰ χονδροαλέβηται, διότι ἄλλως, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, δυνατόν νὰ προξενήσῃ δυσάρεστα ἀποτελέσματα, ἢ τέλος νὰ διέλθῃ τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα τοῦ ζώου ἀκέραιος, ἐντελῶς ἄθικτος. Τοῦτο συμβαίνει ἐνίοτε καὶ μὲ τὴν βρώμην ἢ τὴν κριθὴν εἰς τοὺς γεγηρακότας καὶ τοὺςλαιμάργους ἵππους, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ μασῶσιν ἀτελῶς ἢ τρώγουσι ταχέως τοὺς χορηγούμενους αὐτοῖς σπόρους, κατακύνουσι μέγα μέρος αὐτῶν καὶ τοὺς ἐξάγουσι ἀκεραίους μετὰ τῆς κόπρου.

Χονδροαλέθεσαι δ' εὐχερῶς ὁ σίτος δι' εἰδικῶν ἀτμοκινήτων ἢ χειροκινήτων μύλων ἢ καὶ δι' αὐτῶν τῶν παρὰ τοῖς ἡμετέροις χωρικοῖς ἐν χρήσει χειρομύλων, δι' ὧν παρασκευάζεται τὸ κλιγοῦρι.

Πολλοὶ ὑποθέτουσιν ὅτι τὰ πίτυρα ἔχουσιν ἴσην μὲ τὸν σίτον θραπτικὴν δύναμιν, δι' ὃ καὶ χορηγοῦσιν ἀφθόνως ταῦτα εἰς τὰ ἀδύνατα καὶ ἰδίως εἰς τὰ ἀτελῶς μασῶντα ζῶα. Ἐντούτοις ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένη. Ἀπὸ τινῶν

μάλιστα ἐτῶν ὅτε ἤρχισε νὰ γενικεύηται ἡ χρῆσις μύλων τελειωτέρων, καὶ ἰδίως τῶν δλοσιδῆρων (συστήματος οὐγγρικοῦ, συνισταμένου ἐκ δύο ἀντιστρόφως στρεφόμενων σιδηρῶν κυλίνδρων), δι' ὧν ἀφαιροῦνται πᾶσαι αἱ ἀμυλώδεις καὶ γλοιώδεις οὐσίαι τοῦ καρποῦ, τὸ δὲ ἐναπολειπόμενον πίτυρον ἀποτελεῖται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ περιβλήματος τῶν κόκκων (1), τὰ πίτυρα ὄχι μόνον ἐλαχίστας θρεπτικὰς οὐσίας περιέχουσιν ἀλλὰ καὶ εἶνε δύσπεπτα, προκαλοῦντα ἐνίοτε κοιλιακὰς διαταράξεις (maladie du son, enterolithes, calculs intestinaux).

Ἐπομένως τὰ πίτυρα δεόν νὰ χορηγῶνται μόνον ὡς συμπληρωματικὴ τροφή. Τὰ πίτυρα μάλιστα τῶν τελειωτέρων ἀλευρομύλων, τὰ ὅποια εἶνε πτωχότατα εἰς θρεπτικὰς οὐσίας καὶ πλούσια εἰς ἐπιβλαβεῖς καὶ δύσπεπτους, εἶνε προτιμότερον νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται ποσῶς.

Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Γερμανίας, τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Βελγίου τῆς Σουηδίας, τοῦ Τυρόλου, χορηγεῖται ὁ σῖτος λίαν ἐπιτυχῶς ἐν μορφῇ ἄρτου. Κατασκευάζονται δὲ συνήθως εἰδικοί πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἄρτοι περιέχοντες ὀλίγην σχετικῶς ψίχαν (διὰ τοῦτο γίνονται πλακωτοὶ) καὶ ἐπομένως οὐχὶ πλέον τῶν 15—20 ο)ο ὕδωρ, πολὺ δὲ ἅλας, διότι παρατηρήθη ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἄρτοι καὶ εὐπεπτότεροι καὶ θρεπτικώτεροι εἶνε. Χορηγεῖται δὲ ὁ ἄρτος οὗτος εἰς τὰ ζῶα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ἵππους οὐχὶ νωπός, διότι τοιοῦτος δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ δυσπεψίαν.

Ἐξ 100 ὀκάδων καθαροῦ σίτου ἀλεθομένου διὰ τελείου ἀλευρομύλου δύνανται νὰ κατασκευασθῶσι 120 ὀκάδες τοιοῦτου ἄρτου καλῶς ζυμωμένου, καλῶς ἐψημένου καὶ μὴ περιέχοντος εἰμὴ μικρὰν σχετικῶς ποσότητα ὕδατος.

Ἐπιλογισμένης τῆς ἀξίας 100 ὀκάδων σίτου εἰς δραχμὰς τριάκοντα δύο, τῆς δὲ δαπάνης τῆς ἀλέσεως, τῆς ζυμώσεως καὶ τοῦ ψησίματος εἰς πέντε δραχμὰς, θὰ στοιχίσῃ ὁ ἄρτος οὗτος πρὸς 33 περίπου λεπτὰ κατ' ὀκάην.

Εἶνε δὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δι' ἄρτου διαθρέψεως τῶν κτηνῶν, καὶ ἰδίως τῶν παχυνομένων, ἄριστα καὶ ταχύτατα.

ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΙΣ ΤΗΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ (1)

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΖΥΜΩΣΙΝ ΤΟΥ ΓΛΕΥΚΟΥΣ

Ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι αἱ ἐρευναι πρὸς ἀνεύρεσιν καταλλήλων μέσων ὅπως τὰ κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ γλεύκουσ συγκεντρούμενα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑγροῦ στεμφύλων τηρῶνται βεβυθισμένα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζυμώσεως.

Ὅταν ὁ ὄγκος οὗτος τῶν στεμφύλων, ὃν ἐκκλέσαμεν στεφάνην, μένη ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκτεθημένος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀέρος ὀξινίζει καὶ ἀπειλεῖ νὰ καταστρέψῃ ὅλον τὸ ἐν τῇ κάδῳ προϊόν.

Πολλοὶ εἰσποιοὶ βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς μεγάλης πυκνότητος τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τοῦ ἀναπτυσσομένου κατὰ τὴν ζύμωσιν καὶ φερομένου ἀνωθεν τῆς κάδου, συμπεραίνουσιν ὅτι τὸ ἀέριον τοῦτο σχηματίζει μεταξὺ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ τῆς στεφάνης ἀδιαπέραστον καὶ προφυλακτικὸν στρώμα καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν εἶνε περιττὸν τὸ καλύπτειν τὰς κάδους, ἢ βυθίζειν τὴν στεφάνην. Ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι αἱ κλείουσαι ἀνωθεν κάδου προφυλάττουσι τὴν στεφάνην ἀπὸ τῆς ὀξινίσεως. Τέλος ἄλλοι

(1) Τὸν ὄγκον τῶν κατὰ τὴν ζύμωσιν συγκεντρούμενων καὶ ἐπιπλεόντων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ζυμουμένου ὑγροῦ στεμφύλων, ἐλλείπει ἄλλου ὄρου, ὠνομάσαμεν στεφάνην, ἀφ' οὗ στεφάνη σημαίνει «πᾶν ὅτι περιβάλλεται εἰς τι ὡς στέφανος». Τὸν ὄγκον τοῦτον τῶν στεμφύλων οἱ Γάλλοι καλοῦσι charneu (πίλον), εἰς τινὰ δὲ μέρη παρ' ἡμῖν οὗτος ὠνομάζεται κοινῶς πέτρα.

οὐδέποτε ἀφίνουσι τὴν στεφάνην ν' ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφανείαν τοῦ βουστοῦ, δι' ὃ δι' ἐνὸς ἢ πλείοτέρων διατρύτων (καφασωτῶν) ξυλίνων διαφραγμάτων εἰσαγομένων εἰς τὴν κάδην ἀμὰ τῆ ἐνάρξει τῆς ζυμώσεως καὶ στερεομένων καταλλήλως, κτηροῦσι τὴν στεφάνην κατὰ στρώματα κάτω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ. Οὕτω τὰ στέμφυλα μὴ ἐρχόμενα εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος δὲν ὀξινίζουσιν.

Πρὸ τινος εἰς τῶν ἀνταποκριτῶν τοῦ *Moniteur Vinicole*, ὅθεν λαμβάνονται πολλὰ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναγραφόμενων, ἔγραψε πρὸς τὴν ἐφημερίδα ταύτην ὅτι τινὲς τῶν οἰνοποιῶν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας ἐφήρμωσαν λίαν ἐπιτυχῶς τὸ ἐξῆς ἀπλούστατον καὶ ἀδύνατον μέσον. Μὴ πληροῦντες καθ' ὀλοκληρίαν τὴν κάδην ἀφίνουσι μετὰ τοῦ χείλους αὐτῆς καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ εἰσαγομένου πρὸς ζύμωσιν γλυκούς κενὸν 25 ὡς ἔγγιστα ἑκάτοστῶν τοῦ μέτρου. Τὸ κενὸν τοῦτο διάστημα, εὐθὺς ὡς σχηματισθῆ ἢ στεφάνη, ἀποπληροῦσι διὰ λειπύρων τοῦ σίτου καὶ λεπτῶν ἀχύρων συλλεγομένων κατὰ τὴν λίχνισιν τοῦ γεννήματος. Τὸ ἀχύρινον τοῦτο στρώμα ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς ἀφίνει ἐλευθέραν τὴν διέξοδον τοῦ ἐν τῇ κάδῃ ἀναπτυσσομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἀφ' ἑτέρου προφυλάσσει τὴν στεφάνην ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Πρὸ τῆς μεταγγίσεως τοῦ οἴνου ἀφαιροῦσι διὰ πτύου τὸ ἐμπεποτισμένον ὑπὸ τῶν οἰνωδῶν ἀτμῶν ἀχυρῶδες στρώμα, ὅπερ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἀποτελεῖ ἀρίστην τροφήν διὰ τὰ κτήνη.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν γίνεται χρῆσις πολλῶν ἄλλων μέσων, ἐν οἷς εἶνε καὶ ἡ χρῆσις βερῶν. Ἀλλὰ τὰ μὲν σιδηρὰ βάρη ἔχουσι τὸ ἀτόπημα ὅτι ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ οἴνου μέρος τῶν ὀξέων αὐτοῦ, τὰ δὲ λίθινα ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταδίδουσιν αὐτῷ οὐσίας ἐπιβλαβεῖς (χῶμα, ἀνθρακικὴ ἢ θεικὴ ἄσβεστος)· μόνον οἱ ἐκ καθαροῦ ὀξυπυριτίου λίθοι δύνανται ἀφόβως νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ἐντελῶς ἀβλαβεῖς, καθ' ὃ ἀπρόσβλητοι ὑπὸ τῶν ἐν τῷ οἴνῳ ὀξέων.

Ἐντὶ τῶν διατρύτων ξυλίνων διαφραγμάτων τινὲς μετα-

χειρίζονται πυκνὰ κανάθινα δίχτυα στερεούμενα ἐκ ξυλίνων ἀγκίστρων πρὸς τοῦτο προσηρητημένων ἔσωθεν τῆς κάδης.

Πάντα τὰ μέσα ταῦτα εἶνε προδήλως καλὰ, καθότι ἔχουσιν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐμποδίζωσι τὴν στεφάνην ἀπὸ τοῦ νῆλλοιοῦται· ἴσον λοιπὸν νὰ χρησιμοποιῶμεν ἐν ἐξ αὐτῶν. Ἀναγκαιῶς δὲ πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν αὐτὸ ἀναλόγως τῶν δοχείων τὰ ὁποῖα διαθέτομεν. Ἐπὶ τέλους καὶ ἡ ἀπλή κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζυμώσεως καταβύθισις τῆς στεφάνης διὰ τῶν πεδῶν, ἢ διὰ πτύων, ὡς καὶ ἡ ἀντλήσις ὑγροῦ ἐκ τοῦ πιθμένου τῆς κάδης καὶ ἡ χύσις αὐτοῦ ἄνωθεν τῆς στεφάνης δύνανται νὰ κτηθῶσιν εὐεργετικώτατα εἰς τὴν οἰνοποιήσιν. Τὸ τελευταῖον μάλιστα τοῦτο μέσον, ἢ ἀπὸ τοῦ πιθμένου δηλαδὴ τῆς κάδης ἀντλήσις τοῦ ὑγροῦ καὶ ἡ δι' αὐτοῦ περιλουσις τῆς στεφάνης, ἔχει τὸ τριπλοῦν πλεονέκτημα νὰ κωλύῃ τὴν ὀξίνισιν ταύτης, νὰ ἀερίζη τὸ γλαῦκος, τοῦ ὑπολείου ἢ ζύμωσις οὕτω ἐκτελεῖται κανονικώτερον, καὶ νὰ συντελῆ ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν φλοιῶν τῶν βερῶν πλείοτερον χρῶμα.

Η ΣΚΝΙΨ ΤΩΝ ΟΙΝΑΠΟΘΗΚΩΝ

(Γαλλιστί Moucheron des caves, Ἰταλιστί Moscherini, ἢ moscini-Drosophila cellaris ἢ Notophila cellaria).

(Τῷ κ. Γ. Α.)

Πάντες γνωρίζουσι τὰς μικρὰς μυίας, αἵτινες κατὰ μυριάδας παρρυσιάζονται ἐπὶ τῆς κάδδης (περὶ τὸ πέρας τῆς ζυμώσεως, ὅτε τὰ ἐπιπλέοντα στέμφυλα ἄρχονται ὀξεινίζοντα), εἰς τὰς οἴναποθήκας ἐν αἷς δὲν τηρεῖται καθαριότης, ἐπὶ τοῦ ὄξους ὡς καὶ ἐπὶ πάσης οὐσίας ὑφισταμένης ὀξεικῆν ζύμωσιν.

Πλησιάζοντες εἰς κάδδην, ἐν ἣ τελεῖται ζύμωσις τυφλούμεθα πολλάκις ὑπὸ νέφους τοιούτων μυιῶν, αἵτινες συνεσωρεύθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐν αὐτῇ ζυμουμένου ὑγροῦ συγκεντρωθέντα στέμφυλα.

Ἄν καὶ συναντῶμεν τὰ διίτερα ταῦτα ἔντομα καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πρὸ πάντων εἰς τὰς κατοικίας ἡμῶν, ἢ πολλαπλασιάσεις ὅμως αὐτῶν ἐξόχως διευκολύνεται ἐκ τῆς ἀλλοιώσεως τῶν σακχαρωδῶν οὐσιῶν, ἃς παρέχουσιν ἀφθόνως τὰ ὀπωροφόρα ἐν γένει δένδρα.

Εἰς τὰς ἀμπελιφόρους χώρας, ἐνθα αἱ σταφυλαὶ προσβάλλονται ὑπὸ τῶν καμπῶν παντοίων μικρολεπιδοπτέρων, ἢ μυία αὕτη σπουδαίως ἐπικυβάνει τὰς ζημίας, ἐπισπεύδουσα τὴν ὀξεινισιν καὶ τὴν σῆψιν τῶν βλαστῶν. Ἡ παρουσία δ' αὐτῶν κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων οἴνοπνευματικῶν ποτῶν εἶνε μαρτύριον τῆς ἐνάρξεως ὀξεικῆς ζυμώσεως.

Ὁμιλῶν περὶ κατασκευῆς ὄξους ὁ Garnier λέγει· «Τὸ ἀρχικὸν σπέρμα τῆς ὀξεικῆς ζυμώσεως εὐρίσκεται εἴτε ἐν τῷ εἰς τὸ ὑγρὸν προστιθεμένῳ ὄξει εἴτε ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ· ἀλλὰ πολλάκις φέρεται καὶ ὑπὸ τῆς Δροσοφίλου τῶν οἴναποθηκῶν (Drosophila cellaris), ἣτις ἐμφανίζεται λίαν ταχέως ἐπὶ τῶν

ἐγκαταλειπομένων εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀέρος βευστῶν, τῶν ἐκπεμπόντων ὁσμὴν ὄξους καὶ ἣτις φέρει πανταχοῦ μεθ' ἑαυτῆς, προσκεκολλημένα εἰς τοὺς πόδας τῆς, τὰ σπέρματα τῆς ὀξεικῆς ζυμώσεως (1).

Ἡ ἰδιόζουσα ἄλλως ἔλξις ἢν ἐξασκεῖ ἢ ὀξοποίησις ἐπὶ τῆς σκνιπῶς ταύτης ἦτο ἤδη γνωστὴ ὑπὸ τοῦ Πλινίου (2).

Ἄν καὶ τὸ ἔντομον τοῦτο ἦνε γνωστότατον, οὐχ ἦττον, ὅλως παραδόξως, τὰ περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ἐλάχιστα ἐξητήσθησαν.

Τὴν λεπτομερεστέραν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, περιγραφὴν τῆς Δροσοφίλου τῶν οἴναποθηκῶν δίδει ὁ Pollacci (3), ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις παρατηρεῖ ὅτι :

1) Τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ καταστρέφει τὴν Δροσοφίλου.

2) Ἡ ἐμμονὴ καὶ ἢ πολλαπλασιάσεις τοῦ ἔντομου τούτου ἐν ταῖς κάδδαις ἐν αἷς ζυμοῦται σακχαρωδῆς ὑγρὸν συμπιπτουσι μετὰ τὴν ἐξοφάνισιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὄξεος.

3) Κατ' ἀκολουθίαν αἱ σκνίκες δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς προάγγελαι τῆς ὀξεικῆς ζυμώσεως, καθότι ἢ ἀλλοιώσις αὕτη ἐν τῷ οἴνῳ, τῷ διαποτίζοντι τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πεπληρωμένης κάδδης συγκεντρωμένα στέμφυλα, ἄρχεται ἀφ' ἧς καίτοι αὕτη ἀναδιδούσα ἀνθρακικὸν ὄξύ.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἢ παρουσία πολλῶν ἐκ τῶν ἐντόμων τούτων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἐπιπλεόντων ἐν τῇ κάδδῃ στεμφύλων μαρτυρεῖ ὅτι ἢ οἴνοποίησις ἐγένετο ἀτελῶς, καθ' ὅτι μὴ ἐμποδιζομένης τῆς ἐπαφῆς τοῦ ἀέρος ὑποβοηθεῖται ἢ ἀνάπτυξις τῆς ὀξεικῆς ζυμώσεως. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπιτρέποντες τὴν μετὰ τοῦ οἴνου ἀνάμιξιν τῶν σκνιπῶν, τῶν νυμφῶν ἢ τῶν λειψάνων αὐτῶν προσθέτομεν εἰς αὐτὸν ἀζωτούχους οὐσίας, αἵτινες τὸν καθιστῶσιν ἐπιρρεπῆ εἰς ἀλλοίωσιν.

(1) Ferment et fermentations, σελ. 217.

(2) Ist. Nat. 11, 41, 9.

(3) La teoria e la pratica della viticoltura e della enologia, σελ. 473.

Ἐνεῦθεν προκύπτει ὅτι θεόν πάντοτε νά ενεργῶμεν οὕτως ὥστε τὰ στέμφυλα κατὰ τὴν ζύμωσιν νά καλύπτονται ὑπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἢ μᾶλλον, προκειμένου περὶ κατασκευῆς ἐπιτραπέζιων οἴνων, νά μὴ χρησιμοποιῶνται αἱ ἀνοικταὶ κἀδ-
λαι, εἰς τὰς ὁποίας τὰ στέμφυλα ἐπιπλέουσιν, ἢ τουλάχιστον νά βυθίζωνται ταῦτα κατ' ἐκανάληψιν, ἵνα μὴ διατρέχωμεν τὸν κίνδυνον τῆς εἰς τὸν οἶνον μεταδόσεως τῶν σπερμάτων τῆς ὀξεικῆς ζυμώσεως.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ ΗΛΛΟΙΩΜΕΝΩΝ ΟΙΝΩΝ

Οἱ ὀπωσδήποτε προσβεβλημένοι οἶνοι δύνανται ν' ἀποστα-
χθῶσι πρὸς παραγωγὴν οἴνοπνεύματος ἀνευ οἰασδήποτε προκα-
ταρκτικῆς θεραπείας. Ὅπως ἐκ τοιούτων οἴνων ἐπιτύχωμεν
καλὸν οἴνοπνευμα ἀρκεῖ κατὰ τὴν ἀπόσταξιν ν' ἀφαιρῶμεν
τὰ ἄκρα τοῦ ἀποσταλάγματος, δηλαδή τὰ προϊόντα τῆς
ἐνάρξεως καὶ τοῦ τέλους τῆς ἀποστάξεως, τὰ ὁποία οἱ Γάλλοι
καλοῦσι κεφαλήν καὶ οὐράν (tête καὶ queue).

Ἡ ἀποχώρισις αὕτη κατὰ τὴν ἀπόσταξιν λέγεται κατὰ-
μησις (fractionnement) καὶ εἶνε σπουδαιότατη ὑπὸ τὴν ἐπο-
ψιν τῆς ἐπιτεύξεως προϊόντος ἔχοντος εὐάρεστον γεῦσιν καὶ
ὄσμήν.

Ἐν τῇ παρασκευῇ τῶν βιομηχανικῶν οἴνοπνευμάτων εἶνε
γνωστὸν ὅτι τὸ ἀκαθάριστον προϊόν τῆς ἀποστάξεως δὲν εἶνε
καθαρὸν οἴνοπνευμα, ἀλλ' ὅτι περιέχει ποσότητά τινα ἀκα-
θάρτων οὐσιῶν καλουμένων ὑπὸ τῶν Γάλλων fusels καὶ ἔχου-
σῶν βαθμοὺς βράσεως διαφόρους ἐκείνου τοῦ καθαροῦ ἢ ἐθυ-
λικοῦ οἴνοπνεύματος.

Τὰ προϊόντα ταῦτα, ὧν ἡ παρουσία ἐν τῷ οἴνοπνεύματι εἶνε
μέχρι τοῦδε γνωστὴ, εἶνε τὰ ἀκόλουθα, ἅτινα σημειοῦμεν μετὰ
τῶν τῆς βράσεως αὐτῶν βαθμῶν.

Ἰδῶρ	βαθμὸς	βράσεως	
Ἰδῶρ			1000
Ἰδῶρ			210
Ἰδῶρ			780
Ἰδῶρ			970
Ἰδῶρ			850
Ἰδῶρ			1150
Ἰδῶρ			740
Ἰδῶρ			1120
Ἰδῶρ			1040
Ἰδῶρ			1200
Ἰδῶρ			1300

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς θερμάνσεως τοῦ
περιέχοντος τὸ πρὸς ἀπόσταξιν ὑγρὸν λέβητος ἀποστάζεται ἡ
ὀξεικὴ ἀλδεύδη, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν κεφαλήν. Μετὰ ταύτην
ἔρχεται τὸ ἔχον καλὴν γεῦσιν οἴνοπνευμα, ὅπερ ἐξακολουθεῖ ἀ-
ποσταζόμενον ἐφ' ὅσον ὁ λέβητος δὲν ὑπερθερμένεται, καὶ τὸ
ὁποῖον οἱ Γάλλοι καλοῦσι μέσον ἢ καρδίαν τῆς ἀποστάξεως
(milieu ἢ coeur). Ἐπι τέλους ἐμφανίζεται ἡ οὐρά, ἥτις
σύγκειται ἐκ μίγματος ἐθυλικοῦ οἴνοπνεύματος, αἰθέρων καὶ
οἴνοπνευμάτων ὀλιγώτερον πτητικῶν, ἰδίως δὲ ἐξ ἀμυλικοῦ.

Πάντα τὰ προϊόντα ταῦτα προέρχονται ἐκ τῶν χρησιμο-
ποιουμένων πρώτων ὑλῶν, ἐκ ζυμῶν αἵτινες δὲν εἶνε ἀπελύτως
ὕγιεις καὶ τέλος ἐκ δευτερευουσῶν ζυμώσεων.

Ἐπομένως ὅτι συμβαίνει κατὰ τὴν ἀπόσταξιν τοῦ λεγο-
μένου βιομηχανικοῦ οἴνοπνεύματος, συμβαίνει ὡσαύτως καὶ
κατὰ τὴν λήψιν τοῦ οἴνοπνεύματος τοῦ ἀποσταζομένου ἐξ οἴ-
νου. Ἐννοεῖται λοιπὸν ἀμέσως πόσον εἶνε ἠνδραφέρων ὅταν ἀ-
ποσταζῶνται ὀπωσδήποτε ἠλλοιωμένοι οἶνοι νά ἐφαρμώζωμεν
τὴν κατάτμησιν, δηλαδή τὴν ἀποχώρισιν τῆς κεφαλῆς καὶ
τῆς οὐράς τοῦ ἀποστάγματος, ἵνα μὴ τὸ λαμβανόμενον οἴνο-
πνευμα φέρῃ τὴν κακὴν ὄσμήν καὶ γεῦσιν τῶν δευτερευουσῶν
ζυμώσεων.

Ἰδοὺ δὲ τί πράττουσιν ὅταν ἀποσταζῶσιν οἶνους ἠλλοιω-

μένους, πικρούς, έλαττωματικῆς γεύσεως κτλ. Ἄνευ οὐδεμιᾶς προπαρασκευῆς ἢ Θεραπείας τοὺς εἰσάγουσιν εἰς τὸν λείβητα καὶ ἀνάπτουσι τὸ πῦρ. Ἄμα τὸ ὑγρὸν κτήσεται θερμοκρασίαν 30 βαθμῶν (έκατονταβαθμίου) ἀρχίζει ν' ἀναδίδῃ δυσάρεστον ὄσμῆν. Ἐπειτα, ὅταν ἡ θερμοκρασία ἀνέλθῃ περὶ τοὺς 40 βαθμοὺς, ἀρχεται ἡ ἀπὸ τοῦ ἀμβύκος ἐκροὴν ὑγροῦ ὑποπίκρου, ναυτιώδους καὶ ἔχοντος οἰνοπνευματικὸν βαθμὸν κατώτερον τοῦ μετέπειτα ἐκρίοντος οἰνοπνεύματος. Ἡ ἐκροὴ τοῦ ἀρχικοῦ τούτου προϊόντος, τῆς κεφαλῆς, δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ, συλλέγεται δὲ τοῦτο ἐν ἰδίῳ δοχείῳ.

Μετὰ τὴν κεφαλὴν ἔρχεται τὸ κυρίως λεγόμενον οἰνόπνευμα, τοῦ ὁποίου ὁ βαθμὸς ποικίλλει ἀπὸ 40—50⁰ (κατὰ τὴν πλουσιότητα τοῦ ἀποσταζομένου οἴνου) καὶ τὸ ὁποῖον συλλέγεται ἐν ἰδίῳ καθαρῷ δοχείῳ. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ βαθμὸς τοῦ ἀποσταζομένου οἰνοπνεύματος ταπεινοῦται, ὅταν δὲ κατέλθῃ εἰς τοὺς 30⁰ ἀρχεται ἡ εἰς τρίτον δοχεῖον συλλογὴ τοῦ ἀποσταζομένου ὑγροῦ, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν οὐράν.

Ἡ κατάτμησις αὕτη τῆς ἀποστάξεως ἀποτελεῖ τοιοῦτοτρόπως εἶδος μηχανικῆς ἀναλύσεως, ἣτις ἀπομακρύνουσα τὰ ἐν ἀρχῇ ἐκρίοντα προϊόντα, τοὺς αἰθέρας ὡς καὶ τὰ ὀξέα καὶ τὰ πτητικὰ ἔλαια, ἀποδίδει εἰς τὸ κατὰ τὸ μέσον τῆς ἐργασίας λαμβανόμενον προϊόν μεγαλύτεραν οἰνοπνευματικὴν δύναμιν καὶ ἀπαλλάσσει αὐτὸ ἀπὸ τῶν κακῶν ὀσμῶν καὶ τῆς δυσάρεστου γεύσεως. Οὕτω λοιπὸν ἐπιτυγχάνεται οἰνόπνευμα ἐξ οἴνου ἔχον καλὴν γεῦσιν καὶ ἀπηλλαγμένον δυσάρεστου ὀσμῆς, ἣν ὁ οἶνος ὅα τῷ μετέδιδε βεβαίως εἰάν ὅν ἐλαμβάνετο ἡ πρόνοια ν' ἀφαιρεθῶσι τὰ ἄκρα, ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ οὐρά.

Διὰ τοῦ μέσου τούτου λαμβάνομεν βεβαίως ὀλιγώτερον προϊόν, ἀλλ' ἡ ἀνωτέρα αὐτοῦ ποιότης ἀμείβει γενναίως τὴν ἐντεῦθεν προκύπτουσαν ἀπώλειαν. Ἄλλως τὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς οὐρᾶς οἰνοπνεύματα δὲν εἶνε ἄχρηστα. Ταῦτα ἀποστάζονται ἐκ νέου προστιθέμενα εἰς τὸν πρὸς ἀπόσταξιν οἶνον, ἢ καθαριζόμενα προηγουμένως.

Τὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάξεως λαμβανόμενον προϊόν

ἦτοι ἡ κεφαλὴ, καθαρίζεται διὰ τῆς προσθήκης ὀλίγης ἀνθρακικῆς ἀσβέστου (κόνειος μαρμαροῦ): ἀκολουθῶς ἀφίεται ν' ἀναπαυθῆ, μεταγγίζεται, ἀραιοῦται δι' ὕδατος μέχρις ἑτοῦ 8 βαθμοῦ του κατέλθῃ εἰς 20⁰ καὶ τέλος ἀπολυμαίνεται διηθούμενον διὰ παχέος στρώματος ξυλάνθρακων. Τὸ τοῦ τέλους τῆς ἀποστάξεως προϊόν, ἡ οὐρά, δὲν ἔχει ἀνάγκην εἰμὴ μόνον τῆς ἀραιώσεως (20⁰) καὶ τῆς διὰ ξυλάνθρακος διηθήσεως.

Μετὰ τὴν ἀραίωσιν καὶ τὴν ἀπολύμανσιν τὰ προϊόντα ταῦτα ἐνούμενα ἀποστάζονται, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπιτυγχανόμενον προϊόν εἶνε οἰνόπνευμα ποιότητος ἣτις δύναται πολλάκις νὰ ἀναμιχθῆ μετὰ τοῦ πρώτου ἐπιτευχθέντος οἰνοπνεύματος ἢ τουλάχιστον νὰ χρησιμοποιηθῆ ἄλλως.

(Ἐκ τοῦ *Moniteur Vinicole*).

ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Ἐν Πατραις, τῇ 15 Σεπτεμβρίου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Α'. Μέλη τοῦ Συνεδρίου ἔσονται: I Οἱ παρὰ τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων τῶν κεντρικωτέρων σταφιδικῶν Δήμων ἐκλεχθησόμενοι ἀντιπρόσωποι μέχρι δύο παρ' ἑνὸς ἐκάστου. II Οἱ παρὰ τῶν νομίμως ἀνεγνωρισμένων Κτηματικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Συλλόγων τῶν σταφιδοφόρων Ἐπαρχιῶν ἐκλεχθησόμενοι ἀντιπρόσωποι μέχρι δύο παρ' ἑνὸς ἐκάστου. III Οἱ βουλευταὶ τῶν σταφιδοφόρων Ἐπαρχιῶν. Τῶν ἐν τῷ Συνεδρίῳ συζητήσεων δύνανται νὰ μετάσχωσιν, ὑποβάλλοντες τὴν γνώμην των οἱ ἐπιφανῆ κατέχοντες θέσιν ἐν τῷ σταφιδικῷ ζητήματι, τῷ κατ' ἐξοχὴν ἔθνικῳ, καὶ εἰδικῶς ἐγκύψαντες καὶ ἀσχοληθέντες ἐπ' αὐτοῦ.

ΒΒ'. Ἐν τῷ Συνεδρίῳ μελετητέα θέματα. I Μέτρα πρὸς ἰσορροπίαν τῆς προσφοράς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς καταναλώσεως (Παρακράτησις. Διάδοσις. Κυβερνητικὴ ἐνέργεια). II Ἀνάπτυξις τῆς Σταφιδικῆς κίστεως. (Σταφιδικὴ Τράπεζα. Σταφιδικὸν Ταμειυτήριον ἐκ τῶν χρημάτων τῆς παρακρατήσεως. Παράτασις τῆς παρακρατήσεως πρὸς σχηματισμὸν Τραπεζῆς καὶ πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος. Τρόπος ἐξευρέσεως τοῦ ἐκ τῆς παρακρατήσεως ἀνήκοντος ποσοῦ ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν παραγωγῶν). III Χρησιμοποίησις τοῦ παρακρατουμένου σταφιδοκαρποῦ. IV Γενικαὶ Ἀποθήκαι. V Μέτρα πρὸς περιστολὴν τῶν καταχρήσεων ἐν τῷ Σταφιδεμπορίῳ. VI Ὁ καταλληλότερος τρόπος τῆς καλλιέργειας τῶν σταφιδαμπέλων καὶ τὰ πρὸς θεραπείαν τῶν σταφιδονόσων μέτρα. VII Ἡ φορολογία τῆς ἀμπελοπαραγωγῆς. Ἡ εἰσήγησις καὶ ἀνάπτυξις ἐφ' ἐκάστου τῶν θεμάτων τούτων ἀνατεθῆσεται εἰς εἰδικὸν εἰσηγητήν.

ΒΓ'. Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου κηρυχθήσεται παρὰ τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ἐ. ε. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10ην Π. Μ. ἀμέσως δὲ κατόπιν θέλει προβῆ τὸ Συνέδριον εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προεδρείου καὶ, ἐὰν ἤθελε κριθῆ ἀναγκαῖον, θέλει διαιρεθῆ εἰς τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων θὰ μελετήσῃ τὰ ἀνατεθῆσόμενα εἰς αὐτὸ ζήτηματα καὶ θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ὁλομέλειαν τὴν ἐπὶ τούτων γνώμην του. Ἡ διάρκεια τοῦ Συνεδρίου καὶ αἱ ἡμέραι τῶν συνεδριάσεων θὰ κανονισθῶσι παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ἐν Πάτραις, τῆ 12ῃ Αὐγούστου 1896.

Ὁ Δήμαρχος Πατρέων

Ὁ Πρόεδρος

Θ. ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ

τῆς « Ἐνώσεως τῶν Σταφιδοκτημόνων »

ΝΙΚΟΛ. Β. ΣΑΓΙΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς

ΓΕΩΡ. Μ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ ΤΟΥ Κ. Π. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

Ἐνώσις Σταφιδοκτημόνων

Ἄριθ. 17 Ἐν Πάτραις, τῆ 26 Αὐγούστου 1899.

Ἀξιότιμε κ. Π. Γεννάδιε,

Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Σταφιδικῆς κρίσεως διεξαχθεῖσα συζήτησις καὶ αἱ κατ' αὐτὴν ἀναπτυχθεῖσαι ἀντιπρακτικαὶ γνώμαι, ἀπέδειξαν ὅτι μόνον διὰ κοινῆς μελέτης καὶ συνεργασίας θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταλήξωμεν εἰς ὠρισμένον συμπέρασμα δυνάμενον νὰ διαφωτίσῃ καὶ τὴν Βουλὴν ἐν τῇ λήψει νομοθετικῶν μέτρων καὶ τοὺς σταφιδοκτήμονας ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐνεργείαις των ὑπὲρ τοῦ προϊόντος.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προεκηρύξαμεν διὰ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ἐ. ε. σταφιδικὸν Συνέδριον, ὅπως, ἀπὸ κοινοῦ, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σταφιδοφόρων Δήμων, οἱ τῶν Ἐμπορικῶν Κτηματικῶν Συλλόγων καὶ οἱ ἐκ τῶν σταφιδοφόρων Ἐπαρχιῶν Βουλευταί, μελετήσωσι πάντα τὰ ζητήματα τὰ παραμαρτοῦντα τῷ σταφιδικῷ καὶ δυνηθῶσι νὰ ἐξεύρωσι τὸ ὀρθὸν διὰ τῆς συνεργασίας καὶ τῶν προσώπων τῶν ἀσχοληθέντων ἐν τῷ κατ' ἐξοχὴν ἔθνικῷ ζητήματι καὶ δυναμένων διὰ τῆς πείρας καὶ τῶν γνώσεών των σπουδαίας νὰ συμβάλωσιν εἰς τοῦτο, ἐν ἐκ τῶν ὁποίων τυγχάνετε.

Ἐπὶ τούτῳ, σᾶς παρακαλοῦμεν, ὅπως εὐαρεστούμενοι μετέσχητε τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἐν τῇ πεποιθήσει δὲ ὅτι θέλει τύχει τῆς πολυτύμου συνεργασίας Σας

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Ὁ Δήμαρχος Πατρέων

Θ. ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ

Ὁ Πρόεδρος

τῆς « Ἐνώσεως τῶν Σταφιδοκτημόνων »

ΝΙΚΟΛ. Β. ΣΑΓΙΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Γ. Μ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ Κ. Π. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

Ἐν Ξηροχωρίῳ, τῆ 8 Σεπτεμβρίου 1896.

Πρὸς τοὺς κυρίους Θ. Κανακάρην, Δήμαρχον Πατρέων, καὶ Νικόλ. Σαγιᾶν, Πρόεδρον τῆς «Σταφιδικῆς Ἐνώσεως».

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Ἐλαβὼν ἔνταῦθα τὴν ὑμετέραν πρόσκλησιν ὅπως μετὰσχῶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ συγκροτηθησομένου ἐν Πάτραις Σταφιδικοῦ Συνεδρίου, λυποῦμαι δὲ κωλυόμενος νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν σας ταύτην ἕνεκα τῶν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐσκευασμένων προετοιμασιῶν μου ὅπως ἀπέλθω εἰς Κύπρον.

Ἐντούτοις εὐχόμενος ἀπὸ καρδίας πλήρη ἐπιτυχίαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑπομνήσω ὑμῖν ὅτι αἱ γνώμαί μου περὶ τῆς ἀπὸ τριετίας μαστιζούσης τὴν Πελοπόννησον δυσθεραπεύτου σταφιδικῆς κρίσεως, ἣν προεῖδον καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἀπὸ δεκαεξαετίας δημοσίᾳ προεῖπον, διευτυπώθησαν λεπτομερῶς ἐν τῇ τοῦ 1893 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν σχετικῇ ἐκθέσει μου (1), καὶ ὅτι κατὰ τὴν τριετίαν ταύτην αἱ ὑπὸ πάντων καταβληθεῖσαι προσπάθειαι δὲν συνετέλεσαν τὸ παράπαν εἰς τὸ νὰ μειώσωσι τὴν ὀξύτητα τῆς κρίσεως διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν τιμῶν τῆς σταφίδος, παρὰ τὴν κατὰ 75 ο)ο ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ. Ἐπομένως αὐτὰ τὰ πράγματα μὲ ἀναγκάζουσι νὰ ὑποστηρίξω καὶ σήμερον ὅ,τι ἀπὸ δεκαετίας ὑπεστήριξα ὡς σωτήριον διὰ τὰς σταφιδοφόρους ἐπαρχίας, ὅτι δηλαδὴ εἶνε ἐπήγουσα ἀνάγκη νὰ κοιμηθῶσιν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τουλάχιστον, αἱ θεωρίαι περὶ συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαίων, ἵνα διὰ νόμου

ἀπαγορευθῆ ἡ κατάρτισις νέων σταφιδαμπελώνων καὶ ἡ ἀνανέωσις τῶν γηρασκόντων (1).

Ἐν τέλει ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω ἔνταῦθα δύο λέξεις καὶ ὡς πρὸς τὸ φυλλοξηρικὸν ζήτημα.

Τινὲς, ἴσως διότι ἀπηλπίσθησαν ἔντελῶς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς σταφίδος, πρὸς θεραπείαν τῆς ὑφισταμένης σταφιδικῆς κρίσεως, ἤρχισαν νὰ ἐπικαλῶνται τὴν βοήθειαν τῆς φυλλοξηρίας. Οὗτοι μοὶ ἐνθυμίζουσι τὸν μῦθον τοῦ ἀποκαμῶντος γέροντος, ὅστις ἐπεκαλεῖτο τὸν Χάρωνα· ἀλλ' εὐθύς ὡς ὁ Χάρων ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ γέροντος, οὗτος μετέβαλεν ἔντελῶς γνώμην.

Βεβαίως μόνον οἱ μὴ εἰδότες τὰ πράγματα δύνανται, πρὸς θεραπείαν δῆθεν τῆς σταφιδικῆς κρίσεως, νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν φυλλοξηρίαν ἢ καὶ ἀπλῶς νὰ προσβλέπωσιν ἀδιαφόρως πρὸς τὸν κίνδυνον τῆς εἰς τοὺς ἀμπελώνας ἢ τοὺς σταφιδαμπελώνας τῆς Ἑλλάδος ἐνσκήψεως μᾶστιγος, ἥς αἱ βραδεῖται μὲν πλὴν ἀνεξάλειπτοι συνέπειαι εἰσονται ἀνυπολόγιστοι, εἰς χώραν μάλιστα ἔνθα τὰ πάντα εἶνε ἑλλειπῆ καὶ δύσκολα.

Ἐπομένως φρονῶ ὅτι οἱ σταφιδοκτῆμονες ὀφείλουσι νὰ ἐπιβλέπωσιν ἀγρύπνως τὴν αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τῶν ἀπαγορευτικῶν περὶ φυλλοξηρίας διατάξεων καὶ τὴν μὴ τροποποίησιν αὐτῶν, ὧν τὴν ἐπιστημονικὴν ὀρθότητα μαρτυροῦσι τ' ἀποτελέσματα καὶ ἡ ἀντιγραφὴ τινῶν ἐκ τῶν διατάξεων τούτων ὑπὸ χωρῶν πολλῶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένων τῆς ἡμετέρας, ὡς λόγου χάριν τῆς Ἰταλίας.

Εὐχομαι αἱ πολλάκις ἐν ἐκτάσει καὶ δημοσίᾳ ἐκτεθεῖσαι ταπειναί μου αὐταὶ γνώμαι νὰ χρησιμεύσωσιν ὅπωςδῆποτε εἰς τὰ πεπειραμένα μέλη τοῦ Συνεδρίου τοῦ συνεργομένου πρὸς σωτηρίαν κλάδου τῆς ἡμετέρας γεωργίας, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐπὶ ὄλην δεκαοκταετίαν ὀλοφύχως ἠργάσθην καὶ ἐμόχθησα κατὰ δύναμιν.

Δέχθητε παρακαλῶ, Κύριοι, τοὺς ἐγκαρδίους χαιρετισμούς μου.

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

(1) Βλέπε «Ἑλλην. Γεωργίαν» τοῦ 1893, σελ. 355 καὶ 482.

(1) Βλέπε «Ἑλλην. Γεωργίαν» 1893, σελ. 479.

ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΠΡΟΘΕΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

(Έκ τοῦ μηνιαίου « Δελτίου » τοῦ στατιστικοῦ γραφείου τοῦ Υπουργείου τῶν Οικονομικῶν (1) .

—

Ο ἔν Ἀδριανουπόλει πρῶτος ἐπιστέλλει μακρὰν καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἐκθεσιν : α') περὶ τῶν κατὰ τὴν πρῶτην ἐξαμηνίαν τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰσαχθέντων εἰς τὴν προξενικὴν του δικαιοδοσίαν βιομηχανικῶν καὶ λοιπῶν προϊόντων, ὡς καὶ τῶν ἐκείθεν ἐξαχθέντων, μετὰ σημειώσεων ἀκριβοῦν τῶν παραγομένων προϊόντων, ἵνα λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι περὶ τοιούτων εἰδῶν, καὶ β') περὶ τῶν τρόπων πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν προϊόντων, οὓς πρὸς τοῦτο εὕρισκει συντελεστικωτέρους κατὰ τὴν πολυετῆ ἀντίληψιν καὶ πειρᾶν του περὶ τῆς κινήσεως τοῦ ξένου ἐμπορίου.

Μεθ' ὅλας τὰς δυσχερείας περὶ τὴν ἀξικρίθωσιν τῶν ποσοτήτων καὶ τῆς ἀξίας εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας, ὡς καὶ τῶν χωρῶν προσλεύσεως καὶ διευθύνσεως, προκαιμένου περὶ μεσογείων μερῶν, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχουσιν εἰδικὰ ἐπίσημα τελωνιακὰ γραφεῖα, ἐν τούτοις καταβαλὼν τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν συνέλεξεν ὅσας καὶ ὅπως ἠδυνήθη παρὰ τῶν αὐτόθι ἐμπόρων πληροφορίας περὶ τοῦ εἰσαγωγικοῦ καὶ ἐξαγωγικοῦ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῆς περιφερείας Ἀδριανουπόλεως ἐμπορίου. Κατὰ τὴν α' . ἐξαμηνίαν τοῦ 1896

Εἰσαχθῆσαν ἐξ Ἑλλάδος

Ἐξαχθῆσαν δι' Ἑλλάδα

Ἐμπορεύματα	Ποσότης εἰς χιλιογ.	Ἄξις εἰς φράγκα	Ἐμπορεύματα	Ποσότητες εἰς χιλιογραμ.	Ἄξις εἰς φράγκα
Κοιτῆξ	3,000	3,500	Σῖτος	3 598,000	500000
Ψαλίαι	1,400	500	Ἀραβόσιτος	790,000	126900
Ἰφάσματα βαμβακερᾶ	300	1,500	Ὀρν. 45,000		22000
Νῆμα	8,000	20,800	Λύγα 300,000		10000
Φαρμακτοποιίας εἶδη	4 000	1,200	Τυρὸς (κασκ.)	2,000	3500
Σάπωνες κοινοὶ	1,800	1,080			
Δέρματα κατεργασμένα	250	1,000			
Πῦλοι διάφοροι	380	760			
Εἶδη ὀπτῆς γῆς, τσουκ. κλ.	2,000	400			
Ἰφάσματα γυν. βιομηχ. μεταξωτῶ καὶ βαμβακερ.	300	1,500			
Σύνολον		32,240			662400

Μεγάλη εἶνε ἡ ποικιλία τῶν ἐν τῷ Βιλαετίῳ Ἀδριανουπόλεως παραγομένων προϊόντων. Ἴδου πίναξ αὐτῶν μετὰ τῆς τρεχούσης ἀξίας, τῆς τουρκικῆς λίρας ὑπολογιζομένης πρὸς γρ. 123.

Σῖτος σκληρὸς τὸ κοιλὸν γρόσια 15. Σῖτος ἀπαλὸς τὸ κοιλὸν γρ. 15. Κριθὴ γρ. 13. Ἀραβόσιτος 8 1/2. Σίκαλις 9 1/2. Βρώμη 7 1/2. Κανχρόσπορος 15. Σήσαμον τὸ χιλιογράμμον 1, 17. Ἄνηθον 1,38. Φασίολοι 120.

Δέρματα βοῶν ἀρσενικῶν τὸ ζεῦγος καὶ τῶν θηλυκῶν τὰ τρία δέρματα 150 γρόσια, λίρα 100. Ἐνιαύσιος ἐξαγωγή 4 χιλιάδες κομμάτια, ἐκτὸς τῆς τοπικῆς ἀναλώσεως.

Δέρματα αἰγῶν τὸ ζεῦγος γρόσια χρυσᾶ 20—βάρους 2 2/3 ὀκάδων. Ἐξαγωγή 40 χιλιάδες ζεύγη, δι' Ἀμερικὴν καὶ Γαλλίαν.

Δέρματα πρόβεια μεγάλα, τὸ ζεῦγος 10—20 γρόσια χρυσᾶ, ἀναλόγως τῆς χρονικῆς περιόδου τῆς ἀγορᾶς. Ἐξαγωγή 15,000 ζεύγη, τὰ δὲ λοιπὰ κατεργασμένα ὑπὸ τῶν ἐντοπίων καλῶν βυρσοδεψείων ἀναλίσκονται τοπικῶς.

(1) Βλέπε προηγούμενον τεῦχος σελ. 451.

Δέρματα έριφίων έκαστον ζεύγος 16—18—22 γρόσια χρ. εξαγωγή 250,000 κομμάτια διά Παρισίους.

Δέρματα άρνίων τὸ ζεύγος 18—20 γρόσια. Έξαγωγή 300,000 κομμάτια διά Γερμανίαν καὶ Αύστριαν.

Έφια ἢ ὀκτὼ 6 $\frac{1}{2}$ γρόσια χρυσᾶ. Έξαγωγή 200,000 ὀκάδες, τὸ πλεῖστο διά Βουδαπέστην καὶ δι' Ἀγγλίαν ὀκάδες 30,000 κατειγασμένου ποσοῦ ἠγοράσθη διά τὸ ἐν Βιτωλίοις έργοστάσιον.

Κουκούλια ξηρὰ τὸ χιλιόγραμμα 8 $\frac{1}{2}$ φράγκα χρυσᾶ, χλωρὰ 10—12 γρόσια χρυσᾶ. Έξαγωγή 700—900 χιλιάδες χιλιόγραμμα διά Μιλάνον καὶ Μασσαλίαν τὸ $\frac{1}{8}$ κατεργάζονται ένταῦθα τρία έργοστάσια μετάξης, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον καὶ τελειότερον τοῦ κ. Μιλτιάδου Ἀλτιναμάζη, πρῶτην ἀδελφῶν Χατψῆ Κυριαζῆ, τὸ δεύτερον τοῦ Ἀβραάμ Παππο, καὶ τὸ μικρὸν τρίτον τοῦ Μ. Κατιτζᾶ, ἅπαντα διά Λυών.

Καπνὰ ἐκτὸς τῆς Εὐάνθης λέξάγει 800,000 ὀκάδες. Ἡ ὀκτὼ κατὰ μέσον δρον 8 γρόσια χρυσᾶ, κατανάλωσις τοπικὴ ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου καὶ μέρος δι' Ἰταλίαν, Λονδῖνον καὶ Ἀλεξάνδρειαν.

Οἶνοι παραγωγή τοῦ ὄλου Βελσατίου 10 ἑκατομμύρια ὀκάδες. Ἡ τρέχουσα ἀξία 20—25 παράδες ἢ ὀκτὼ, ἤτοι λεπτὰ χρυσᾶ 11. Έξαγωγή δέν έγγεινε, παρακαταθήκη μεγάλη. Ένεκεν ἀζητησίας τῆς Γαλλίας οἱ παραγωγεῖς διατελοῦν ἀπηλπισμένοι.

Βαλανίδια ἢ ὀκτὼ 50—60 παράδες χρυσοί· εξαγωγή 800,000 χιλιόγραμμα διά Τεργέστην καὶ Σμύρνην καὶ ελάχιστα ποσὰ διά τὰ ἐν Βουλγαρίᾳ έργοστάσια τῶν σαγιακιῶν.

Λύγα 5—10 παράδες τὸ ἐν. Έξαγωγή ἐν ἑκατομμύριον διά Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἑλλάδα.

Όρνιθες, γάλιοι καὶ χῆνες 700 χιλιάδες ζεύγη· έκαστον ζεύγος γρόσια χρυσᾶ 5, 18, 11, διά Εὐωνσταντινούπολιν καὶ Ἑλλάδα.

Τυρὸς ἄσπρος, έκάστη ὀκτὼ γρόσια χρυσᾶ 4. Έξαγωγή τῆς ἑπαρχίας Ἀδριανουπόλεως 400,000 ὀκάδες διά Κων)πολιν.

Κασκαβέλι 6—9 γρόσια χρυσᾶ ἢ ὀκτὼ. Έξαγωγή 200,000 ὀκάδες.

Γλωσσαί καπνισταί 40 γρ. χρυσᾶ τὸ ζεύγος ἐκ βουβάλων, καὶ 30 γρ. ἐκ βοῶν. Έξαγωγή 2,000.

Μετὰ τὰς πληροφορίας ταύτας, τὰς χρησίμους εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι έμπορους, τὰ ἐν Σύρῳ βυρσοδεψεία καὶ τὰ ἐν Πειραιεῖ έργοστάσια, ὑποδεικνύει ὁ κ. Νικολάου τὰ ἑλληνικὰ έμπορευματα, ὧν τὴν εἰσαγωγήν καὶ κατανάλωσιν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς θεωρεῖ δυνατὴν. Ἴδου τί γράφει: 1) Τὰ ἑλληνικὰ κονιάκ ἔλαβον μεγάλην διάδοσιν καὶ ὑποστήριξιν· ἀλλ' οἱ καταναλωταὶ παραπονοῦνται διά τὴν περὶ τὴν γεῦσιν ὁσμὴν αὐτῶν καὶ τὴν νοθείαν· εἶνε ἄρα γε δημιουργημα τῶν ἰδίων έργοστασίων ἢ έγκληματικῆ ἀπομίμησης; Τοῦτο γινώσκουσιν οἱ κονιακοποιοί, οἱ ἑποῖοι ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει τὰ παράπονα ταῦτα. Προτιμῶνται τὰ τοῦ Μεταξᾶ καὶ Καμπᾶ, εἰσῆχθησαν δὲ καὶ τὰ τοῦ Μπαρμπάρεσου. Ἡ βιομηχανία αὕτη δύναται νὰ λάβῃ μείζονα ἀνάπτυξιν. Πρέπει ὅμως νὰ ληφθῆ πρόνοια κατὰλληλος περὶ τῆς κονιακοποιίας καὶ ἐν γένει τῆς οἴνοπνευματοποιίας, ἀφοῦ πλεῖστοι ὄσοι ρακοκαξανισταὶ ἐν Ἑλλάδι ἰδίως μεταβλήθησαν εἰς κονιακοποιούς καὶ ἐξηυτέλησαν τὸ προϊόν τοῦτο.

2) Τὰ ἐλαιόλαδα δύναται νὰ λάβωσι τὴν πρώτην θέσιν, δέον ὅμως νὰ εἰσαχθῶσιν ἐν Ἑλλάδι τὰ Ἰταλικά διυλιστήρια, διότι σήμερον ὑπάρχει γενικὴ χρῆσις αὐτῶν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἦνε καθαρὰ, διαφανῆ, καὶ οὐχὶ σκοῦρα, θολὰ καὶ πράσινα.

3) Αἱ ἐλαῖαι εἶνε τροφὴ πάγκοινος, εἶνε προσφιλεῖς καὶ παρὰ τῷ πολυπληθεῖ μουσουλμανικῷ πληθυσμῷ, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ραμαζανίου, διαρκοῦντος ἐπὶ 30 ἡμέρας, τρώγει ἐλαίας ἅμα τῇ διά τοῦ τηλεβόλου ἀναγγελίᾳ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· ὅπως ὅμως ἀναπτυχθῆ ἢ κατανάλωσις τῶν ἐλαιῶν δέον νὰ ἦνε αὐταὶ καθαρὰ καὶ ἐκλεκταί, καὶ οὐχὶ ἀνάμικτοι μετὰ χύματος! Ένεκα τῆς κακῆς ποιότητος τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο αἱ έργατικαὶ τάξεις νὰ προτιμῶσι τὸν τυρὸν, τὸ σησαμέλαιον, τὰ τουρσιά, τὰ σκόροδα, κρόμμυα κτλ.

4) Ζυμωρικά διάφορα. 5) Σύντα των Καλαμών και των υψισίων· πρέπει ν' ασκήται ἡ δέουσα προσοχή περὶ τὴν συλλογὴν καὶ ἀποξήρανσιν αὐτῶν, διότι παρεηγήθη ὅτι εἴτε ἀπροσέκτως ἢ κερδοσκοπικῶς γίνεται φύδην μίγδην σύσκευὴ καλῶν μετὰ σαπρῶν, καὶ τοῦτο ἐξῴθει εἰς τὴν προτίμησιν τῶν σμυρναϊκῶν σύκων.

6) Τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα, καὶ μάλλινα κασμίρικα, καὶ σύμμικτα. 7) Τὰς γυναικείας βιομηχανίας μεταξωτὰ καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα. 8) Τὰ νήματα, καθ' ὧν ὑπάρχει ἀνταγωνισμὸς ὑπὸ τῶν δημοιδῶν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑφαντουργείου Ἡσαίου καὶ τοῦ ἐν Ἐπιταυργίῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ 9) οἱ πῖλοι ἐν γένει, καὶ ψιθίνοι ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν.

Ὁ κ. Νικολάου ἐπιτυνάπτει τὰς ἀκολουθοῦσας παρατηρήσεις: Ἡ ἀσφυξία τῆς ἡμετέρας βιομηχανίας καὶ γεωργίας κατέστη λίαν ἐπαισθητὴ παρ' ἡμῖν. Οὔτε τὰ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια ἠδουκίμησαν, διότι ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς αὐτῶν ἦτο, ὅν δὲν ἀπατῶμαι, ἢ συμβουλευτικὴ γνώμη ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε μεταβολῶν τοῦ δασμολογίου, οὔτε ἐν γένει ἐχρησιμοποιήθησαν αἱ πληροφορίαι αὐτῶν πρὸς κοινὸν ὄφελος, ἀλλ' οὔτε ἡ παραγωγεῖς ἐφρόντισαν ν' ἀποταλέσωσι συνεταιρισμοὺς (Sociétés coopératives), ὡς ἐπραξαν οἱ συνάδελφοι αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Βελγίῳ καὶ Ἀγγλίᾳ, διαδώσαντες διὰ τοῦ θεσμοῦ τούτου τὰ προϊόντα εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας· ἀλλὰ καὶ αἱ ἀποτινῶν ἐτῶν προκληθεῖσαι προξενικαὶ ἐκθέσεις δὲν συντελοῦσιν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, διότι αἱ ἐν αὐταῖς πληροφορίαι δὲν λαμβάνονται συνήθως ὑπ' ὄψει ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐν Ἑλλάδι, οἵτινες, εἴτε ἕνεκα ἐγωῖσμοῦ, εἴτε λόγῳ κερδοσκοπίας, καὶ δι' ἑλλειψίν ἐμπιστοσύνης, μεριμνῶσι μόνον περὶ τῆς ἀτομικῆς προαγωγῆς καὶ ἐπιτυχίας. Ἐξ ἄλλου οὐδεὶς ἐμπορικὸς οἶκος ἢ ἐμπορικὸς σύλλογος τῆς Ἑλλάδος ἐζήτησέ ποτε γνώμας ἢ πληροφορίας παρὰ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν· ἐγὼ τοῦλάχιστον, λέγει, μέχρι σήμερον δὲν ἔλαβον τοιαύτην εὐκαιρίαν. Ὡστε καὶ αἱ ἐκθέσεις δὲν συνετέλεσαν ὅπως συνδεθῶσιν αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ ἐμπορίου.

Ἐν τούτοις θεωρῶ, ἐξκολουθεῖ ὁ κ. Νικολάου, ὡς συντελεστικὰ πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων, τὰ ἑξῆς:

1) Τὴν σύστασιν σώματος πρακτόρων (commiss-voyageurs), ὁποίους διακηροῦσι τὰ γερμανικὰ ἐργαστήρια, ἐκ καταλλήλων ἐμποροῦπαλλήλων, προληφθησομένων ἐκ τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν κέντρων τῆς Μασσαλίας, Τεργέστης καὶ ἀλλαχόθεν, διότι οὗτοι εἶνε οἱ ἱερικότεροι τοῦ ἐμπορίου, γινώσκοντες τὴν πείθουσαν ἐμπορικὴν γλῶσσαν, τὴν χρησιμοποίησιν τῶν δειγμάτων, τὴν διάγνωσιν τῶν κατὰ κόπους συνθητῶν τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν καταναλωτῶν, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς εἰσαγωγὴν ἢ ἐπικράτησιν ἐμπορεύματός τινος· αὐτοὶ εἶνε ἐν γνώσει καὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἐν Ἑλλάδι συσταθεισῶν ἐταιρειῶν πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων, Σημειωτέον ὅτι οἱ τοιοῦτοι πράκτορες κατέστρεψαν σχεδὸν πάντας τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ὑψηντικούς ἐργαλείους· διότι περισυλλέξαντες δείγματα τῶν ὑπὸ τούτων παραγομένων ὑφασμάτων καὶ καταστήσαντες αὐτὰ γνωστὰ εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς βιομηχάνους προὐκάλεσαν τὴν ἀπομίμησιν αὐτῶν, καὶ νῦν τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐν καὶ μὴ στερεὰ ἀνταγωνίζονται πρὸς τὰ ἐγγύρια ἕνεκα τῆς κοφοτέρας κατασκευῆς καὶ τῶν κατωτέρων τιμῶν. Ἐγένοντο δὲ ἀπομιμήσεις καὶ ἐγγυρίων ἐνδυμάτων, τὰ ὑποῖα κατασκευαζόμενα ἐπὶ παραδείγματι ἐν Βιέννῃ κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν πελατῶν εὐρίσκουσι μεγάλην κατανάλωσιν ἐν Τουρκίᾳ, ὡς τοιοῦτον δὲ ἀναφέρει τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Uso Salouico». Κατελθόντες καὶ εἰς Πειρικῶν καὶ λαβόντες δείγματα τῶν ὑφασμάτων τῶν ἐργοστασίων Ρετσίνα ἀπεμιμήθησαν αὐτὰ ἐν γερμανικοῖς ὑφαντουργείοις, ἀπὸ πολλοῦ δὲ ἤδη εὐρίσκουσι καὶ ταῦτα κατανάλωσιν ἕνεκα τῆς εὐθηνείας, ἣτις εἶνε σήμερον τὸ κυριώτερον συστατικὸν τῆς σαγηνεύσεως πελατείας. Εἰς τοιοῦτους πράκτορας δεῖον ν' ἀνατεθῆ, φρονεῖ, ἡ ἐξάπλωσις τῶν ἐλλην. προϊόντων, εἰς τοιοῦτους ἀληθεῖς διαδόλους τοῦ ἐμπορίου. 2) Τὴν παροχὴν πασῶν τῶν ἐμπορικῶν εὐκολιῶν, ἐκπτώσεων τῶν τιμῶν, προθεσμιῶν κτλ. 3) Τὴν ἀνοικτὴν πύ-

ατωσιν εἰς τοὺς φερεγγύους ἐμπόρους καὶ οὐχὶ τὴν ζήτησιν ἐγγυητῶν ἐν Ἑλλάδι, διότι ἡ στενωπὸς ἐννοουμένη ἐγγύησις κλείει τὰς θύρας τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου. 4) Τὸν καταρτισμὸν τιμολογίων δυναμένων ν' ἀνταγωνισθῶσι πρὸς τὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ὁμοειδῶν ἐμπορευμάτων. 5) Τὴν ἱδρυσιν συναιτερικῶν ἐμπορικῶν μαγαζείων ἐν τοῖς μεγάλοις κέντροις, περιλαμβανόντων πάντα τὰ ἐλληνικὰ βιομηχανικὰ καὶ γεωργικὰ προϊόντα, καὶ 6) τὴν χρησιμοποίησιν μεταγωγικῶν πλοίων διὰ χονδρικὰς πωλήσεις ὄλων τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γῆς: ἤτοι ὑποδημάτων, ὀμβρελῶν, λαιμοδετῶν, ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων, πέλων παντοειδῶν, σαπῶνων, κονιάκ, λουκουμίων, σταφίδος, ἐλαιολάδων καὶ ἐλαιῶν, σύκων, ὑφασμάτων κτλ. Πλοῖα κατὰλληλα μεταβαλλόμενα εἰς ἐμπορικὰς ἀποθήκας καὶ καταπλέοντα περιοδικῶς εἰς ἀπάσας τὰς παραλίους πόλεις τῆς Μακεδονίας, Θράκης, Μικρᾶς Ἀσίας, τὰς νήσους, ἀνὰ τὴν Συρίαν, τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὰς περὶ τὴν Μαύρην Θάλασσαν χώρας, θ' ἀποβαίνουσι μεγάλοι ἐμπορικοὶ παράγοντες.

Εἶνε εὐνόητον, ἐπιλέγει ἐν τέλει, ὅτι μεγάλην θὰ λάβῃ ἀνάπτυξιν τὸ ἐλληνικὸν ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, εἴαν καταρτισθῇ ὑπὸ τοιούτους ὅρους: καὶ εἶνε περιττὸν νὰ διαβεβαιωθῇ ὅτι αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ θὰ παρέχωσι πρόθυμον τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐμπόρους διαφωτίζουσαι αὐτοὺς περὶ τῆς φερεγγυότητος τῆς πελατείας, προτρέπουσαι τοὺς ἐγχωρίους ἐμπόρους καὶ καταναλωτὰς εἰς συναλλαγὰς μετὰ τῆς Ἑλλάδος, δίδουσαι τὰς δεούσας ὁδηγίας περὶ τῶν τοπικῶν ἀγορῶν καὶ ἀναγκῶν καὶ συντρέχουσαι τὸ ἐλληνικὸν ἐμπόριον ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν.

Ἐν Βασσαλίᾳ Ἦαν. πρόξενος κ. Ἐπ. Φίλων ἐπέστειλε τὴν ἐπομένην ἐκθεσιν: ἌΣυμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 53 ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου (Στατιστικοῦ Γραφείου) λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ἐγκλειστικῶς πίνακα ἐμφαίνοντα τὰ κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ τρέχοντος ἔτους διὰ τοῦ λιμένος Μασσαλίας εἰσαχθέντα ἐξ Ἑλλάδος προϊόντα, προτάσων τὰς συντόμους ταύτας ἐπὶ τῶν

κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν παρατηρήσεις: Τῆς πρὸς βρώσιν σταφίδος εἰσῆχθη σχετικῶς ἐλαχίστη ποσότης, 64,087 χιλιόγραμμα. Ἡ τύχη τῆς πρὸς ἀπόσταξιν σταφίδος ἐξαρτᾶται, ὡς γνωστὸν τῷ Ὑπουργείῳ, ἐκ τῆς ἄρσεως τῶν κατ' αὐτῆς ψηφισθέντων σχεδὸν ἀπαγορευτικῶν ὁασμῶν, περιορισάντων κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἐξ αὐτῆς κατασκευὴν οἴνου καὶ ἐλατωσάντων οὕτω τὴν εἰσαγωγὴν ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τοῦ 1893 ἀπὸ τριάκοντα ἑπτὰ ἑκατομμυρίων χιλιόγραμμων εἰς ἐννέα μόνον. Ἀναλαβοῦσα εὐτυχῶς κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἀνῆλθε μόλις εἰς τὸ ἥμισυ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ 1890. Ἡ πρὸς βρώσιν σταφίς καίτοι συναγωνιζομένη πρὸς τὴν ἰσπανικὴν καὶ τουρκικὴν (σμουρναϊκὴν), ὧν ἡ ποιότης εἶνε ἀνωτέρα, ἰδίως τῆς ἰσπανικῆς, ἠδύνατο νὰ εὐρῆ μείζονα κατανάλωσιν, εἴαν ἐδίδοτο μεγαλητέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ εἶδους, καὶ ἡ τιμὴ αὐτῆς καθίστατο προσιτωτέρα εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, ὑφ' ἧν χρησιμοποιοεῖται. 2) Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐλληνικῶν οἴνων ὑπέστη σπουδαίαν ἐλάττωσιν ἕνεκα τῶν ὑπερόγκων ὁασμῶν, καταπεσοῦσα ἀπὸ 5,000,000 λιτρῶν κατὰ τὸ 1893 εἰς 1,200,000 περίπου κατὰ τὸ 1894. Τὸ τρέχον ἔτος, εἴαν κριθῇ ἐκ τοῦ πρώτου ἐξαμήνου, παρουσιάζει ἐπαισθητὴν αὐξήσιν. Πληροφοροῦμαι δὲ ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἐλληνικῶν οἴνων εἰς Γαλλίαν εἶνέ πως συμφέρουσα εἰς τοὺς ἡμετέρους παραγωγούς, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ἡ μεταξὺ χρυσοῦ καὶ χαρτονομίσματος διαφορά. 3) Τὸ ἐλαιόλαδον ὑπέστη μείωσιν κατὰ τὸ λῆξαν ἐξάμηνον. Εἰσῆχθησαν 29,797 χιλιόγραμμα, ἐν ᾧ καθ' ὅλον τὸ 1893 ἡ εἰσαγωγὴ ἐλαιολάδου Κερκύρας ἀνῆλθεν εἰς 800,000 χιλιόγραμμα. Ἴσως ἡ εἰσαγωγὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν μεγάλης ἢ μικρᾶς παραγωγῆς, οὐχ ἥττον ὀφείλω νὰ σημειώσω ὅτι περὶ τοῦ προϊόντος τούτου δεόν νὰ καταβληθῇ μείζων μέριμνα, διότι ἡ μεσημβρινὴ Γαλλία εἶνε τόπος καταναλώσεως αὐτοῦ σπουδαῖος, γινομένης μεγίστης χρήσεως ἐλαιολάδου ἐν τῇ μαγειρικῇ: τὸ παραγόμενον ἐν τῇ χώρᾳ ἐλαιον ὡς ἀρίστης ποιότητος (τὸ ἐλαιον Προβηγκίας) καὶ εἴαν μὴ ἐξάγῃται ὀλόκληρον, δὲν χρησιμοποιοεῖται ὁμως ἐν

τῆ μοιχειρικῆ, δι' ἣν γίνεται χρῆσις κατωτέρων ἐλαιολάδων.
 4) Ἡ εἰσαγωγή τῶν ἡμετέρων ἐλαίων δύνανται ν' ἀξήσῃ ἐπὶ πολὺ, διότι αἱ μαῦραι πρὸ πάντων ἐλαῖαι τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἀνώτεραι οὐ μόνον τῶν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἰσπανικῶν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δὲν ἀρκούσιν οἱ δύο ἢ τρεῖς ἀνταποκριταὶ τοῦ εἶδους τούτου ἐν Μασσαλίᾳ· ἀνάγκη εἶνε νὰ ἐκκαθιδρύσῃσιν οἱ ἡμέτεροι παραγωγοὶ ἢ ἔμποροι καὶ ἄλλα κέντρα καταναλώσεως ἐν Γαλλίᾳ, ἰδίως δὲ νὰ προσπαθῶσι νὰ διαδίδωσι πᾶν εἶδος ἐμπορεύματος δι' εἰδικῶν ἐμπορικῶν ἀποστόλων, σύστημα, ὅπου τὰ μέγιστα ἠὲδοκίμησεν ἐν Βόρῳπῃ. 5) Ἡ εἰσαγωγή τοῦ ἡμετέρου καπνοῦ εἶνε ἐλαχίστη, παραβαλλομένη μάλιστα πρὸς τὸν ἐκ Τουρκίας προερχόμενον. Ἡ εἰσαγωγή ποσότητος ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Γαλλικοῦ μονοπωλείου, διότι ὁ ἐλληνικὸς καπνὸς ὡς καπνὸς πολυτελείας ἀδυνατεῖ νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὸν τουρκικόν. Τὰ δελτία παρελθόντων ἐτῶν τοῦ ἐνταῦθα ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου ἀναγράφουσι προελεύσεις καπνοῦ ἐκ Βόλου καὶ Μασολογίου, ὧν αἱ τιμαὶ κυμαίνονται μεταξύ 40—75 φρ. τὰ 100 χιλιόγρ. Ἐπειδὴ διὰ Μασσαλίας εἰσάγονται ἐκ Τουρκίας τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς καὶ ἐξ Ἑλλάδος προϊόντα, ἐσημείωσα ἐν τῷ πίνακι παρὰ τὰς ἐλληνικὰς καὶ τὰς τουρκικὰς προελεύσεις, πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων, διότι φρονῶ ὅτι εἰς τινα εἶδη εἰς ἃ ὑπερτερεῖ νῦν ἡ Τουρκία, ὡς εἰς τοὺς γλυκεῖς οἴνους καὶ τὸ ἐλαιόλαδον, δυνάμεθα ἀποκλειστικῶς νὰ συναγωνισθῶμεν, ἐν καὶ θὰ ὑστερῶμεν πάντοτε ὡς πρὸς ἄλλα ἤδη, τὸν καπνὸν καὶ τὰ κουκούλια».

Εἰσαχθέντα ἐλληνικὰ καὶ τουρκικὰ προϊόντα εἰς Γαλλίαν (διὰ Μασσαλίας) κατὰ τὴν ε'. ἐξαμηνίαν τοῦ 1896

Ἐμπορεύματα	Μονὰς βάρους	Προελεύσεις ἐξ Ἑλλάδος	Μονὰς βάρους	Προελεύσεις ἐκ Τουρκίας
Οἶνοι κοινὸι ἐν δοχείοις	Λίτρα	1,122,138	Λίτρα	478,853
Οἶνοι γλυκεῖς	»	196,392	»	1,019,890
Σταφίς πρὸς ἀπόσταξιν	Χιλιόγρ.	6,685,130	Χιλιόγρ.	1,756,612
Σταφίς πρὸς βρώσιν	»	63,087	»	22,630
Ἐλαιόλαδον	»	29,797	»	107,957
Ἐλαῖαι	»	102,340	»	4,547
Καπνὸς εἰς φύλλα	»	56,934	»	367,123
Καπνὸς εἰς αἰγαρέτα	»	3,980	»	5,628,720
Καπνὸς κεκομμένος	»	1,500	»	532,330
Φυτικὰ ἕλαια ἐν γένει	»	49,881	»	2,006,868
Κουκούλια	»	3,435	»	33,814

Ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἡ' εν. Ἡ πρόξενος, κ. Α. Πακαδιαμαντόπουλος ὑπέβαλε τὴν ἀκόλουθον ἐκθεσιν, ἐπισυναψας καὶ πίνακα τῆς κατὰ τὴν λήξασαν ἐξαμηνίαν τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰσαγωγῆς τῶν ἐλληνικῶν φυσικῶν τε καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Γεν. Προξενείου Θεσσαλονίκης.

Ὡς ἐμφαίνει ὁ πίναξ, γράφει, τὴν μεγαλειτέραν καταναλώσιν παρουσιάζουσιν αἱ ἐλαῖαι, τὰ ἔλαια, πυρηνέλαια, πορτοκάλια καὶ λεμόνια, καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον τὸ κοινὸν, τὰ ὑποδήματα καὶ οἱ ψάθιναι θερινοὶ πῆλοι. Ἡ καταναλώσις τῶν λοιπῶν ἀναγραφομένων εἰδῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικρά, διότι πολλὰ τῶν φυσικῶν προϊόντων εἰσάγονται ἐκ διαφόρων τῆς Τουρκίας μερῶν εἰς εὐθυνοτέρας τιμὰς, ὡς ἀπηλλαγμένα τελωνιακοῦ δασμοῦ, πολλὰ δὲ τῶν ἐλληνικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἶνε ἀδύνατον ν' ἀνταγωνισθῶσι πρὸς τὰ ὁμοειδῆ Εὐρωπαϊκὰ ἐν τόπῳ, ἐνθα προτιμᾶται τὸ εὖωνον καὶ οὐχὶ ἡ καλὴ τῶν ἐμπορευμάτων ποιότης καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πολυμήχανον κερδοσκοπικὸν τῶν Ἰουδαίων πνεῦμα κατορθεῖ νὰ εἰσάγῃ ἐξ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας εἰς εὐτελειστάτας τιμὰς ἐμπορεύ-

ματα άθλίας ύλης και άθλιωτέρας έργασίας, καιτοι φαινομενικώς ήμοιότατα πρὸς τὰ έκ καλῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων έξερχόμενα. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι ἐν ᾧ κατὰ τὸ 1889 εἰσήχθησαν έκ τοῦ ὑφαντουργείου 'Ι. Ψύχα, έκ τοῦ τῆς ἐν Νέῳ Φαλήρῳ άνωνόμου ὑφαντουργικῆς εταιρείας και τῶν ἀδελφῶν 'Ρετσίνα 300 δέματα βαμβακερῶν ὑφασμάτων αξίας 22,000 δρ. ἡ εἰσαγωγή αὕτη ἐμνηδενίσθη νῦν, διότι οἱ 'Ιουδαῖοι ἔμποροι εὐθὺς ὡς παρετήρησαν τὴν προτίμησιν αὐτῶν κατώρθωσαν, πέμφαντες δείγματα εἰς Λεμβέργην, νὰ κατασκευάσωσιν ὅμοια μόνον κατὰ τὴν έξωτερικὴν ὄψιν, εἰς λίαν δὲ εὐτελεῆ τιμὴν πωλούμενα.

Εἰς τὴν σημαντικὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐξ 'Ελλάδος εἰσαγωγῆς βιομηχανικῶν τινῶν προϊόντων πολὺ συνετέλεσε και ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἴδρυσις, ὡς και πολλαχοῦ τῆς 'Τουρκίας, βιομηχανικῶν καταστημάτων. Ἡ εἰσαγωγή ἑλληνικῶν νημάτων ἐμειώθη αἰσθητῶς και τέλος ἐμνηδενίσθη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ τῶν βαμβακοκλωστηρίων 'Ι. 'Ησαΐα και Τόρρες Μοδιάνου και Σας, σπουδαίαν δὲ ὑπέστη ἐλάττωσιν και ἡ εἰσαγωγή σαπῶνων ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν σαπυνοποιεῖων Βουδαλίκια, ἀδελφῶν Μπίτσου και Σ. Γιάκου, ἀπάντων ἑλλήνων έκ Καλαρρυτῶν τῆς 'Ηπείρου καταγομένων, οἵτινες τοῦλάχιστον τὴν έκ τῆς μειώσεως τῆς εἰσαγωγῆς ἑλληνικῶν σαπῶνων ζημίαν ἀνεπλήρωσαν διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσεως ἑλλήνων ἑργατῶν.

Τὰ κατεργασμένα δέρματα, ἅτινα εἰσάγουσι πλεῖότερα μὲν έκ Σύρου ὁ 'Αρ. Μενεξές, έκ Πειραιῶς δὲ και έκ Βόλου ὀλιγώτερα ὁ 'Αλέξ. Μαῦρος, ὑφίστανται ἀπὸ τινος χρόνου αἰσθητὴν ἐλάττωσιν καταναλώσεως, διότι ἐν διαφόροις τῆς 'Αναβολῆς μέρεσιν, ὡς ἐν Κυθωνίας, Μιτυλήνῃ, Σάμῳ και Χίῳ, λειτουργοῦσι βυρσοδεψεῖα, ὧν τὰ προϊόντα πωλοῦνται εἰς εὐθηνότερας τιμὰς.

Εὐχάριστος λίαν εἶνε ἡ καθ' ἑκάστην αὔξουσα προτίμησις τῶν ἑλληνικῶν κοινῶν οὐ μόνον ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ και ἐν τῷ ἑσωτερικῷ τῆς Μακεδονίας, ἐνθα σχεδὸν πανταχοῦ ζητοῦνται, τοῦ πρὸς αὐτὰ συναγωνισμὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν καταστάν-

τος ἀδυνάτου, διότι τὰ μὲν καλῆς ποιότητος έκ τούτων δὲν ἀγοράζονται, τὰ δὲ πρὸς 10 φρ. τὸ κιβώτιον πωλούμενα εἶνε προφανῶς ἄθλια. Ὅπως ὅμως ἐξασφαλισθῆ τέλος και αὐξήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ κατανάλωσις τοῦ ἑλληνικοῦ τούτου προϊόντος πρέπει πολλὴ νὰ καταβληθῆ ὑπὸ τῶν παραγωγῶν προσοχὴ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης νοθείας, ἐπιδιωχθῆ δὲ ἡ διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ τῶν πολλῶν πεκρατηρουμένων παραποιήσεων, ἀφοῦ και ὑπὸ τῶν ἑλλήνων προξενικῶν ἀρχῶν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ ὁ περὶ προστασίας τῶν βιομηχανικῶν και ἔμπορικῶν σημάτων νόμος τῆς 10 Φεβρουαρίου τοῦ 1893 και παρὰ τῶν ὀθωμανῶν τυχὸν ὑπηκόων ὁ ἐν ἰσχύϊ εἰδικὸς ὀθωμανικὸς νόμος, ὁ αὐστηρῶς τιμωρῶν τὰς παραποιήσεις.

Και ἡ εἰσαγωγή τῶν ἐλαίων δύναται ν' αὐξήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐὰν πλεῖοτέρα καταβληθῆ φροντίς περὶ τὴν διήθησιν αὐτῶν, διότι προτιμῶνται τῶν έκ Χίου, Μιτυλήνης και Κρήτης εἰσαγομένων, ἅτινα ὁμολογουμένως δὲν δύναται νὰ συγκριθῶσι κατὰ τὴν ποιότητα πρὸς τὰ πλεῖστα τῶν ἑλληνικῶν ἐλαίων.

Οἱ ψιάθινοι θερινοὶ πῖλοι, εἰς τὴν ζήτησιν τῶν ὁποίων πολὺ συνετέλεσε τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ κατάστημα τῶν ἀδελφῶν Παναγιωτίδου, θὰ παραγκωνίσωσι βεβαίως πάντας τοὺς ὁμοίους εὐρωπαϊκοὺς, ἀλλ' εἶνε ἐπάναγκες νὰ διατηρηθῆ καλὴ ἡ ποιότης αὐτῶν, διότι κατὰ τὸ θέρος τοῦτο παρετηρήθη αὕτη ἀτυχῶς κατωτέρα τῆς κατὰ τὸ παρελθόν.

Αὔξουσα βλίνει ὡσαύτως και ἡ κατανάλωσις τῶν ἐξ 'Ελλάδος εἰσκομιζομένων ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ζαχαροπούλων, πρὸς ἃ εἶνε ἀδύνατον νὰ συναγωνισθῶσιν ἕνεκα τοῦ εὐῶνου αὐτῶν τὰ ἐνταῦθα κατασκευαζόμενα και τὰ ἐξ Εὐρώπης εἰσαγόμενα.

Εἶδη τινὰ βιομηχανημάτων δυνάμενα νὰ εὐρῶσιν εὐρὺ σταδίον διαδόσεως ἐν τῇ ἀγορᾷ Θεσσαλονίκης ἢ οὐδόπως εἰσήχθησαν, ἢ εἰσήχθησαν ἀκαταλλήλως και ὡς έκ τούτου ἀπεθάρρυνθησαν φαίνεται οἱ ἀποσταλεῖς. Κλῖναι λ. χ. ἡδύναντο νὰ εἰσαχθῶσι πολλαὶ και νὰ συναγωνισθῶσιν ἐπιτυχῶς πρὸς τε τὰς

ευρωπαϊκῆς καὶ τὰς ἐν αὐτῇ κατασκευαζομένας, πρὸς τὰς μὲν ὡς εὐθηνότεραι, πρὸς τὰς δὲ ὡς καλλιτέρας ἠμυλογομένως ποιότητος.

Ἐπίσης σωλήνες μολύβδινοι καὶ σφαιρίδια κυνηγίου, κατασκευαζόμενα ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις πυριτιδοποιείου ἠδύναντο νὰ τύχωσιν ἰκανῆς καταναλώσεως ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Μακεδονίας. Γεωργικὰ ἐπίσης ἐργαλεῖα ζητοῦνται πολὺ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῆς, θὰ ἔπραντε δὲ ἄριστα ἂν εἰσῆγε τοιαῦτα τὸ ἐν Βόλῳ ἐργαστάσιον τοῦ κ. Σταματοπούλου. Καθίσματα τοῦ ἐργαστασίου Γεωργιάδου καὶ Σέκκερη εἰσῆχθησαν ἀπαξ πρὸς δοκιμὴν, ὡς δὲ ἐπληροφορήθη ὁ κ. Γεν. Πρόξενος, ἐπωλήθησαν εὐκόλως, προτιμηθέντα τῶν ξένων, δὲν ἐγένετο ὅμως δευτέρᾳ ἀποστολῇ. Οἱ ἡμέτεροι βιομηχάνοι δὲν πρέπει νὰ ζητῶσιν ἀμέσως κέρδη ὑπερβολικά, ἀλλὰ νὰ ζητῶσιν τὴν ἐκ τῆς ποσότητος μᾶλλον τῆς καταναλώσεως ὠφέλειαν, παγιοῦντες αὐτῷ τὴν προτίμησιν τῶν προϊόντων αὐτῶν, νὰ ἐκλέγῳσι δὲ ἀντιπροσώπους Ἑλλήνων, οὐδέποτε δὲ Ἰουδαίους, οἵτινες ἀπομιμούμενοι σὺν τῷ χρόνῳ τὰ πολλὰ τῶν προτιμωμένων ἑλληνικῶν βιομηχανημάτων θ' ἀποκλείσωσιν τὴν ἐξ Ἑλλάδος ζήτησιν αὐτῶν καὶ θὰ φροντίζωσι περὶ ἀποστολῆς δειγμάτων καὶ ἀποταμιεύσεως ἰδίως τῶν πεμπομένων βιομηχανικῶν προϊόντων, διότι ἔταν ὑπάρχη ἔτοιμον ἐμπόρευμα μεγάλως εὐκολύνεται ἢ κατανάλωσις.

Περαιῶν τὴν ἐκθεσίν του ὁ κ. Παπαδιαμαντόπουλος σημειοῖ ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ εἰδῶν τινῶν ὡς λ. χ. ὀπωρῶν ξηρῶν, τύκων καὶ ἐλαιῶν εἶνε πολὺ ὑπερτέρα κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ ἔτους ἑξαμηνίαν. Ἴδου ὁ πίναξ :

Ἐμπορεύματα εἰσαχθέντα ἐξ Ἑλλάδος εἰς Θεσσαλονίκην κατὰ τὴν Α' ἑξαμηνίαν τοῦ 1896.

Ἐμπορεύματα	Μονάδες	Ποσότης	Ἄξια εἰς φρ.
Τυρὸς (αὐρ. κατασκ.)	Ἄκ.	1,009	1,100
Λεμόνια	Κομμ.	4,480,000	50,600

Πορτογάλλον	»	1,177,110	27,400
Δαμάσκ. ξηρὰ (κορὸμ.)..	Ἄκ.	1,150	325
Λεπτοκάρυα καὶ ἀμύγδαλα	»	8,285	2,675
Κάσιατα	»	3,600	1,035
Σῦκα ξηρὰ	»	1,300	300
Σαφίς Κορινθιακὴ	»	3,150	325
Σήσαμον	»	47,600	2,100
Γεώμηλα	»	10,800	1,600
Ἐρέβινθοι	»	13,500	3,500
*Ἐλκίον	»	92,346	82,870
Ἐλαῖαι	»	229,285	105,000
Πυρηνέλαιον	Χιλιόγρ.	100,800	44,350
Ξυλεία θερμάνσεως	Ζεύγη	700	1,525
Λαχανικὰ (τομάτες)	—	—	5,865
Καρπούζια	Κομμ.	3,000	490
Ῥητινόπισσα	Στατῆρες	190	750
Νάφθα	Ἄκ.	1,570	1,500
Ῥιζάρι	»	6,200	3,750
Φλοιοὶ δένδρων (βυρσοδ.)	»	17,750	1,330
Θηραϊκὴ γῆ (*)	—	—	—
Μάρμαρα ἀκατέγαστα. Κυβ. μέτ. (τ. 3202)		137	15,100
Σάπων κοινός	Ἄκ.	2,050	1,130
Δέρματα κατεργασμένα Δέρματα		246	33,300
Ἐποδήματα διάφορα	Ζεύγη	2,231	12,300
Λουκούμια	Ἄκ.	250	245
Φυράματα ἀπλᾶ	»	750	350
Οἶνοι ἐν δοχείοις	»	43,100	11,350
Οἶνοι ἐν φιάλαις	»	2,400	1,825
Κονιάκ ἐν φιάλαις	κιβώτια	635	12,130
Κονιάκ ἐν βυτίοις	βατέλια	39	1,365

(*) (Δὲν εἰσῆχθη κατὰ τὴν Α' ἑξαμηνίαν).

Ρούμι »	12	540
Ρακή (οινόπνευμα) όκ.	620	345
Όξος »	16,750	1,615
Είδη εξ όπτῆς γῆς άγ- γειά διάφορα δωδεκάδ.	860	1,400
Είδη εξ όπτῆς γῆς διά- φορα άλλα —	—	946
Πλάκες μωσαϊκῶν μ. τετραγ.	872	3,488
Καρφοβελόναι σάκ.	120	1,110
Βιβλία έντυπα —	—	8,305
Πίλοι εκ ψιάθου δωδεκάδ.	522	8,275
Άρώματα κιβώτια	3	425
Χρώματα άνιλίνης »	3	550
Διάφορα άλλα φυσικά προϊόντα »	—	1,500
Διάφορα άλλα βιομη- χανικά προϊόντα »	—	2,700
Τό όλον		<u>458,244</u>

Ό έν Ταϊγανίω Πρόξενος κ. Φοντάνας απέστειλε τὰς άκολουθους πληροφορίας :

«Τό σπουδαιότερον έλληνικόν προϊόν, οὔτινας ἢ εἰς Ῥωσίαν εἰσαγωγή εἶχεν άρχίσει νά λαμβάνει σπουδαίας διαστάσεις, ἡδύνατο δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου ν' άποβῆ εἰς τήν Ἑλλάδα πηγὴ πλούτου, εἶνα ἡ Κορινθιακὴ σταφίς. Τοῦ προϊόντος τούτου ἡ εἰσαγωγή άνέρχεται σήμερον καθ' άπασαν τήν Ῥωσίαν εἰς 1 $\frac{1}{2}$ —2 εκατομμύρια πούτιων, ἐξ ὧν 200,000 εἰσάγονται κατ' εὐθεΐαν διὰ Ταϊγανίου καὶ Νοβορωσίσκ. Σημειωτέων ὅτι αἱ ὑπὸ τῶν εμπόρων καταβαλλόμεναι παντεῖαι ἐνέργειαι, καὶ πρό πάντων ἡ άποτυχία τῆς άλιείας ἐν τῇ Κασπίᾳ Θαλάσσει, προσεπόρισαν σήμερον εἰς τήν διάδοσιν τῆς σταφίδος εὐρύτερον ἔδαφος, ἥπερ ἤθελεν άσφαλῶς ὀδηγήσει κατὰ μικρὸν εἰς τήν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς κορινθιακῆς σταφίδος κατὰ τὸν αἰσιώτερον τρόπον, ὃν ἡδύνατό τις νά εὐ-

χηθῆ, εἰάν τὸ προϊόν τοῦτο ἐξηκολούθει ν' άπολαύη τῆς αὐτῆς τελωνιακῆς άτελείας, ἧς άπήλασε καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. Διότι καὶ μόνη αὕτη άρκεῖ ὅπως ἐξασφαλίσῃ τήν τύχην τῆς σταφίδος, εἰάν καὶ πρὸς βρῶσιν μόνον εἰσαχθῆ αὕτη καθ' άπασαν τήν άχανῆ ρωσικὴν αὐτοκρατορίαν, άνεξαρτήτως τῆς χρήσεως αὐτῆς εἰς οἰνοποιίαν καὶ οἰνοπνευματοποιίας. Παρ' ἐλπίδα ὅμως ἡ ρωσικὴ κυβέρνησις άπεφάσισεν ἀπὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου νά ἐπιβάλλῃ βαρύτερον ἐπὶ τῆς σταφίδος εἰσαγωγικὸν δασμόν, ἧτοι 1 ρουβλίου καὶ 80 καπικίων χρυσῶν κατὰ πούτιον, άντιστοιχοῦντων πρὸς 2 ρούβλια καὶ 70 καπικία τρεχούμενα—πράγμα άνεξήγητον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ Ῥωσσία δὲν παράγει ὅμοιον ἢ ἐφάμιλλον προϊόν, χρῆζον τελωνιακῆς προστασίας, ὅτι αἱ πενέσταται ἐργατικά καὶ άγροτικά τάξεις ἤρχισαν νά εὐρίσκωσιν εἰς τήν έλληνικὴν σταφίδα τροφήν ὑγιεσσάτην καὶ εὖωνον καὶ ἐπὶ τέλος ὅτι ἡ περσικὴ σταφίς φορολογεῖται μόνον διὰ 5 καπικίων κατὰ πούτιον.

« Ἡ Ἑλλάς, ἐξακολουθεῖ, διαταλεῖ εἰς συνθήκας πολιτικὰς τοιαύτας μετὰ τῆς Ῥωσσίας, ὥστε δὲν χωρεῖ κἄν ἡ ὑπόθεσις ὅτι τὸ δμόδοξον τοῦτο κράτος θέλει νά δημιουργήσῃ ἡμῖν δυσχέρειας, άνευ λόγου, διότι εἶνε βεβαίως τὸ μέγιστον κακόν, ὅπερ δύναται νά προξενήσῃ εἰς τὸ ἐμπορικὸν καὶ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς Ἑλλάδος ἢ ἐπιβολὴ τοιαύτης ἐξοντωτικῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς σταφίδος ἐχούσης σχεδὸν τὸν χαρακτῆρα ἐχθροπραξίας. Ἡ Ῥωσικὴ κυβέρνησις ἡδύνατο εὐκόλως δι' εἰδικοῦ νόμου νά προστατεύσῃ τοὺς γεωκτῆμονας αὐτῆς, ἐπιβάλλουσα περιορισμούς τινας καὶ φόρους μόνον ἐπὶ τῆς εἰς οἰνοποιίαν χρησιμοποιοιουμένης σταφίδος, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς βρῶσιν τοιαύτης. Καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ εἶνε άδύνατον νά ἐπέλθῃ συνενόησις τις ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ.

«Τὰ άλλα ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ταϊγανίον εἰσαγόμενα προϊόντα, τὰ ἔχοντα δευτερεύουσαν σημασίαν, εἶνε: ἔλαιον, οὐ εἰσάγονται 50,000 περίπου πούτια ετησίως· ἔλαιαι 1300—1800 βαρέλαι, σῦκα 1500—2000 βαρέλαι, οἶνοι Θήρας περί τὰς

50,000 βέδρων, πρὸς δὲ καὶ ὀλίγα φορτία λεμονίων ἐξ Ἄνδρου. Τὸ ἔλαιον καὶ αἱ ἐλαϊαὶ φορολογοῦνται πρὸς 2 ρούβλια τὸ πούτιον, τὰ σῦκα πρὸς 1 ρούβλιον καὶ 80 καπικία καὶ ὁ οἶνος πρὸς 4 ρούβλια. Τὸ ρούβλιον δὲ ὑπαλογίζεται πρὸς 4 χρ. φρ. ἕκαστον.

«Οἱ αὐθιγότεροι ὁμῶς δασμολογικὴ ἐλάττωσις ἐπὶ τῶν εἰδῶν τούτων καὶ ἂν ἐπιτευχθῆ, πλὴν τῶν οἴνων, δὲν ἔχει τοιαύτην διὰ τὸ ἑλλην. ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον σημασίαν, ὥστε νὰ χορηγηθῶσιν ἀντ' αὐτῶν ἀνταλλάγματα ἐπὶ τῶν εἰς Ἑλλάδα εἰσαγομένων ῥωσικῶν προϊόντων, ἦτοι τοῦ χαβιαρίου, τοῦ βουτύρου, τῆς ξυλείας, τῶν δερμάτων, τοῦ πετρελαίου καὶ τῶν σιτηρῶν, δι' ἃ σπουδαίως ἐνδιαφέρεται τὸ ῥωσικὸν κράτος, διότι ὑφ' οἴουσθιγότεροι ὄρους καὶ ἂν συνωμολογεῖτο ἡ ἀντάλλαγή, θὰ ἐδίδοντο πάντοτε πλεϊότερα τῶν ὄσων θὰ ἐλάβανοντο. Μόνον ἂν ὡς βάσις ἐμπορικῆς συμφωνίας τῶν δύο κρατῶν ὠρίζετο ἡ ἀτέλεια τῆς σταφίδος, ἢ τοῦλάχιστον ὀκταετῆς ἀναβολὴ τῆς ἐπικειμένης φορολογίας αὐτῆς, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ διαπραγματεύσις ἐπιβεβλημένης ἐμπορικῆς μετὰ τῆς Ῥωσίας συμβάσεως, ἀφοῦ ἄλλως πᾶσα ἐπὶ τοῦ οἴνου ἀπόπειρα θ' ἀπέβαινε ματαία. Ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ θὰ ἦτο τὸ πολὺ ἀνεκτὸς ὁ ἐπὶ τῆς σταφίδος φόρος 20 καπικίων κατὰ πούτιον, διότι πᾶσα ὑπερτέρα φορολογία θ' ἀποκλείσει ὀλοσχερῶς τὴν σταφίδα ἐκ τῆς ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας.»

Ἐν τέλει πληροφορεῖ ὁ κ. Φοντάνας ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσχυροῦσης ἐπὶ τῶν οἴνων δασμολογήσεως ἐν Ῥωσίᾳ, ὅπως τῇ ἀνεργείᾳ τῶν Θεραίων κατωρθώθη ἡ εἰς αὐτὴν εἰσαγωγὴ Θεραϊκῶν οἴνων, οὕτω θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἰσαχθῶσι καὶ ἄλλοι πνευματώδεις καὶ εὖσμοι οἶνοι, ὡς ἡ βομπόλα τῆς Κεφαλληνίας καὶ οἱ ἀξιόλογοι ἀπιτραπέζιοι τῆς Ἀττικῆς οἶνοι, δυνάμενοι ἐπιτυχῶς νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τοὺς ῥωσικοὺς καὶ εὐρωπαϊκοὺς οἶνους. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ καταβληθῆ ἡ δέουσα ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων φροντίς. Καὶ τὸ ἑλληνικὸν κόνιακ ἠδύνατο νὰ προτιμηθῆ τῶν ἐντοπιῶν καὶ ξένων ἐὰν ἀποστέλλετο τοιοῦτον πρώτης ποιότητος καὶ ἀγνόν, ἐν ᾧ

σήμερον εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον ἀνὰ τὰς πλεῖστας ῥωσικὰς μεγαλοπόλεις. Περὶ τῶν λοιπῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, οὐ μόνον διότι ὑπάρχουσιν ἐπ' αὐτῶν ἀπαγορευτικοὶ σχεδὸν δασμοί, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ῥωσικὴ βιομηχανία ὄλων τῶν εἰδῶν εἶνε λίαν ἀναπτυγμένη. Τὰ μεγάλα ἐν Ἑὐρώπῃ βιομηχανικὰ καταστήματα ἔδρυσαν ἐν Ῥωσίᾳ πλεῖστα ὅσα ἐργαστάσια, παράγοντα ἐφάμιλλα πρὸς τὰ ἐν Ἑὐρώπῃ εἶδη. Μόνον ἡ οἴνοποιία ὑστερεῖ εἰσέτι, εἴτε ἕνεκα τῆς ποιότητος τῶν σταφυλῶν, ἢ ἕνεκα τῆς κακῆς κατασκευῆς, ἢ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀνάμιξιν ξένων χημικῶν οὐσιῶν, ὅπερ καθιστᾷ τοὺς ῥωσικοὺς οἶνους λίαν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν.

Ἐν Ἑβελιγραδίᾳ ἐπιτετραμμένου κ. Ρικᾶκης ὑπέβαλε τὴν ἐπομένην ἐκθεσιν:

«Ἄν καὶ μικρὰ σχετικῶς ἢ εἰς Σερβίαν εἰσαγωγὴ ἑλληνικῶν προϊόντων δύναται μετ' ἐπιτυχίας νὰ ἐπιτεταχθῆ δι' ἐπιμελοῦς καὶ συστηματικῆς ἐργασίας. Ἐν Σερβίᾳ, ἐνθα ὁ δημόσιος πλοῦτος συνίσταται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὰ γεωργικὰ προϊόντα, κυρίως τὸν σῖτον, ἀραβόσιτον καὶ ὀπώρας (δάμασκηνα), πᾶν ἄλλο προϊόν εἰσάγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἢ δὲ Ἑλλάδος, ἡ κεκτημένη προϊόντα δυνάμενα ἐπιτυχῶς νὰ διεκδικήσωσι τὴν πρώτην θέσιν καὶ ὑπερνηκῆσωσι τὰ ἐκ τῶν ἄλλων χωρῶν προερχόμενα, ὑστερεῖ, δυστυχῶς, κατ' ἔτος δὲ ἢ ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων παραγωγῶν ὀλιγωρία πρὸς τὴν Σερβικὴν ἀγορὰν καθίσταται καταφανέστερα. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι, οἱ ἐπίσημοι στατιστικὸι πίνακες τοῦ ἐπὶ τῶς Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου τῆς Σερβίας ἀναγράφουσιν ὡς εἰσαχθέντα ἐξ Ἑλλάδος κατὰ μὲν τὸ 1893 χιλιόγραμμα 93,645, κατὰ δὲ τὸ 1895 μόνον 19, 112, ἦτοι ἐλάττωσιν 74,533 χιλιογράμμων.

«Ὅφειλω νὰ σημειώσω, προσθέτει, χάριν ἀκριβείας, ὅτι ἡ ἀξία προσοχῆς αὕτη ἐπὶ ἑλαττον διαφορὰ εἶνε ἐν μέρει εἰκονικῆς διότι μὴ ὑπαρχούσης εἰσέτι κατὰ τὸ 1894 τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Σερβίας προσωρινῆς συμβάσεως, ἡ μετὰ τῆς

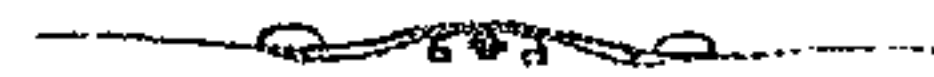
Ἑλλάδος συναλλασσόμενοι ἔμποροι διενήργουν ἀπάσας τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν πράξεις διὰ Τεργέστης ἢ καὶ διὰ Θεσσαλονίκης, οὕτως ὥστε τὰ ἑλληνικὰ προϊόντα παρίσταντο ἄλλοτε μὲν ὡς αὐστριακῆς, ἄλλοτε δὲ ὡς τουρκικῆς προελεύσεως.

Ἡ φθισιῶσα κατάστασις τοῦ ἑλληνοσερβικοῦ ἐμπορίου δὲν δύναται ἢ νὰ ἐπιταθῇ, εἰάν οἱ ἐν Ἑλλάδι βιομήχανοι δὲν σπεύσωσι νὰ συνασπισθῶσι, τιθέμενοι ὡς ἀρχὴν, ὅτι ἐν ᾧ ἡ βιομηχανία συναγωνισμὸς συμβάλλεται εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν τελειοποίησιν τῶν βιομηχανιῶν, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποβαίνει οὗτος ὀλέθριος, τούλάχιστον ἐφ' ὅσον τὰ ἑλληνικὰ προϊόντα δὲν κατακτῶσι τοσοῦτον εὐρὺ καὶ στερεὸν ἔδαφος, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀντεπεξέρχωνται ἐπιτυχῶς πρὸς τὰ τῶν ξένων προελεύσεων, κατώτερα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀγνότητα, χαίροντα ὅμως καγκοσμίου φήμης καὶ προτιμώμενα τῶν εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν —πολλάκις δὲ καὶ ἀνωτέραν— προσφερομένων ἑλληνικῶν. Ἄλλ' εἰς τίνα ἀποδοτέον τὸ σφάλμα; Ἐν μέρει μὲν εἰς τοὺς βιομηχάνους καὶ παραγωγούς, κυρίως δὲ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν. Οἱ πρῶτοι πταίουσιν ἐπιδιώκοντες τὴν διὰ μὴ καταλλήλων ἀντιπροσώπων διάδοσιν τῶν προϊόντων αὐτῶν, οὗτοι δὲ ἐγκληματοῦσι μὴ ἱσχυόμενοι εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ἐντολέων των παρεχομένας αὐτοῖς ὀφελείας, ἀλλὰ κερδοσκοποῦντες διὰ τῆς εἰς ὑπερόγους τιμὰς προσφοράς τῶν ἑλλήνων ἐμπορευμάτων, ἧτις φυσικῶς συνεπάγεται τὴν μὴ ζήτησιν καὶ τὴν μὴ διάδοσιν αὐτῶν. Τὸ κακὸν δὲ τοῦτο δύναται καὶ πρέπει νὰ θεραπευθῇ διὰ τῆς κοινῆς συνεννοήσεως τῶν Ἑλλήνων παραγωγῶν. Ἡ σύστασις διαρκοῦς ἐμπορικῆς ἐκθέσεως ἑλληνικῶν προϊόντων ἐν Βελιγραδίᾳ μεθ' ὑποκαταστήματος ἐν Νύσσῃ, ἧς ὁ γεν. διευθυντής, διαταλῶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τῆς Βασιλικῆς Πρεσβείας, περιβληθήσεται διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι παραγωγῶν, θὰ ἦνε τὸ μόνον σωτήριον φάρμακον. Τοιαύτην ἀγορὰν ἔχουσιν ὀργανωμένην οἱ Οὐγγροὶ ὡς δὲ μανθάνει ὁ κ. ἐπιτετραμμένος, καὶ οἱ Γάλλοι προτίθενται νὰ ἰδρῦσωσιν ὁμοίαν ἐν Σερβίᾳ. Διὰ τῆς συστάσεως ἐμπορικῆς ἐκθέσεως τὰ ἑλληνικὰ προϊόντα ὄχι μόνον θ' ἀπολαύ-

σωσι καλῆς φήμης ἕνεκα τῆς καλῆς ποιότητος, ἀλλὰ θὰ ἐπιτύχωσι καὶ μεγάλην ζήτησιν ὡς ἐκ τοῦ εὐώνου αὐτῶν, ἐν ᾧ νῦν φυγαδεύει τὸν ἀγοραστὴν ἡ ὑπέρογκος τιμὴ των. Ἐν ᾧ κατ' ἴτος εἰσάγονται ἐν Σερβίᾳ ἀνω τῶν πέντε καὶ ἡμίσεως ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων οἴνου κοινοῦ, ἡ Ἑλλάς οὐδόλως συμπατέχει τῆς μεγάλης ταύτης καταναλώσεως· ἐν ᾧ δὲ κατὰ τὸ 1894 εἰσήχθησαν 418,375 χιλιόγραμμα σταφίδος, ἡ Ἑλλάς ἐπρομήθεσε μόνον 777. Ὁμοία ἀναλογία παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ λοιπὰ προϊόντα.

Ἑλληνικὰ προϊόντα, ὧν μετ' ἐπιτυχίας ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐν Σερβίᾳ εἰσαγωγή, εἶνε τὰ ἑξῆς: Οἴνοι, κονιάκ, ἐρέβινθοι, σῦκα, ἔλαια, ἐλαῖαι, σάπων, ἄλας, σταφίς, λεμόνια, πορτοκάλια, ζαχαροπλαστικά, ἰδίως λουκούμια, καὶ ἐκ βάμβακος ὑφάσματα.

Δηλοῖ δὲ ἐν τέλει ὁ ἐπιτετραμμένος κ. Ρικᾶκης ὅτι τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἑλλήνων βιομηχάντων καὶ ἐμπόρων διὰ πᾶσιν πληρεστέραν πληροφορίαν.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας», προκειμένου λόγου περὶ ἀρότρων τοῦ παλαιοῦ συστήματος, βεβαίως πολλὰκις θὰ ἤκουσαν νὰ λέγηται ὅτι εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ ἐπὶ Ἡσιόδου· ἀλλὰ τίς ἦτο ὁ Ἡσιόδος καὶ διὰ τί τὸ ὄνομα αὐτοῦ σχετίζεται πρὸς τὰ ἀρότρα ἴσως τοῦτο δὲν εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι, διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ γράψωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῷ παρόντι τεύχει.

Πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ὑπερείας τοῦ Ἑλικῶνος, ἐφ' ὕψηλοῦ καὶ τραχέος τόπου, ἀπέχοντος τῶν Θεσπιῶν ὅσον τεσσαράκοντα σταδίους, ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Ἄσκη. Αὕτη λοιπὸν ἦτο πατρίς τοῦ Ἡσιόδου. Τὸ μέρος τοῦτο, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἄγγλου συνταγματάρχου Ληκίου, σήμερον ὀνομάζεται «Πυργάκι» καὶ εὐρίσκειται ἀπέναντι τῆς θέσεως «Παλαιοπαναγία». Τὴν Ἄσκη κατέστρεψαν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ Θεσπιεῖς, καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατέφυγον εἰς τὴν πόλιν τῶν Ὀρχομενίων, οἵτινες ἐδέχθησαν αὐτοὺς φιλοξένως καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ μαντείου ἀνευρόντες ἐκόμισαν τὰ ὅσθα τοῦ Ἡσιόδου εἰς Ὀρχομενὸν καὶ ἐπὶ τοῦ μνημαίου αὐτοῦ ἐπέγραψαν τάδε·

«Ἄσκη μὲν πατρίς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
ἀόστια πλῆξιππου γῆ Μινύης κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστίν,
ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασιάνοις σοφίης».

Περὶ τοῦ γένους τοῦ Ἡσιόδου ὀλίγα γνωρίζομεν καὶ ταῦτα ἀρυόμεθα ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δῖος ἦλθεν εἰς Ἄσκη τῆς Βοιωτίας ἐκ Κύμης, πόλεως Αἰτωλικῆς ἐν

τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ· αἰτία δὲ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ λέγεται ὅτι ἦτο ἡ πενία. Ὁ Ἡσιόδος παραπονεῖται διὰ τὸ δυσχεῖμερον καὶ κακοθέριον τῆς Ἄσκης λέγων ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ καταλιπὼν τὴν Κύμην :

«Νάσσατο δ' ἄγγ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῆ ἐνὶ κώμῃ,
Ἄσκη χειμᾶ κακῆ, θέραι ἀργαλή, οὐδέ ποτ' ἐσθλῆ.

Περὶ τοῦ Ἡσιόδου μυθολογεῖται ὅτι ἐνῶ ἡμέραν τινὰ ἐποιμαίνε πρόβατα κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐννέα γυναῖκες, αἵτινες δοιψάμεναι κλῶνας ἐκ δάφνης Ἑλικωνίτιδος ἐπεσίευσαν αὐτόν, καὶ οὕτως ἐνεπλήσθη ποιητικῆς σοφίας· ἀλλ' ἡ ποίησις τοῦ Ἡσιόδου διαφέρει τῶν ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου, διότι ἡ μὲν Ὀμήρος κίρεται εἰς ὕψη μεγαλοπρεπεῖα καὶ σεμνὰ παραθέλων τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς πόνους τοῦ περὶ ἑαυτὸν βίου, ὁ δὲ Ἡσιόδος φιλεῖ νὰ μετάγῃ τὸν ἀκροώμενον ἢ ἀνγκυνώσκοντα εἰς τὴν αὐτοῦ, εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ οἶκον καὶ νὰ ἐκθέτῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πράγματα ὅπως βιωτικά. Τὸ πάλαι ἀπεθίδοντο εἰς τὸν Ἡσιόδον δεκατέσσαρα ποιήματα, σήμερον ὅμως σώζονται τρία μόνον, ἡ Θεογονία, ἡ Ἄσπις τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὸ γεωργικὸν ἔτος Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Τούτου τοῦ ἔπους τὴν ἀνάλυσιν θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ ποιήσωμεν ἐν συνόψει ἐνταῦθα.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἡσιόδου ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἄσκη ἐκτήσατο ὡς φαίνεται οὐ μικρὰν περιουσίαν· εἶχε δὲ καὶ ἕτερον υἱὸν ὀνομαζόμενον Πέρσην. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν διένεμαν πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο ἀδελφοὶ τὴν περιουσίαν· κατὰ τὴν διανομὴν ὅμως διαφθείρας διὰ χρημάτων ὁ Πέρσης τοὺς ἀρχοντας, οἵτινες τότε ἦσαν καὶ δικασταί, ἔλαβε κλῆρον μεγαλείτερον. Ὁ Πέρσης δὲν ἦτο ὡς ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς ἐργατικὸς καὶ τίμιος, ἀλλ' ἔρρεπεν εἰς τὴν ὀκνηρίαν καὶ ἠγάπα νὰ διημερεύῃ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τοῖς δικαστηρίοις καταγινόμενος εἰς παντοίας βλαβερῆς ἔργου, ὅπως ἀρπάζῃ τὰς περιουσίας τῶν ἄλλων· κατασωτεύσας ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ἠπειλεῖ τὸν Ἡσιόδον, ὅτι ἐμελλε νὰ τὸν ἐναγάγῃ πάλιν εἰς δίκην, ὅπως ἀρπάσῃ παρ' αὐτοῦ καὶ τὸ μι-

κρὸν ἐκεῖνο μέρος ὅπερ οὗτος ἔλαβε κατὰ τὴν πρώτην διανομὴν. Τὰς ἀρπακτικὰς ταύτας καὶ ἀδίκους διαθέσεις τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ βλέπων ὁ Ἡσιόδος παραινεῖ αὐτὸν μαιλιχίως ν' ἀφήσῃ τὰς σκολιὰς ὁδοὺς τῆς ἀδικίας καὶ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν ἐργασίαν, νὰ μὴ προσπαθῆ νὰ πλουτήσῃ ἐξ ἀδικιῶν, ἀλλ' ἐξ ἐντίμου ἐργασίας· ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ἡ ἐτησία συγκομιδὴ, ἢ ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς διδομένη, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ διαρκέσῃ πρὸς ὄλον ἑνιαυτὸν δὲν ἔχει περιττὸν χρόνον νὰ δαπανᾷ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀκροώμενος τῶν δικῶν. Ἐγκομιάζων δὲ τὴν φιλοπονίαν ὁ Ἡσιόδος καὶ προτρέπων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐργασίαν τῷ ὑποδεικνύει τὸν τοῦ λιμοῦ φόβον, τὴν ἐκ τῆς ὀκνηρίας ἀτιμίαν, τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας ἐλπίδα πλούτου, τὴν τῶν ἀνθρώπων ὑπόληψιν καὶ τὴν προστασίαν καὶ ἀγάπην τῶν Θεῶν. Ἐνταῦθα ἀρμόζει νὰ παραθέσωμεν ὀλίγους στίχους ἐκ τῶν Ἔργων καὶ Ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου ὅπως ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης μετὰ πόσης σοφίας καὶ χάριτος παραινεῖ τὸν ἀτάσθαλον ἀδελφὸν αὐτοῦ ὁ ποιητής:

« Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος, ὄφρα σε Λιμὸς
ἰχθαίρῃ, φιλήθῃ δὲ σ' εὐστέφανος Δημήτηρ
αἰδοίη, βιότου δὲ τὴν πιμπλήσῃ καλιήν·
λιμὸς γάρ τοι κάμψαν ἀεργῶν συμφόρῃ ἀνδρῖ.
Τῷ δὲ Θεοὶ ναιμεσῶσι καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
ζῶῃ, κηφήνεσι κοθούροις οἴκαλος ὀργήν,
οἷτε μελισσᾶων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ
ἔσθοντες. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,
ὡς κέ τοι ὠραίου βιότου πλήθωσι καλιαί·
ἐξ ἔργων δ' ἀνδρες πολύμηλοί τ' ἀφναιοί τε.
Καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισι
ἔσσεαι ἢ δὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ στυγέουσιν ἀεργούς.
ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος·
εἰδὲ καὶ ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
πλουτεῦντα, πλούτῳ δὲ ἀρεταῖ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ. »

(Ἡσιόδου Ἔργα καὶ Ἡμέραι, 298)

Τὰς χρυσὰς ταύτας παραινέσεις τοῦ σοφοῦ ποιητοῦ ἔπρεπε νὰ ἀναγινώσκωσιν ἐπισταμένως καὶ νὰ ἐνωτιζῶνται οἱ νέοι ὅπως μὴ περιφρονῶσι τὴν γεωργίαν, ἥτις εἶναι πηγὴ πλούτου ἀκένωτος, καὶ οὕτω γίνωνται κηφήνες τῆς κοινωνίας βλάπτοντες ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν Πατρίδα.

Ταῦτα ἀρκοῦσι περὶ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ποιήματος, ὅπερ εἶναι κυρίως παραινετικόν· ἀλλὰ πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὸ δεύτερον θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξηγηθῶμεν ἕνα στίχον τοῦ παρατεθέντος ἀποσπάσματος, ὅστις παρεξηγούμενος δίδει ἀφορμὴν εἰς σοφιστικὰς συζητήσεις· εἶναι δὲ ὁ ἐξῆς:

« Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος, »

ὅστις μεθερμηνευόμενος σημαίνει, ὅτι ἡ ἐργασία οὐδαμῶς εἶναι ὄνειδος, ἀλλ' ἡ ἀργία εἶναι ὄνειδος, καὶ ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἐτέθη ὡς σύμβολον τῆς « Ἑλληνικῆς Γεωργίας ».

Ἡδὴ μεταβαίνομεν εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔπους, ὅπερ πραγματεύεται κυρίως περὶ γεωργίας, διότι παρ' Ἡσιόδου ἡ λέξις ἔργα σημαίνει γεωργικὰ ἔργα, ἡ δὲ λέξις ἡμέραι, τὰς καταλλήλους πρὸς γεωργικὰς ἐργασίας ἡμέρας. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει προτρέπει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἰς ἔργα, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ πῶς καὶ πότε ἐκτελοῦνται τὰ ἔργα. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡσιόδου ἡ διαίρεσις τοῦ ἑνιαυτοῦ εἰς μῆνας, δὲν ἦτο ἀκριβῶς ὠρισμένη, ἢ γενικῶς παραδειγμαμένη, οὗτος πρὸς ὀρισμὸν τῶν περιόδων τοῦ ἔτους μεταχειρίζεται τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τῶν ἀστέρων, ὧν αἱ ἐτήσiai κινήσεις ἦσαν γνωσταὶ αὐτῷ. Οὕτω παραγγέλλει τὸν γεωργὸν ν' ἀρχῆται τοῦ θερισμοῦ ὅταν αἱ Πλειάδες (πούλεια) ἀνατέλλωσι τὸ πρῶτον τὴν ἑώραν αὐτῶν ἐπιτολήν, ἥτις συμβαίνει κατὰ Μάιον, τοῦ δὲ ἀροτριασμοῦ ὅταν δύωνται· τοῦτο δὲ συμβαίνει κατὰ Νοέμβριον. Καὶ νῦν ἔτι λέγει ὁ γεωργικὸς λαὸς τῆς Ἑλλάδος « τὸν Νοέμβρι μῆνα σπεῖρε, εἰς τὸν Μάϊ νὰ θερίσης ». Καὶ τῷ ὄντι ἐν Ἀττικῇ ὁ θερισμὸς ἀρχεται Μαΐου μεσοῦντος καὶ ἐκτείνεται μέχρι μέσου Ἰουνίου, ὅστις καὶ θεριστῆς ἐπονομάζεται. Ἀκολουθῶς ἐπάγεται ὁ ποιητής:

« Γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βωωτεῖν,
 γυμνὸν δ' ἀμάειν εἴ χ' ὦρια παντ' ἐθέλησθα
 ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὡς τοι ἕκαστα
 ὦρια ἀέξεται, μήπως τὰ μεταξὺ χατίζων
 πτώσῃς ἀλλοτρίου οἴκου καὶ μηδὲν ἀνύσῃς».

(Ἔργ. Ἑμ. 391)

Ἡ λέξις γυμνός ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀποσπάσματι δὲν σημαίνει ὀλωσδιόλου γυμνόν, ἀλλ' ἑλαφρὰ ἐνδεδυμένον. Ἐάν θέλῃς, λέγει, νὰ συγκομίζῃς τοὺς καρπούς σου κατὰ τὸν προσηκόντα αὐτοῖς καιρὸν πρέπει νὰ σκουμπωθῇς καὶ μετὰ δραστηριότητος νὰ ἀροτριῆς, νὰ σπείρῃς καὶ νὰ θερίζῃς, διότι ἐάν δὲν πράξῃς οὕτως εἶναι κίνδυνος μήπως καταστῇς ἄπορος καὶ μεταβαίνων ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ἐπαικτικῆς χωρὶς οὐδὲν νὰ κατορθώῃς.

Ἐπειτα δίδει τὰς ἐξῆς συμβουλὰς εἰς πρωτόπειρον γεωργόν :

« Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦ τ' ἀροτῆρε
 (κτητὴν, οὐ γαμετὴν, ἦτις καὶ βουσίην ἐποίτο),
 χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμυνα ποιήσασθαι,
 μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾶ,
 ἢ δ' ὦρη παραμείβηται, μινύθη δὲ τε ἔργον».

Πρέπει λοιπὸν ὁ γεωργός, ἐάν θέλῃ νὰ εὐτυχήσῃ, νὰ ἔχῃ ἰδιόκτητον οἰκίαν, νὰ ἔχῃ γυναῖκα καὶ ἐν ζευγάρῳ βόδια καὶ ὄσα εἶναι χρήσιμα διὰ τὴν οἰκίαν καὶ τοὺς ἀγρούς διὰ νὰ μὴ ἀναγκάζεται νὰ ζητῇ παρ' ἄλλου, ὃ δὲ ν' ἀρνῆται, καὶ οὕτω νὰ παρέρχηται ἢ κατὰλληλος ὦρα καὶ ἡ ἐργασία νὰ μὲνῃ ὀπίσω.

Ὁ ἐν παρενθέσει στίχος (κτητὴν οὐ γαμετὴν κ.τ.λ.) δὲν πρέπει νὰ ἦναι τοῦ Ἡσιόδου, διότι δὲν φαίνεται νὰ ἦτο γνωστός εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, ὅστις ἐν τοῖς Πολιτικοῖς Α', 2, καὶ ἐν τῷ Οἰκονομικῷ 2, ἀναφέρει μόνον τὸν πρὸ αὐτοῦ στίχον καὶ ὑπολαμβάνει τὴν γυναῖκα γαμετὴν καὶ οὐχὶ κτητὴν, δη-

λαδὴ δούλην. Διὰ τοῦτο οἱ νεώτεροι κριτικοὶ τὸν στίχον τοῦτον θέτουσιν ἐν παρενθέσει ὡς μὴ ὄντα γνήσιον· ἀλλ' ἕς ἀφήσωμεν τὰς κριτικὰς παρατηρήσεις, διότι οὗτος δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου ἔρθρου.

Ὁ Ἡσιόδος ἱερακολουθεῖ παραινῶν αἱ δὲ παραινέσεις αὐτοῦ εἶναι ὠφελιμώταται εἰς πάντα ἄνθρωπον. Μὴ ἀνάβαλλε, λέγει, τὴν σημερινὴν ἐργασίαν εἰς τὴν αὔριον ἢ τὴν πρώτην τοῦ ἄλλου μηνός, διότι ὁ ἀκαμάτης ἄνθρωπος καὶ ὁ ἀναβάλλων δὲν γεμίζει τὴν φωλεάν του, δηλαδή τὸν οἶκόν του· ἐνῶ ἡ φροντίς καὶ ἡ ἐπιμέλεια αὐξάνουσι τὴν εἰσοδείαν· πάντοτε δὲ ὁ ὀκνηρὸς ἄνθρωπος ἐμπλέκεται εἰς βλάβας καὶ ζημίας.

« Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον ἐς θ' ἐννηφιν·
 οὐ γὰρ ἐτῶσιεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλιὴν
 οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δὲ τοι ἔργον ὀφέλλει».

(Ἔργ. Ἑμ. 410)

Προηγουμένως εἶπεν ἡμῖν ὁ ποιητὴς ὅτι ἕκαστος γεωργός πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ἰδιά του ἐργαλεῖα καὶ νὰ μὴ περιμένῃ νὰ δανείζεται αὐτὰ παρ' ἄλλου, νῦν δὲ διδάσκει πότα καὶ πῶς νὰ τὰ κατασκευάζῃ. Τὰ ξύλα τὰ ὅποια θὰ χρησιμεύσωσι πρὸς κατασκευὴν τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων πρέπει νὰ ὑλοτομηθῶσι μετὰ τὰς μετοπωρινὰς βροχάς, δηλαδή ἀφοῦ πέσωσι τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ παύσωνται ταῦτα νὰ κλωνοφυῶσι· διότι τότε τμηθέντα εἶναι ἀβρωτότατα, δηλαδή ἐλάχιστον βλάπτονται ὑπὸ τοῦ θριπτός, ξυλοφάγου ἐντόμου.

Ὁ ποιητὴς διηγήσατο περὶ τοῦ καταλλήλου χρόνου τῆς ὑλοτομίας, εὐθὺς μεταβαίνει εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἐργαλείων· καὶ πρῶτον περὶ ὄλμου· οὗτος δὲ ἦτο εἶδος μεγάλου γουδίου ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ πάλαι συνείθιζον νὰ κοπανίζωσι τὴν κριθὴν ἢ τὸν σῖτον· τοῦτο συμβαίνει καὶ νῦν ἐτι ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἐνθυμοῦμαι ἐν τῇ πατρίδι μου Πανόρμῳ, τῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου, ὑπῆρχον δύο μεγάλοι ὄλμοι μαρμαρίνοι, (οὗς οἱ ἐγχώριοι ντουμπέκια ὀνομάζουσι) εἰς δύο κεντρικὰ μέρη τῆς πό-

λεως, εἰς τοὺς ὁποίους πᾶς πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα, ὅτα ἤθελε νὰ κατασκευάσῃ πληγοῦρι, νὰ φέρῃ τὸν σῆτόν του καὶ νὰ τὸν χονδροκοπανίσῃ· οἱ δὲ κόπανοι ἦσαν ξύλινοι· τὸ πληγοῦρι ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις, ἰδίως παρὰ τοῖς χωρικοῖς, κατέχει τὴν θέσιν τῆς ὀρύζης.

Διὰ τὸν ὄλμον λοιπόν, λέγει ὁ Ἡσίοδος, πρέπει νὰ κόπῃ τις ξύλον ἔχον μῆκος τριῶν ποδῶν, καὶ διὰ τὸν κόπανον ἐπίσης τριῶν ποδῶν. Διὰ τὸν ἄξονα ὅμως τῆς ἀμάξης πρέπει τὸ ξύλον νὰ ἦναι ἐπτά ποδῶν· διότι τοῦτο τὸ μῆκος εἶναι πολὺ κατάλληλον. Ἐὰν ὅμως τὸ ξύλον τύχῃ νὰ ἔχῃ μῆκος ὀκτὼ ποδῶν, δὲν βλάπτει, διότι τότε δύνασαι νὰ κόψῃς ἐν κομματίον ἀπ' αὐτοῦ διὰ σφυρίον. Ὁ τροχός, ὡς γνωστόν, συνίσταται ἐκ τεσσάρων ἀψίδων· ἐκάστη λοιπὸν ἀψὶς, κατὰ τὸν ποιητήν, πρέπει νὰ ἦναι τρισπίθαμος ὅταν ἡ διάμετρος τοῦ τροχοῦ ἦναι δέκα παλαμῶν· τὰ δὲ ξύλα νὰ ἦναι ἐπικάμπυλα. Εἰς δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀρότρου πρέπει νὰ δώσῃ περισσοτέραν προσοχὴν ὁ γεωργός καὶ νὰ μὴ βιασθῇ, ἀλλὰ νὰ περιέλθῃ βουναὶ καὶ δάση ἕως οὗ εὖρη ξύλον κατάλληλον· νὰ ἦναι δὲ πρίνιον, διότι τοῦτο τὸ ξύλον ἀντέχει εἰς τὴν ἄροσιν, ὅταν ὁ τεχνίτης κατασκευάσας ἐξ αὐτοῦ γύην (τὸ μέρος τοῦ ἀρότρου εἰς ὃ ἐμβάλλεται ἡ ὕνις) ἐμπήξῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἔλυμα (τὸ μέρος τοῦ ἀρότρου) καὶ ἔκειτα προσαρμόσῃ εἰς αὐτὸ τὸν ἱστοβοέα, δηλαδὴ τὸν ῥυμόν. Περὶ τοῦ ἱστοβοέως σώζεται ἀρχαῖος χρησμός ὅστις κατήντησε παροιμία: «Ἱστοβοῆι γέροντι νέαν ποτιβάλλε κορώνην»· ἀσὲ παλῆδ' ἀλέτρι βάλε καινούργιο κομπί», δηλαδὴ κεφαλάρι. Λέγεται δὲ ἐπὶ γερόντων νὰ λαμβάνωσι νέας γυναῖκας ὅπως ἐργάζονται.

Ἐπειτα λέγει ὁ ποιητής:

«Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος, κατὰ οἶκον,
αὐτόγυον καὶ πηκτόν, ἔπει πολὺ λώϊον οὕτω·
εἰ χ' ἕτερον ἄξαις, ἕτερόν κ' ἐπί βουσί βάλοις»,

Διπλὰ λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ γεωργὸς τὰ ἄροτρα, διότι

ἂν συμβῇ νὰ σπάσῃ τὸ ἐν νὰ ἔχῃ πρόχειρον τὸ ἄλλο· συμβουλεύει δὲ τὸ μὲν ἐν νὰ ἦναι μονοκόμματον (αὐτόγυον) τὸ δὲ ἄλλο πολυκόμματον (πηκτόν).

Ἰούλιος ὁ Πολυδεύκης ἐν βιβλίῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ ΙΓ' τοῦ Ὀνομαστικοῦ λέγει τὰ ἐξῆς περὶ τῶν μερῶν τοῦ ἀρότρου: «Τοῦ ἀρότρου τὸ κατόπιν ξύλον ὀρθόν, οὐ ἔχεται ὁ ἀρότης, ἐχέτλη καλεῖται· αὐτὸ δὲ τὸ κοῖλον αὐτοῦ, καθ' ὃ τὴν χεῖρα ἐναρμόζει, χειρολαβίς· οἱ δὲ ἐμπέπηγεν ἢ ἐχέτλη, ἀλύη· ἢ δὲ ὁ ζυγὸς ἐνήρμοσται, ἔλυμα· τὸ δὲ ἀροῦν σιδήριον, ὕνις, ἧς τὸ ἄκρον νύμφη. Ὁ δὲ ῥυμὸς ἤρμοσται ἐκ τῶν δι: τὸ μὲν ἐπικαμπές αὐτοῦ ὧ ὑποτείννται τὸ ἔλυμα γειγομφωμένον, γύης· τὸ δὲ μετὰ τὸν γύην ἱστοβοεύς· τὸ τέλος αὐτοῦ, τὸ μετὰ τὸν ζυγόν, κορώνη· ὁ δὲ πλατύς ἱμας, ὁ τῷ ζυγῷ παρακαθαπτόμενος, ἐχέβοιον, ἢ μεσόβοιον, καὶ μεσάβοιον. Καταλαμβάνουσι δὲ αὐτόν, ὅταν περιειλῶσιν εἰς τὸ τοῦ ζυγοῦ τρίπημα κερκίδα ξυλίνην ἐμβαλόντες, ἢ καλεῖται ἔμβρυον, ἢ ἔυδρον».

Ὁ Ἡσίοδος ἐξακολουθεῖ νὰ διδῇ δδηγίαις: Ὁ ἱστοβοεύς, λέγει, πρέπει νὰ ἦναι ἐκ ξύλου δάφνης ἢ πτελέας, διότι τὰ ξύλα τῶν δένδρων τούτων δὲν σήπτονται εὐκόλως· τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθές.— Περὶ τῆς πτελέας λέγει ὁ Θεόφραστος, Ἱστορ. φυτῶν 5, 4, 3, ὅτι εἶναι ἀσαπής: «Ἄλλο πρὸς ἄλλο καὶ ἐν ἄλλῳ ἀσαπές οἶον πτελέα μὲν ἐν τῷ ἀέρι, ὄρυς δὲ κατορυττομένη καὶ ἐν τῷ ὕδατι βρεχομένη». Τὸ ξύλον τῆς πτελέας καὶ νῦν ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν ἀμαξοποιῶν.— Τὸ ἔλυμα, λέγει, πρέπει νὰ ἦναι ἐκ δρυός, ὁ δὲ γύης ἐκ πρίνου.

Ἀκολουθῶς ὁμιλεῖ περὶ ἀροτήρων βοῶν ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἄννεα ἐτῶν, διότι ἂν μεταχειρισθῇ τις νεωτέρους ὑπάρχει φόβος μήπως τοῦ σπάσῃ τὸ ἄροτρον καὶ ἀφήσῃ τὸ ἔργον ἡμιτελές· ἀλλὰ σήμερον, νομίζω, οἱ γεωργοὶ μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἄροσιν πολὺ νεωτέρους βοῦς χωρὶς νὰ ὑποφέρωσιν ὑπ' αὐτῶν οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην ζημίαν· ἴσως οἱ βόες σήμερον εἶναι ἡμερώτεροι τῶν ἀρχαίων.

Ὁ δὲ ἀρότης πρέπει νὰ ἦναι τεσσαρακονταετής καὶ νὰ καλοτρώγῃ, ὥστε νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν του εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ ν

κάμνη τὴν αὐλακα εὐθείαν· τούτου δὲ νεώτερος δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦναι καλλίτερος εἰς τὸ νὰ ῥίπτῃ τὸν σπῆρον καὶ ν' ἀποφεύγῃ ἐπισπορίαν· ἐπισπορία δὲ εἶναι ὅταν τις εἰς τὸ αὐτὸ σπέρμα ῥίπτῃ καὶ ἄλλο σπέρμα, ὅπερ πρέπει τις νὰ τὸ ἀποφεύγῃ· νεώτερος δὲ ἐργάτης χάσκει κατόπιν τῶν ἑμιλήκων του καὶ δὲν προσέχει εἰς τὸ ἔργον του.

Ἄφοῦ ὁ ποιητὴς ὠμίλησε περὶ ἐργαλαίων, βοῶν καὶ ἐργατῶν, ἔρχεται πάλιν εἰς τὰ ἔργα :

«φράζεσθαι δ', εὐτ' ἂν φωνὴν γεράνου ἐπακούσης
ὕψοθεν ἐκ νεφῶν ἐνιαύσια κεκλαγύτης,
ἥτ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει καὶ χειμάτος ὠρην
δεικνύει ὀμβρηροῦ, καρδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβούτεω.»

Πόσον ἀφελὴς καὶ ὠραῖος εἶναι ὁ τελευταῖος στίχος τοῦ ἀποσπάσματος τούτου! αἰσθάνεται δάγκωμα εἰς τὴν καρδίαν του, λέγει ὁ ποιητὴς, ὁ βλέπων ὅτι ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ ἀρότου καὶ δὲν ἔχει βώδια!

Περὶ δὲ τῶν γεράνων λέγει ὁ Δίλιανός περὶ ζῴων Γ' 13· «Αἱ γέρανοι γίνονται μὲν ἐν Θράκη καὶ τοῦ μὲν θέρους κατὰ χώραν μένουσι, φθινοπώρου δὲ ἤδη μεσοῦντος εἰς Αἴγυπτόν τε καὶ Λιβύην ἀπαίρουσι, καὶ Αἰθιοπίαν». Διέρχονται λοιπὸν τὴν Ἑλλάδα μεσοῦντος φθινοπώρου.

Διὰ τῶν ἐξῆς στίχων προτρέπει εἰς δραστηρίαν ἐργασίαν καὶ ἰγκαιρον ἐνέργειαν :

«Εὐτ' ἂν δὲ πρώτιστ' ἄροτος θνητοῖσι φανῆῃ,
δὴ τότε ἔφορηθῆναι, ἑμῶς δὲ μῶές τε καὶ αὐτός,
αὔτην καὶ διερὴν ἀρόων ἀρότοιό καθ' ὠρην,
πρωὶ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.»

Ὅταν λοιπὸν φθάσῃ ἡ ὠρα τῆς ἀρόσεως ὁ γεωργὸς δὲν πρέπει ν' ἀφίνη νὰ παραρέχῃται οὐδὲ στιγμή, ἀλλ' εὐθὺς νὰ

ἐφορμᾷ εἰς τὸ ἔργον μετὰ τῶν ἐργατῶν καὶ ἀδιάφορον ἂν βρέχῃ κατὰ τὴν ὠραν τῆς ἐργασίας· οὕτω δὲ ἐνεργῶν οἱ ἄγροὶ αὐτοῦ ἂν ὠρᾷ θερισμοῦ θὰ ἦναι πλήρεις σταχυῶν.

Τὸν στίχον : «Ἐὰρ πολεῖν, θέρος δὲ νεωμένη οὐ σ' ἀπατήσεις», ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἡσιόδου Μοσχόπουλος ἐρμηνεύει ὡδε : «Κατὰ τὸ ἔαρ σχίζε τὴν γῆν τὴν μέλλουσαν σπείρεσθαι· ἐπὶ τοῦ θέρους δὲ ἡ σχισθεῖσα τῷ ἔαρ νεωμένη, ἤγουν ἑμυλομένη καὶ νέα αὐθις γινομένη, οὐ ψεύσεται σε κατὰ τὸν σπῆρον καὶ τὴν πῶν καρπῶν γένεσιν, ἀλλ' ἐπιτηδεῖα σοι πρὸς ταῦτα ἔσται». (Poetae Minores Graeci ἐκδ. Graisford τομ. 3 σ. 240).

Ἐπειτα παραινεῖ ὁ θεοσεβὴς ποιητὴς τὸν γεωργὸν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ νὰ προσεύχῃται εἰς τοὺς δοτῆρας τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς Θεούς.

«Ἀρχόμενος δὲ τοῦ ἀροτριασμοῦ, ὅταν λαβῶν τὸ ἄκρον τῆς ἐχέτης (χειρολαβίδος) πέμψῃς τὸν ὄρπηκα (τὸ βούκεντρον) ἐπὶ τὸ νῶτον τῶν βοῶν, ἤγουν ὅταν κεντήσῃς τοὺς βόας, εὐχου Διὶ τῷ χθονίῳ καὶ τῇ ἀγνῇ Δήμητρι, ὅπως σοι δώσωσι μεγάλην εὐκαρπίαν γῆς· ὁ δὲ μικρὸς δοῦλος ὀπισθεν ἐρχόμενος, ἐνῷ σὺ ἀροτριάς, καὶ κρατῶν μακέλην, δηλαδὴ τσαπίον, ἕς κατακρύπτῃ τὰ σπέρματα, ἵνα μὴ τρώγωσιν αὐτὰ τὰ πτηνά· οὕτω δὲ ποιῶν θὰ ἴδῃς τοὺς στάχους τῶν ἀγρῶν σου νεύοντας εἰς τὴν γῆν· εἰς δὲ τὰς σιταποθήκας σου αἱ ἀράχλαι δὲν θὰ ὑφαίνουσι τοὺς ἰστούς αὐτῶν. Ἐὰν δὲ ἀροτριάσῃς τὴν γῆν κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου, θὰ θερίσῃς καθήμενος, διότι τὰ γεννήματα θὰ ἦναι χαμηλά, τὰ δὲ ὄραγματα δὲν θὰ ἦναι ἀρκετὰ ὥστε νὰ γαιμίζωσι τὴν χεῖρά σου· δένων δὲ τὰ δεμάτια θὰ θέτῃς τὰ ὄραγματα ἀντιστρόφως καὶ ἐναλλάξ ὅπως φαίνονται μακρότερα· πλήρης κόνεως καὶ δυσηρεστημένος θὰ κομίσης ἐντὸς κοφίνου εἰς τὴν οἰκίαν τὸ γέννημά σου, καὶ θὰ κάμῃς τοῦτο κρυφίως διὰ νὰ μὴ σε ἴδῃ πολὺς κόσμος».

Ἐν τῷ περὶ «Ἀρχαίων Αἰγυπτίων» συγγράμματι τοῦ Wilkinson (τομ. Β' 13) ὑπάρχουσιν εἰκόνες εἰλημμένοι ἐξ ἀρχαίων ἀπεικονισμάτων, αἵτινες παριστῶσι πῶς τὸ πάλαι

ἰγεώργουν οἱ Αἰγύπτιοι. Ἐν μιᾷ ἐξ αὐτῶν ἀπεικονίζεται ἀνὴρ ἀροτριῶν καὶ κατόπιν αὐτοῦ δοῦλος κρατῶν μακέλην ὅπως συντρίβη τὰς βώλους· ἐν ἄλλῃ εἰκόνι παρίσταται θεριστῆς θερίζων καθήμενος. Ὡς φαίνεται, οὗτος ἔσπειρε τὸν σπόρον του κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς, διότι εἰς ἄλλας εἰκόνας ἀπεικονίζονται οἱ θερίζοντες πάντοτε ὄρθιοι· καθ' ὅσον δὲ δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν εἰκόνων οἱ Αἰγύπτιοι ἔκοπτον τὴν καλάμην πλησίον τῶν ἀσταχύων.

Ἄλλ' ὡς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς παραινέσεις τοῦ Ἡσιόδου.

Κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν, λέγει, ὅτι ὡς ἐκ τοῦ ὀριμέος ψύχους δὲν δύναται τις νὰ ἐργάζεται ἐν τοῖς ἀγροῖς δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ σιδηρουργεῖα καὶ τὰς θερμὰς λέσχας καὶ καθήμενος πλησίον τοῦ πυρός νὰ μωρολογῆ, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεται ἀόκνως κατ' οἶκον καὶ νὰ ἀυξάνῃ τὴν περιουσίαν του. Εἰς δὲ τοὺς ἐργάτας του, μισοῦντος ἔτι τοῦ θέρους, πρέπει νὰ λέγῃ· «Δὲν θὰ ἦναι πάντοτε καλοκαῖρι, φροντίσατε νὰ κάμετε ταῖς φωλιαῖς σας:»

«Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιῆσθε καλιαῖς.»

Ἀκολούθως ὁ ποιητῆς, αἰράμενος ὑπεράνω τοῦ συνήθους αὐτοῦ ὄφους περιγράφει μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ ἀκριβοῦς τὴν χειμερινὴν ὥραν· ἀλλὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην περιγραφὴν ἀναγκάζομεθα ἡμεῖς νὰ παραλείψωμεν, διότι δὲν ἀποβλέπει εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν ἡμέτερον σκοπὸν.

Μετὰ ταῦτα ὁ ποιητῆς λέγει ἡμῖν ὀλίγα τινά, καὶ ταῦτα ἀκροθιγῶς, περὶ ἀμπελοουργίας.

«Ὅταν δὲ μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου ὁ Ζεὺς συμπληρώσῃ ἐξήκοντα ἡμέρας, τότε τῷ ὄντι ὁ ἀστὴρ Ἄρκτουρος καταλιπὼν τὸν ἱερὸν βόυν τοῦ Ὀκεανοῦ ἀνατέλλει λάμπων κατὰ τὴν ἐσπέραν· μετὰ δὲ τὴν ἐπιτολὴν αὐτοῦ, ἡ θυγάτηρ τοῦ Πανδίωνος, ἡ κατὰ τὸν ὄρθον γοῶσα χελιδὼν, ἀναφαίνεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἤδη γενομένου τοῦ ἔαρος· τὴν ἔμφανισιν λοιπὸν ταύτης προλαβὼν κλάδευε τὰς ἀμπελοὺς σου, διότι οὕτω εἶναι καλλίτερον». Ἴδου καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον:

«Εὖτ' ἂν ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἡελίσι
χειμέρια ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμῶτα, δὴ ρά τοτ' ἀστὴρ
Ἄρκτουρος προλιπὼν ἱερὸν βόον Ὀκεανοῖο,
πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος,
τὸν δὲ μετ' ὄρθογῆ Πανδίωνίς ὄρτο χελιδὼν
εἰς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο·
τὴν φθάμενος, οἶνας περιταμνέμεν· ὡς γὰρ ἄμεινον».

(Ἔργ. Ἡμ. 564).

Ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ, εἰκοστῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῶν Γεωπονικῶν, ὁ Πάμφιλος λέγει περὶ κλαδεῖας τὰδε: «Ἀρχεσθαι δεῖ τῆς κλαδεῖας μηνὸς Φεβρουαρίου ἢ Μαρτίου, ἀπὸ ιε' Φεβρουαρίου ἕως Μαρτίου κ'. ἔνιοι δὲ μετὰ τρυγητὸν εὐθὺς κλαδεύουσι, τῇ ἀποθέσει τῶν κλημάτων κουφίζεσθαι τὴν ἀμπελον λέγοντες, καὶ οὐχ ὡς περ ἐπὶ τοῦ ἔαρος, δακρύουσιν τὴν τροφήν ἀπολλύειν. Ὅμως δὲ αἱ ἐν τῷ φθινοπώρῳ κλαδευθεῖσαι, θάπτου ἐν τῷ ἔαρι βλαστάνουσι, καὶ γένηται τὸ ἔαρ ψυχρὸν καὶ πάχνη ἐπειπέσῃ, καυθήσονται· διὸ κάλλιον ἐν τοῖς ψυχροτέροις τόποις προτέμνειν μάλλον, καὶ μὴ τελείως κλαδεύειν, τουτέστιν συγχωρεῖν φανεροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κλήματα. Ἀνάπαλιν τῷ ἔαρι κλαδεύειν ἀναγκαστὸν, ἀρχεσθαι δὲ τῆς κλαδεῖας οὐ πρῶτ', ἀλλ' ὅταν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ τε πάχνη διαλυθῇ καὶ τὸ κλῆμα χλιανθῇ· δεῖ δὲ τὰ πρὸς τὴν κλαδεῖαν ὀρέπανα (κλαδευτήρια) ὀξύτατα καὶ τομώτατα εἶναι».

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ γεωπόνος, ὁ δὲ Ἡσιόδος δίδει καὶ τὴν ἐξῆς συμβουλήν.

«Ἄλλ' ὅπῃτ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἂν φυτὰ βαίνη
πλειάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος μηκέτι οἰνέων»

«Ὅσπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον: «Ἄλλ' ὅπῃτ' ὁ κοχλίας (ὁ σάλιαγκας) ἀπὸ τῆς γῆς ἀναβαίνη εἰς τὰ φυτὰ φεύγων τὴν ἐπιτολὴν τῶν πλειάδων τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ σκάπτονται αἱ ἀμπελοὶ.» Ἡ ἐπιτολὴ τῶν Πλειάδων γίνεται περὶ τὰ μέσα Μαΐου. Εἰς τὰς σχετικῶς ψυχρὰς χώρας σκάπτουσι τὰς ἀμ-

πέλους κατὰ Μάρτιον. Ἄλλ' εἰς θερμότερας χώρας βεβαίως κλαδεύουσι καὶ σκάπτουσιν ἐνωρίτερα, ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τῆς παροιμίας: «Γεννάρη μῆνα κλάδευα καὶ λίσγο μὴ γυρεύης.»

Περὶ δὲ τρυγητοῦ διδάσκει ὁ ποιητὴς τὰ ἑξῆς:

Εὖτ' ἂν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
οὐρανόν, Ἄρκτουρον δ' εἰσὶδῆ βοδοδάκτυλος Ἠώς,
ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀπόδραπε οἴκαδε βότρυς,
δεῖξαι δ' ἡέλιιο δέκα τ' ἡμέατα καὶ δέκα νύκτας·
πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
ἄωρα Διωνύσου πολυγηθέος.» (Ἔργ. Ἡμ. 609).

Ὁ τρυγητὸς λοιπὸν καθ' Ἡσιόδου πρέπει νὰ γίνηται ὅταν ὁ Ὀρίων καὶ ὁ Σείριος μεσουρανή καὶ ὁ Ἄρκτουρος ἀνατέλλῃ τὴν ἑώραν ἀνατολήν, ἧτις συμπίπτει καθ' ἡμᾶς τῇ 6 Σεπτεμβρίου. Καὶ ὁ Πλάτων ἐν Νόμοις Η', 844 συμφωνῶν τῷ Ἡσιόδῳ, τὴν ὥραν τοῦ τρυγᾶν «Ἄρκτούρω ξύνδρομον» καλεῖ· ἐν δὲ τῇ Ἀνθολογίᾳ ΙΑ', 37 ὁ Ἀντίπατρος ἐν ἐπιγράμματι λέγει:

Ἦδη τοι φθινόπωρον, Ἐπίκλεες, ἐκ δὲ Βοώτου
ζώνης Ἄρκτούρου λαμπρὸν ὄρωρε σέλας·
ἦδη καὶ σταφυλαὶ δρεπάνης ἐπιμυμνήσκονται.»

Ὁ Ἡσιόδος οὐ μόνον τὸν χρόνον τοῦ τρυγητοῦ προδιορίζει, ἀλλὰ καὶ τί πρέπει νὰ γίνηται εὐθὺς μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν σταφυλῶν: «Ἄφοῦ τρυγῆσης, λέγει, τὰς σταφυλάς θές αὐτάς ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ νύκτας ὑπὸ τὸν ἥλιον (πρὸς ἐξίγκασιν βεβαίως τοῦ ὕδαρου μέρους)· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπὶ πέντε ἡμέρας θές αὐτάς ὑπὸ σκιάν, τὴν δὲ ἕκτην ἡμέραν συμπατήσας αὐτάς γέμισον τὰ ἄγγεῖα. Αἱ παραγγελίαι αὗται παραμελοῦνται νῦν ἐν Ἑλλάδι· μόνον ἐν τισὶ νήσοις φυλάσσονται ἐν μέρει· ἐν δὲ ταῖς Θεσπιαῖς ἐκτίθενται εἰς τὸν ἥλιον δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας.

Ἡ φράσις «εἰς ἄγγεα ἀφύσσαι», σημαίνει νὰ βάλλωσι τὸ γλεῦκος εἰς ἀνοικτὰ ἄγγεῖα ὅπως γείνη ἡ ζύμωσις πρὶν ἢ μεταγγίσωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς πίθους· ἀλλὰ ποῦ ἐταποθετοῦντο οἱ πίθοι δὲν ἀναφέρει ὁ Ἡσιόδος· τοῦτο μανθάνομεν παρὰ τοῦ Ὀμήρου (Ὀδυσ. Ζ, 340).

α' Ἐν δὲ πίθοι οἴνοι οὐλοῦ καλαίου ἠδὲ ὑπότοι οἴνοιο
ἔστασαν, ἄκρητον θεῖον ποτὸν ἐντός ἔχοντες,
ἐξείης ποτὲ τοῖχον ἀρηρότες

Ὁ ποιητὴς τώρα μεταβαίνει εἰς τὰ τῆς ναυτιλίας, διότι αὕτη στενῶς συνδέεται μετὰ τῆς γεωργίας, καὶ εἰς ποίημα διδακτικόν, οἷον τὸ τοῦ Ἡσιόδου, ἔπρεπε νὰ γείνη λόγος περὶ αὐτῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο εἶνε ἐκτός τοῦ ἡματέρου σκοποῦ παραλείπομεν αὐτό, ὡς ἐπίσης παρερχόμεθα καὶ τὰ περὶ γάμου καὶ φιλίας παραγγέλματα καὶ τὰ παρακολουθοῦντα διδάγματα περὶ αἰσίων καὶ ἀπαισίων ἡμερῶν, ἀτινα οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ καρπὸς δαισιδαμονίας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Ἔργων καὶ Ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου, ὅστις βεβαίως διὰ τοῦ ποιήματος τούτου δὲν ἐπεχείρησε νὰ ἐγκωμιάσῃ τὰς τέρψεις τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τρόπους χρηματισμοῦ κατορθωτοὺς εἰς Ἀσκραῖον γεωργόν· ἀλλὰ μήπως δὲν εἶνε ἀξία ἐγκωμίων ἡ γεωργία; Ὁ Ξενοφῶν ἐν τῷ Ε' κεφαλαίῳ τοῦ Οἰκονομικοῦ χαριέστατα ἐξαίρει τὰ πλεονεκτήματα τῆς γεωργίας· α' Ἐοικε γὰρ ἡ ἐπιμέλεια αὐτῆς εἶνε ἅμα τε ἠδὲ ὑπάθειά τις καὶ οἴκου αὐξήσις καὶ σωμάτων ἀσκησις εἰς τὸ δύνασθαι ὅσα ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ προσήκει· πρῶτον μὲν γὰρ ἀφ' ὧν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα ἡ γῆ φέρει ἐργαζομένους καὶ ἀφ' ὧν τοῖνον ἠδὲ ὑπαθοῦσι προσεπιφέρει· παρέχουσα δ' ἀφθονότατα τάγαθὰ οὐκ ἐξ ταῦτα μετὰ μαλακίας, ἀλλὰ φύχη τε χειμῶνος καὶ θάληπῃ θέρους ἐθίζει καρτερεῖν· καὶ τοὺς μὲν αὐτουργοὺς διὰ τῶν χειρῶν γυμνάζουσα ἰσχὺν αὐτοῖς προστίθησι, τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ γεωροῦντας ἀνδρίζει· πρῶί τε ἐγείρουσα καὶ πορεύεσθαι σφοδρῶς ἀναγκάζουσα· καὶ γὰρ καὶ ἐν τῷ χωρῷ καὶ ἐν τῷ ἄστει ἀεὶ ἐν

ἄρα αἱ ἐπικαιριώταται πράξεις εἰσίν. Καλῶς δὲ κάκεῖνος εἶπεν ὅς ἔφη τὴν γεωργίαν τῶν ἄλλων τεχνῶν μητέρα καὶ τροφῶν εἶνε· εὖ μὲν γὰρ φερομένης τῆς γεωργίας ἔρρωνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἀπασαι, ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῇ ἢ γῆ χαρσεύειν, ἀποσβαίνονται καὶ ἄλλαι τέχναι σχεδὸν τι καὶ κατὰ θάλασσαν».

Ἐγγραφον ἐν Πειραιεὶ μεσοῦντος Σεπτεμβρίου 1896.

ΜΙΧΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΛΑΙΟΠΥΡΗΝΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΛΟΞΗΡΑ

Οἱ ἀναγκῶσται τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ἐνθυμοῦνται βεβαίως τὸν πόλεμον ὃν ἠναγκάσθημεν νὰ διεξαγάγωμεν (1) ὅτε, ἐρωτηθέντες ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἂν ὑπάρχη κίνδυνος μεταδόσεως τῆς φυλλοξήρας διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐλαιοπυρήνων ἀπὸ γνωστῶν ὡς φυλλοξηριωσῶν ἢ ἀπὸ ὑπόπτων χωρῶν, ἀπεφάνθημεν καταφατικῶς καὶ συνεβουλεύσαμεν νὰ σεβασθῶσιν οἱ ἐν τέλει τουλάχιστον τὰς περὶ φυλλοξήρας ὑφισταμένας ἀπαγορευτικὰς διατάξεις, ὡς δεκαπενταετῆς παῖρα ἀπέδειξεν ὀρθοτάτας (2). Τότε στρατιᾶ ὀλόκληρος ἐπιστημόνων παντὸς εἴδος καὶ ποιότητος, δημοσιογράφων ἀπ' εὐθείας ἐνδιαφερομένων καὶ μὴ, πυρηνελαιοποιῶν, σαπυνοποιῶν καὶ ἄλλων πολλῶν κυρίων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ γλώσσης ἀρμοζούσης μᾶλλον εἰς κατῆλους καὶ δι' ἐπιχειρημάτων προδιδόντων ἄγνοιαν τῶν πραγμάτων ἢ διαστροφῆν τῆς ἀληθείας καὶ κακὴν πίστιν, ἐπέπεσον καθ' ἡμῶν ἀπλῶς διότι ἔτιχε νὰ ἐπιφέρωμεν ἀντίθετον πρὸς τὰ συμφέροντά των γνώμην.

(1) Βλέπε «Ἑλλην. Γεωργίαν» ἐ. ἔ., σελ. 84.

(2) Βλέπε «Ἑλλην. Γεωργίαν» ἐ. ἔ., σελ. 117—135.

Ὁ χόλος καὶ ἡ πικρία μεθ' ἧς οἱ πλείστοι τῶν κυρίων τούτων κατεφέροντο τότε καθ' ἡμῶν οὐδένα βεβαίως ἐξέπληξε, διότι οὔτοι, μαχόμενοι ὑπὲρ τῶν ἀτομικῶν των συμφερόντων καὶ μὴ ἔχοντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸ ὄπλον τῆς ἀληθείας, κατ' ἀνάγκην κατέφυγον εἰς τὰς ὕβρεις. Ἄλλ' ἐκπληξιν ἀναποίησεν εἰς πάντας καὶ ἀνεξήγητος παρέμεινεν εἰς πλείστους ἡ θέρμη καὶ ἡ ἐπιμοῆ μεθ' ἧς ἐνυπογράφως ὑπεστηρίχθησαν τὰ δίκαια τῶν κκ. σαπυνοποιῶν ὑπὸ τινος νεανίου, ἐπαγγελιομένου τὸν γεωπόνον καὶ διατελοῦντος ὑπαλλήλου τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ὀφείλοντος δ' ἐπομένως νὰ μεριμνᾷ πρωτίστως ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν κτηματιῶν, τὰ ὅποια ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι εἶνε ὅλως ἀντίθετα πρὸς τὰ τῶν σαπυνοποιῶν.

Ὅπως δὲποτε ἡ Κυβέρνησις, πεισθεῖσα φαίνεται περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ὑφισταμένων ἀπαγορευτικῶν φυλλοξηρικῶν διατάξεων, δὲν προέβη εἰς τὴν κατάργησιν τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς ἐλαιοπυρήνων. Ἐντούτοις φαίνεται ὅτι οἱ κκ. σαπυνοποιοὶ καὶ οἱ συνέταιροι αὐτῶν δὲν ἐννοοῦν νὰ ἡσυχάσουν· ὅθεν παρασκευάζονται διὰ νέαν ἐκστρατείαν, ὡς ἀγγέλλει ἡ ἔγκριτος ἡμερίς τῶν Πατρῶν «Νεολόγος», ἥτις, ἀσμένως εἶδομεν, ὅτι προειδοποιεῖ τοὺς κτηματίας ὅπως ἀμυνθῶσι καὶ ἐφιστα τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῶν ἐπομένων δύο ἀξίαναγνώστων ἄρθρων τῆς.

Ἄρθρον πρῶτον.

Οἱ κκ. σαπυνοποιοὶ τοῦ Πειραιῶς πρό τινος ἠγείρον τὸ ζήτημα τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὴν ὅποιαν δι' αἰτήσεών των πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ζητοῦσι ἐλευθέραν, ἐνῶ εἶνε ἀπαγορευμένη, φόβῳ τῆς φυλλοξήρας.

Διὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ πολλὰ ἐγράφησαν πρό τινων μηνῶν εἰς τὰς Ἀθηναϊκὰς ἡμερίδας καὶ συζητήσεις ζωηρὰ μετὰξὺ ἐπιστημόνων διεξήχθη περὶ τοῦ ἐὰν δύνανται ἢ οὐ νὰ μεταδώσουν τὴν φυλλοξήραν οἱ ἐλαιοπυρήνες, ἡ δὲ Κυβέρνησις

ἀφοῦ ἐζήτησεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τὰς γνώμας τῶν εἰδημόνων Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, κειθόμενη ἐπὶ πλέον καὶ εἰς τὴν γνώμην σεβασμοῦ ἐν Ἀθήναις ἐπιστήμονος, φρονούτος ὅτι δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ μετάδοσις τῆς φυλλοξήρας διὰ τῶν ἐλαιοπυρήνων (1), δὲν ἤθελησε νὰ ἐπιτρέψῃ μέχρι σήμερον τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ εἴδους τούτου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Καὶ ἐπραξε κάλλιστα, διότι δὲν εἶνε λογικὸν οὐδὲ φρόνιμον, χάριν συμφέροντος μικροῦ ἢ μεγάλου ὀλίγων ἐν Ἑλλάδι σαπωνοποιῶν νὰ θέσωμεν ἐν κινδύνῳ τὸ κυριώτερον προϊόν τοῦ Κράτους, τὴν σταφίδα δηλαδὴ, διότι ταύτην θὰ βλάβῃ μεταδιδόμενη παρ' ἡμῶν ἢ φυλλοξήρα.

Ἐμάθομεν ὅμως ὅτι νέαι ἤδη ἀνέργειαι καταβάλλονται ὑπὸ τῶν κκ. σαπωνοποιῶν ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως πεισθῇ ἐπὶ τέλους αὕτη καὶ ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλαιοπυρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ νέον δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα ἐτοιμάζουν, βοηθητικὸν εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν, ἵνα πείσουν καὶ τὸ κοινὸν ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ εἴδους τούτου εἶνε ζημία Ἐθνικῆ, ἀφοῦ καὶ τὰ ἐργοστάσια τῶν πρόκειται νὰ σταματήσουν δι' ἔλλειψιν τῆς πρώτης ὕλης πρὸς κατεργασίαν καὶ ἡ βιομηχανία τῆς ἐλαιουργίας ἐν γένει ὑὰ καταστραφῇ.

Ἀληθῶς πολὺ ἐγίστικῶς σκέπτονται εἰς τὴν περίστασιν ταύτην οἱ κκ. σαπωνοποιοὶ Πειραιῶς, νομίζοντες ὅτι χάριν τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων, χάριν, ὅχι τῆς βιομηχανίας τῶν, ἀλλὰ κέρδους περισσοτέρου· τὸ ὅποιον ἐννοοῦν νὰ ἔχουν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν, ὅτι εἶνε δυνατόν, ὅτι ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλαιοπυρήνων καὶ μετ' αὐτῶν καὶ τῆς φυλλοξήρας, ὅπως αὐτοὶ μὲν, πέντε—δέκα, ὅσοι εἶνε τὸ ὅλον, ἐν ἀφθονίᾳ ἔχοντες τὴν πρώτην ὕλην, ἀνετώτερον καὶ

ἀκοπώτερον καὶ περισσότερον κερδίζωσιν ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν, τῶν ἐλαίων δηλαδὴ καὶ σαπῶνων τῶν, καταστραφῶσι δὲ αἱ ἀμπελοφυτεῖαι ἐν Ἑλλάδι καὶ μετ' αὐτῶν τὸ Ἑλληνικὸν ὀλόκληρον ἐκ τῆς φυλλοξήρας. Διότι, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς βιομηχανίας τῆς ἐλαιουργίας καὶ σαπωνοποιίας ἀλλὰ μόνον περὶ τοῦ ὕλικου συμφέροντος τῶν κ. σαπωνοποιῶν, τοῦτο οὐδὲ συζήτησιν θέλει. Συμβαίνει ἀπλῶς νὰ ἐλλείπῃ αὐτοῖς σήμερον ἡ πρώτη ὕλη διὰ τὴν βιομηχανίαν τῶν καὶ φωνάζουσι διὰ νὰ λάθωσι τοιαύτην ἐν ἀφθονίᾳ. Λέγοντες ὅμως ὅτι ἐλλείπει ἀπὸ αὐτοῦς σήμερον ἡ πρώτη ὕλη, δὲν πρέπει νὰ νομίζομεν ὅτι ἐλλείπει αὕτη καθολοκληρίαν καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἐπαυσαν νὰ ὑπάρχουν οἱ ἐλαιοπυρήνες ἐν Ἑλλάδι ἢ ὅτι οἱ ὑπάρχοντες δὲν εἶνε ἐπαρκεῖς διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς σαπωνοποιίας. Σοβαρὸς ἐπιστήμων ἐν Ἀθήναις πρὸ ὀλίγου καιροῦ, δι' ἀριθμῶν καθαρῶς ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ὑπάρχοντες ἐλαιοπυρήνες ἐν Ἑλλάδι ὅχι μόνον ἀρκοῦσι διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς ἐλαιουργίας καὶ σαπωνοποιίας, εἰς ἓν βαθμὸν ὑφίσταται αὕτη παρ' ἡμῶν σήμερον, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσι, οὐδὲ ἔγινε δὲ ἀκόμη ὑπὸ τῶν σαπωνοποιῶν χρῆσις τῶν ἐλαιοπυρήνων Θεσσαλίας, οἵτινες ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρχουσι καὶ μόνοι αὐτοὶ δύνανται νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κκ. σαπωνοποιῶν μας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων τῆς ἄλλης Ἑλλάδος (1). Συμβαίνει ὅμως τὸ ἐξ ἧς : Οἱ κκ. σαπωνοποιοὶ τοῦ Πειραιῶς ἐν τῇ πλεονεξίᾳ τῶν θέλοντες νὰ ἔχωσι τὴν πρώτην ὕλην τῆς βιομηχανίας τῶν, τοὺς ἐλαιοπυρήνας, εἰς εὐθυγὴν τιμὴν, ἕκαμον, συνδικάτον καὶ διὰ συμβολαίου συνεφώνησαν μεταξὺ τῶν καὶ διὰ ποινικῆς βήτρας μεγάλης ὑπεχρεώθησαν νὰ ἀγοράζωσι μὲν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς ἀναγκαζοῦντας αὐτοῖς ἐλαιοπυρήνας, νὰ μὴν πληρώνωσιν ὅμως δι' αὐτοῦς περισσότερον τιμῆς τινος τὴν ὅποιαν ὤρισαν

(1) Ὁ «Νεολόγος» ἐνταῦθα ὑπαινίσσεται τὴν περὶ τοῦ προκειμένου θέματος γνωμοδότησιν τοῦ κ. Π. Γενναδίου («Ἑλλην. Γεωργία» ἐ. ἔ., σελ. 84).

(1) Ἡ σύνταξις τοῦ «Νεολόγου» ὑπαινίσσεται τὰ κατὰ Μάρτιον δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γενναδίου ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» καὶ ἀναπτυχθέντα ἐν τῇ «Ἑλλην. Γεωργίᾳ» ἐ. ἔ., σελ. 125 καὶ 126.

μεταξύ των. Ὁ λογαριασμός των ὅμως αὐτὸς ἔγινε χωρὶς τὸν ξενοδόξον, διότι οἱ κάτοχοι τῶν ἐλαιοπυρήνων δὲν δέχονται τὰς τιμὰς τὰς ὁποίας ὄριταν οἱ κκ. σαπωνοποιοὶ δια πρᾶγμα ἰδικόν των, προτιμοῦν δὲ νὰ ρίπτωσι τὸ ἐμπόρευμά των εἰς τροφήν τῶν χοίρων καὶ νὰ τὸ καίωσι εἰς τοὺς κλιβάνους, ἢ νὰ τὸ πωλῶσι ἄνευ κέρδους εἰς τοὺς σαπωνοποιούς, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲ οἱ κύριοι οὗτοι εὐρίσκονται σήμερον ἄνευ πρώτης ὕλης πρὸς κατεργασίαν, διότι δὲ δὲν τολμῶσι νὰ διαρρήξωσι τὸ συνδικάτον φόβῳ τῆς ποινικῆς βήτρας, κινδυνεύουν νὰ εὐρεθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην μετ' ὀλίγον νὰ παύσουν τὰς ἐργασίας τῶν ἐργοστασίων των. Καὶ ἐκ τούτου τὸ μέγα ἐνδιαφέρον αὐτῶν διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς σαπωνοποιίας, ὥστε νὰ χαρακτηρίσουν καὶ ὡς ἐθνικὴν ἀνάγκην τὴν ἐλευθέραν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλαιοπυρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος μύρια ἔπονται. Οἱ κκ. σαπωνοποιοὶ κακῶς σκεφθέντες ἐν ἀρχῇ, κακῶς συνεδέθησαν μεταξύ των διὰ συνδικάτου διὰ τὸν κακὸν σκοπὸν νὰ βιάσωσι τοὺς ἄλλους νὰ δώσωσιν εἰς αὐτοὺς δωρεὰν τὸ ἐμπόρευμά των, διότι δὲ ἀπέτυχον, κόπτονται τῶρα, διὰ τοῦ ἰδίου κακοῦ τρόπου σκεπτόμενοι, νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ἐλευθέραν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλαιοπυρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐὰν ὅμως μετὰ τῶν ἐλαιοπυρήνων μᾶς ἔλθῃ καὶ ἡ φυλλοξήρα, ἀκολουθήσουν ἔπειτα αἱ καταστροφαὶ τῶν ἀμπελοφυτειῶν, ἐπέλθῃ ἡ πείνα δὲν μᾶς εἶπον ἀκόμη οἱ κκ. σαπωνοποιοὶ τί νὰ ἐσκέφθησαν δι' ὅλα αὐτὰ, τί συλλογισμοὺς τὸ συνδικάτον νὰ ἔχῃ κάμει. Ἴσως νὰ μὴν σημαίνουν τίποτε δι' αὐτοὺς, ὅλα αὐτὰ, ἀφοῦ ἡ βιομηχανία των θὰ προοδεύσῃ.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅμως ὅτι τὸ ἐλληνικὸν ὄλον ὀφείλει νὰ δώσῃ μεγάλην προσοχὴν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲ νὰ προσέξῃ πολὺ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ καθὼς ἔπραξε μέχρι σήμερον, νὰ ἀπορρίψῃ πᾶσαν αἴτησιν τῶν κκ. σαπωνοποιῶν, ἀνθισταμένη κατὰ πάσης πιέσεως, διότι οὔτε λογικὸν οὔτε δίκαιον εἶνε χάριν συμφέροντος ὀλίγων σαπωνοποιῶν, νὰ τρέξωμεν τὸν κίνδυνον νὰ ἴδωμεν παρ' ἡμῖν

τὴν φθοροποιὸν φυλλοξήραν καὶ τὰς ἐκ ταύτης καταστροφάς. Εἶνε δὲ γνωστὸν τί σημαίνει φυλλοξήρα ἐν Ἑλλάδι.

(«Νεολόγος» Πατρῶν 26 Αὐγούστου 1896).

Ἄρθρον δεύτερον.

Μετ' εὐχαριστήσεως πολλῆς ὁ κόσμος ἤκουσεν ὅτι τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Πατρῶν διὰ ψηφίσματος παρακάλεσε τὴν Κυβέρνησιν ὕπως προσέξῃ εἰς τὸ ὑπὸ τῶν σαπωνοποιῶν Πειραιῶς κινούμενον ζήτημα τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἢ ἐλευθέρᾳ εἰσαγωγῇ τῶν ὁποίων ἀπειλεῖ νὰ μεταδώσῃ παρ' ἡμῖν τὴν φυλλοξήραν. Ἀληθῶς ἔπαινος ὀφείλεται εἰς τὸν λαβόντα τὴν πρωτοβουλίαν Σύμβουλος κ. Γεωργακόπουλον νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς 2ας Σεπτεμβρίου καθὼς καὶ εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον δολόκληρον, τὸ ὁποῖον παμφηφεὶ ἐδέχθη τὰς συστάσεις τοῦ κ. Γεωργακοπούλου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Περιμένομεν δὲ ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ Δημοτ. Συμβούλια τῶν σταφιδοφόρων μερῶν θέλουσι μιμηθῆ τὸ παράδειγμα τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Πατρῶν καὶ θελοῦσιν ἐνεργήσῃ καταλλήλως παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ἥτις ἔχομεν πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ θελήσῃ νὰ παρίδῃ συστάσεις τοιαύτας, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουσι εἰς συμφέροντα γενικά.

Ἡ «Παλιγγενεσία» ἔγραψε τελευταίως ἄρθρον δολόκληρον περὶ τῆς Βιομηχανίας τῆς Ἑλαιουργίας, καὶ Σαπωνοποιίας, ἐξαιρούσα δὲ τὰ καλὰ τὰ ἐκ τῆς Βιομηχανίας ταύτης, κακίζει τὴν Κυβέρνησιν ὅτι παραβλέπει τὴν σπουδαίαν ταύτην παρ' ἡμῖν Βιομηχανίαν καὶ δι' ἀστόχου καὶ ἀπερισκέπτου μέτρου παρεμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον αὐτῆς, καλοῦσα οὕτω ἄστοχον μέτρον, τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἴσως νὰ εἶχε δίκαιον ἡ «Παλιγγενεσία» γράφουσα οὕτω, καὶ οἱ ὑποβάλλοντες ταῦτα κκ. σαπωνοποιοὶ, εἰάν τὸ ὄφελος τὸ ὁποῖον δίδει ἢ δύναται νὰ δώ-

ση εἰς τὴν χώραν ἢ Βιομηχανία τῆς Σαπωνοποιίας δύναται νὰ ἐξισωθῇ μὲ τὰ καλὰ, τὰ ἑποῖα δίδει ἡ διατήρησις καὶ προφύλαξις τῶν ἀμπελοφυτειῶν, ὥστε νὰ συλλογιζώμεθα ὅτι πρέχουμεν μὲν τὸν κίνδυνον νὰ φέρωμεν μετὰ τῶν ἐλαιοπυρρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τὴν φυλλοξήραν, ἀλλ' εἰάν φέρωμεν ταύτην θὰ ἔχωμεν νὰ κερδίζωμεν τὰ ἐκ τῆς Σαπωνοποιίας καλὰ, ἴσα πρὸς τὰ τῆς ἀμπελοφυτείας, δηλαδή οὐδὲν θὰ ἔχωμεν νὰ χάσωμεν καὶ μόνον ἀλλαγὴν τοῦ μέσου (δι' οὗ τὸ καλόν) θὰ κάμωμεν, εἰάν δὲ δὲν φέρωμεν τὴν φυλλοξήραν, ὅπως διατείνονται οἱ κ. Σαπωνοποιοὶ, τότε θὰ ἔχωμεν δύο καλὰ, ἀπὸ τὰ ἑποῖα θὰ κερδίζωμεν, δύο χρυσοφόρα προϊόντα, τὴν σταφίδα καὶ οἶνους ἀφ' ἑνός, τοὺς σάπωνας τῶν σαπωνοποιῶν μας ἀφ' ἑτέρου: Δυστυχῶς ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως, ἐγώϊσμὸν δὲ μόνον δεικνύουν οἱ θέλοντες τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλαιοπυρρήνων κκ. σαπωνοποιοί, μὲ κίνδυνον τῆς καταστροφῆς τῶν ἀμπελοφυτειῶν. Διότι τί ἐπὶ τέλους ἔχει νὰ χάσῃ ἡ Ἑλλάς, εἰάν ὑποτεθῇ ἀκόμη ὅτι πρόκειται νὰ καταστραφῶν τὰ σαπωνοποιεῖα, εἰάν δὲν ἀρθῇ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρρήνων; Διὰ τῆς «Παλιγγενεσίας», οἱ κύριοι σαπωνοποιοὶ ἐπικαλοῦνται τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἐν Καίριῳ "Ἑλληνοσ Προξένου, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τῶν σαπῶνων τῆς Ἑλλάδος, ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1895 εἰς λίρας Αἴγυπτ. 1879, ποσὸν τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ χάσωμεν εἰάν ἐξακολουθήσῃ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἀλλὰ πρόκειται νὰ λυθῇ τὸ νομισματικὸν ζήτημα ἡμῶν μὲ τὰς 1879 λίρας αἰγυπτιακὰς ἢ αἰ 1879 λίραι ἀξίζουν περισσότερον ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια τὰ ἑποῖα κερδίζει ὁ τόπος μας ἐκ τῆς σταφίδας καὶ τῶν οἶνων μας, προϊόντα τὰ ἑποῖα προστατεύει ἡ ἐν λόγῳ ἀπαγόρευσις; Ἐξεδόθη πρὸ ὀλίγου ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν φυλλάδιον στατιστικῆς τῶν σαπωνοποιεῖων ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι τὰ μὲν σαπωνοποιεῖα παρ' ἡμῶν τὸ ὅλον εἶνε 37, ἀσχολοῦντα 480 ἐργάτας, παράγουν δὲ σάπωνας ὀκτάδας 6,500,000 τὸ ἔτος, ὧν τὸ 1/4 μόνον ἐξάγεται εἰς τὸ

ἐξωτερικόν. Ποῦ τὸ μεγαλεῖον λοιπὸν τῆς βιομηχανίας ταύτης ἀπέναντι τῆς σταφίδας καὶ τῶν οἶνων; Ἀλλὰ τὸ μέτρον τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, δὲν ἐνδιαφέρει καὶ τὰ 37 αὐτὰ ἐργαστᾶσια, ἐνδιαφέρει μόνον τὰ 3 ἐργαστᾶσια τοῦ Πειραιῶς, 2 τῆς Ἐλευσίνος, 1 τῆς Κερκύρας καὶ 1 ἴσως τῆς Ζακύνθου, ὅσα κατεργάζονται τοὺς ἐλαιοπυρρήνας καὶ παράγουν πράσινον σάπωνα, τὸ ὅλον ἐργαστᾶσια 6 ἢ 7, καὶ ταῦτα μόνον εἶνε τὰ κινδυνεύοντα νὰ πάθουν ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρρήνων. Καὶ τὸ πάθημα πάλιν αὐτῶν δὲν πρέπει νῆ νομισθῇ ὅτι εἶνε καταστροφή, ὄχι. Ὡς ἐγράψαμεν εἰς προηγούμενον ἡμῶν φύλλον, μόνον τὰ εὐκόλα καὶ ὑπέρογκα κέρδη, τὰ ὁποῖα φαντάζονται, μόνον ταῦτα θὰ τοῖς λείψωσι, οἷοτι δὲν θὰ ἔχωσιν εἰς εὐθυνας τιμὰς τοὺς ἐλαιοπυρρήνας, χωρὶς δὲ ἄλλην ζημίαν θὰ ἐξακολουθήσωσιν ἐργαζόμενα, ὅπως εἰργάσθησαν μέχρι σήμερον. Συμφέρει ὅμως, χάριν κέρδους τὸ ὁποῖον οἱ κ. σαπωνοποιοὶ ζητοῦ νὰ ἔχουν τώρα περισσότερον ἢ εἰς τὸ παρελθόν, συμφέρει νὰ ἐκτεθῇ ὀλόκληρον τὸ ἐλληνικόν, εἰς τὸν κίνδυνον παντελοῦς καταστροφῆς, ἡποῖα θὰ συμβῇ βέβαια εἰάν τύχη νὰ μεταδοθῇ παρ' ἡμῶν ἡ φυλλοξήρα; Ἐμπαιζει ἡ «Παλιγγενεσία» τὸ εἰάν τύχη νὰ μεταδοθῇ αὐτό, τὸ ὁποῖον καὶ καλεῖ ἐρώτημα ἐλληνικῆς ἀπλότητος καὶ ἀφελείας, ἀλλὰ ἡμεῖς τὸ ἐπαναλαμβάνομεν διὰ νὰ μᾶς ἀπαντήσωσιν οἱ κκ. σαπωνοποιοί. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὁμιλῶν πέρυσι ἐνώπιον τῆς Βουλῆς πορὶ ἐλαιοπυρρήνων καὶ φυλλοξήρας εἶπεν ὅτι «ὅστις ἤθελε γίνεαι ἀφορμὴ νὰ μεταδοθῇ παρ' ἡμῶν ἡ φυλλοξήρα, οὗτος ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Καλλιφορνίαν». Νὰ ἔχουν ἄρα γε ἀντίρρησης οἱ κ. σαπωνοποιοί.

Ἀλλ' ὅτι δὲν ἔχουν νὰ χάσωσιν τίποτε οἱ κ. Σαπωνοποιοὶ ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπυρρήνων, δεικνύει καὶ τὸ ἐξῆς, ὅτι τὸ ἐν Φαλήρῳ ἐργαστᾶσιον Ἐλαιουργίας καὶ Σαπωνοποιίας ἐργάζονται τακτικῶς καὶ ἄνευ στενοχωρίας, μολονότι μόλις πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἰδρύθη, εὕρισκον ἐν ἀφθονίᾳ τοὺς ἐλαιοπυρρήνας ἐν τῷ τόπῳ, ἀναλόγως πρὸς τὴν

ἐποχὴν, διότι ὅπως εἰς προηγούμενον φύλλον παρεστήσαμεν, ὑπάρχουν ἐν ἀφθονίᾳ οἱ ἐλαιοπυρῆνες ἐν Ἑλλάδι, οἱ δὲ τῆς Θεσσαλίας μάλιστα δὲν ἐχρησιμοποιοῦνται ἀκόμη ὑπὸ τῶν κ. Ἐργοστασιαρχῶν ὡς πλεονάζοντες. Δὲν περιλαμβάνεται ὁμῶς τὸ νέον ἐργοστάσιον Φαλήρου εἰς τὸ Συνδικάτον τὸ ὁποῖον, ὡς ἐγράψαμεν ἤδη ἔχουν κάμει τὰ ἄλλα ἐργοστάσια μεταξὺ τῶν συνεπῶς εἶνε ἐλεύθερον νὰ προμηθεύηται τοὺς ἀναγκαιοῦντας αὐτῷ ἐλαιοπυρῆνας ὅπου καὶ ὅπως θέλει. Καὶ φαίνεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ μόνη αἰτία τῶν στενοχωριῶν τῶν κ. Σαπωνοποιῶν εἶνε τὸ Συνδικάτον τῶν καὶ μόνον αὐτό, δι' αὐτὸ δὲ καὶ συμβουλευόμεν αὐτοὺς νὰ διαρρήξωσι πλέον αὐτό, ἀφοῦ βλάβην μόνον τοῖς φέρει, ὅπως καὶ αὐτοὶ μὲν ἀναλάβωσι ἐλευθερίαν ἐνεργείας εἰς τὰς ἐργασίας τῶν, ὡς καὶ πρότερον καὶ ἡμεῖς οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀλλέως, ἀπαλλαγῶμεν στενοχωριῶν καὶ κόπων, τοὺς ὁποῖους δοκιμάζομεν προσέχοντες εἰς αὐτούς. Συνδικάτον ἐπιβλαβὲς καὶ κακῶς ἐκτελοῦν τὸν προορισμὸν του, δὲν βλέπομεν τὸν λόγον διατὶ νὰ ὑπάρχη.

Ὅπως ὅποτε, ἔχομεν πεποίθησιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐξετάζουσα καλῶς τὰ ἰδιοτελεῖ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα κινοῦν τοὺς κ. Σαπωνοποιούς, θέλει ἐξακολουθήσει, ὡς ἔπραξε μέχρι τοῦ νῦν, ἀντιτάσσουσα ἄρνησιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν καὶ ἀπαγορεύουσα αὐστηρῶς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλαιοπυρῆνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Συνιστῶμεν δὲ ὅπως καὶ τὰ δημοτικὰ συμβούλια μὴ παύσωσιν ἔχοντα τὴν προσοχὴν τῶν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἀντενεργοῦντα συστηματικῶς διὰ τοῦ δικαίου τὸ ὁποῖον ἔχουν ὑπὲρ αὐτῶν, κατὰ τῶν ἀτόπων ἀξιώσεων τῶν κ. Σαπωνοποιῶν.

(«Νεολόγος» Πατρῶν 10 Σεπτεμβρίου 1896.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Ἀπερχόμενος εἰς Κύπρον, ἐνθα ἐκλήθην ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ὅπως διευθύνω τὴν γεωργίαν τῆς νήσου ταύτης, ἠναγκάσθην νὰ ἐπισπεύσω τὴν δημοσίευσιν καὶ διανομὴν τῶν τευχῶν τῶν μνηνῶν Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου, δι' ὧν συμπληροῦται ὁ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους τόμος τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας».

Δὲν γνωρίζω ἀπὸ τοῦδε ἂν ἡ εἰς Κύπρον ὑπηρεσία μου καὶ αἱ ἐκεῖ περὶ τὴν τύπωσιν εὐκολίαι καὶ δαπάναι θὰ μοι ἐπιτρέψωσι τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς δημοσιεύσεως τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας». Περὶ τούτου ὁδηγηθῶ κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐγκατάστασίν μου.

Ὅπως ὅποτε ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας μου πρὸς τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν κυρίους συνδρομητὰς καὶ φίλους, οἵτινες ἐκθύμως ὑπεστήριξαν τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀπὸ δωδεκαετίας ἀνελλειπῶς δημοσιευομένης «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» καὶ συνετέλεσαν οὕτω εἰς τὴν κατάρτισιν Ἑλληνικοῦ γεωργικοῦ συγγράμματος ἐπέχοντος τόπον γεωργικῆς ἐγκυκλοπαιδείας χρησιμωτάτου δὲ εἰς πάντα κτηματίαν καὶ εἰς οὐχὶ ὀλίγους ἐπιστήμονας.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι περιστάσεις μὲ ἀναγκάσωσι νὰ διακόψω προσωρινῶς τὴν ἐκδοσιν τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας», πρὸς πλήρωσιν τῆς ἐντεῦθεν προελευσομένης ἐλλείψεως ἐλπίζω νὰ κατορθώσω τὴν ἀπαξ τουλάχιστον τοῦ ἔτους δημοσίευσιν «Γεωργικῆς ἐπετηρίδος», ἐν τῇ

ὅποια θὰ συνοψίζονται τὰ κυριώτερα καὶ τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα τοὺς κτηματίας γεωργικὰ ζητήματα.

Παρακαλῶ δὲ τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητὰς καὶ φίλους τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» νὰ μὴ παύσωσι θεωροῦντές με πρόθυμον νὰ παρέχω αὐτοῖς οἵανδήποτε σχετικὴν πρὸς τὰς γεωργικὰς ἐργασίας των γνώμην ἢ πληροφορίαν, ἀπευθυνόμενοι, ἐννοεῖται, εἰς τὴν νέαν μου διεύθυνσιν (Πρὸς τὸν κ. Π. Γ. Γεννάδιον, εἰς Λευκωσίαν — Κύπρον).

Οἱ βουλόμενοι νὰ προμηθευθῶσι τὴν σειρὰν τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ἢ ἀπεσπασμένους αὐτῆς τόμους, δύνανται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς ἐμὲ ἢ πρὸς τὸν κύριον Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις βιβλιοπωλείου «Ἑστία». (Ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 44).

Ἐν Ἐηροχωρίῳ, τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1896.

Π. Γ. Γεννάδιος

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἔσοδεα τῆς ἑορηνθιακῆς κατὰ τὸ 1896.
Ὁ κ. Βουρλούμης ὑπολογίζει τὴν ἔσοδειαν τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους κορινθιακῆς σταφίδος εἰς 177,000 τόννους, ἀπέναντι 149,000 τόννων τοῦ 1894 καὶ 165,000 τοῦ 1893. Ὡστε ἡ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἔσοδεα ἦτο ἡ μεγαλητέρα ἢν ἔσχομεν μέχρι τοῦδε. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀπεστάλησαν

	τόννοι	τόννων	
Εἰς Ἀγγλίαν καὶ Αὐστραλίαν	60,500	ἀπέν.	64,500 τῷ 1894
Εἰς Ἡν. Πολιτείας καὶ Καναδ.	14,500	»	10,000 »
Εἰς Γαλλίαν	26,500	»	15,000 »
Εἰς Ῥωσίαν	25,000	»	29,000 »
Εἰς λοιπὴν Εὐρώπην	39,500	»	26,500 »
Ἐν ὄλῳ ἐξήχθησαν	166,000	»	145,000 »

Ἐπὶ πλεόν		
Κατηναλώθησαν ἐν τῷ τόπῳ	2,000	ἀπέν. 3,000 τῷ 1894
Ἐπάρχουσιν εἰς ἀποθήκας παρακρατήσεως	12,000	
Ἐπάρχουσιν εἰς χεῖρας παραγωγῶν καὶ ἐμπόρων	8,000	11,000 »
Ἐν ὄλῳ	188,000	159,000 »
Ἀφαιρεῖται ὑπόλοιπον ἰσοδ. 1894	11,000	10,000 »
Ἔσοδεα τοῦ 1895	177,000	149,000 »

Παρακαταθήκαι ἑορηνθιακῆς σταφίδος, κατὰ τὸν κ. Βουρλούμην, ὑπῆρχον τὴν 31 Αὐγούστου

	τόννοι	τοῦ 1895	τοῦ 1896
Ἐν Ἑλλάδι	11,000	8,000	
Ἐν Μ. Βρετανίᾳ	15,000	9,000	
Ἐν Ἡν. Πολιτ. καὶ Καν.	2,500	2,000	
Ἐν Ὀλλανδίᾳ	5,400	2,500	
Ἐν Γερμανίᾳ	1,800	2,500	
Ἐν Γαλλίᾳ	2,000	2,500	
Ἐν Ῥωσίᾳ	3,600	2,000	
Παγκόσμιος παρακαταθήκη τ.	41,800	29,000	

Σταφιδίται ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ τὸ Bulletin de la Société des Agriculteurs de France ἤδη κατασκευάζονται ἐν Γαλλίᾳ ἄριστοι λευκοὶ σταφιδίται πωλούμενοι πρὸς ἐπτὰ φράγκα κατὰ ἑκατόλλιτρον καὶ ἀγοραζόμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ οἴνεμπόρων, οἷτινες, ἀναμιγνύοντες αὐτοὺς μετὰ οἴνου τῆς Μεσημβρινῆς Γαλλίας ἀξίας 15—17 φρ. κατὰ ἑκατόλλιτρον, ἢ μετὰ κοινῶν οἴνων τοῦ Beaujolais ἀξίας 28—30 φρ. κατὰ ἑκατόλλιτρον, πωλοῦσιν αὐτοὺς εὐκόλως πρὸς 45 φρ. τὸ ἑκατόλλιτρον προξενούντες οὕτω μεγίστην ἀντίδρασιν εἰς τὴν ἐξόδουσιν τῶν ἐγχωρίων γνησίων οἴνων.

Σταθερότης τιμών σταφίδος Αίγιου και Κορινθίας. α Ένῃ ἡ ἰσοδία τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦτον ἀφθονωτάτη ἰντούτοις αἱ σταφίδες ὄλων τῶν ἄλλων μερῶν πλὴν τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Κορίνθου, ἐπωλήθησαν κατὰ 20 καὶ 30 ο)ο (1) πλειότερον τοῦ προηγουμένου ἔτους. Τοῦτέστι ἀνομολογεῖται ἤδη καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ παρακρατικωτάτου τῶν Ἑλλήνων κ. Βουρλούμη, ὅτι ἐν τῇ Βουλῇ καὶ τῇ δημοσιογραφίᾳ ὑπεστηρίχθη παρ' ὄλων ὁμοφώνως τῶν Αἰγιέων, ὅτι τὸ προϊόν τοῦ τόπου τῶν ἔχει ἰδιαιτέραν ἀγορὰν ἐν Λονδίῳ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ αὔξησις ἢ ἐλάττωσις τῆς ἐν γένει παραγωγῆς οὐδεμίαν ἐπίδρασιν δύναται νὰ ἔχη ἐπὶ τῆς τιμῆς τούτου. Καὶ ὅμως ἡ φωνὴ τῆς ἐπαρχίας μας κατεπνίγη τότε ἐκ τῆς ἐπιμονῆς τῶν λοιπῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς μεγαλειτέραν μάλιστα τούτων οὐσίαν χωρὶς οὐδὲν, οὔτα τὸ ἐλάχιστον κέρδος νὰ περιμένωμεν ἐκ τοῦ μέτρου τῆς παρακρατήσεως. Ἄς τὰ ἴδωσι λοιπὸν τώρα οἱ μεμφιμοιροῦντες κατὰ τῆς ἐπιμονῆς τῶν Αἰγιέων, καὶ ἄς τὰ λάβῃ τουλάχιστον ὑπ' ὄψει τὸ σταφιδικὸν συνέδριον κατὰ τὰς κατ' αὐτὰς ἀρχομένας συνεδριάσεις του». (Ἐκ τῆς «Ἀκροπόλεως» ἀρχῶν Σεπτεμβρίου).

Παραγωγή καὶ κατανάλωσις οἴνοπνεύματος ἐν Γερμανίᾳ. Κατὰ τὸ ἔτος 1894—95 (ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου τοῦ 1894 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου τοῦ 1895) παρήγαγον ἡ Γερμανία οἴνοπνευμα ἀνυδρον 2,951,671 ἑκατόλιτρα, προελθὸν ἐκ τῶν ἐξῆς οὐσιῶν:

Ἐκ γεωμήλων	1,804,250	τόνων
Ἐκ γεννημάτων	322,340	»
Ἐκ μελάσσης	76,459	»

(1) Ἡ ὑπερτιμήσις αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς εἰς Γαλλίαν ζητήσεως, ἕνεκα δὲ τῆς ὑπερτιμήσεως δὲν ἐγένετο ἐν Ῥωσίᾳ ἢ κατὰ τὸ προηγουμένον ἔτος (1893—95) γενομένη κατανάλωσις (βλέπε προηγουμένους σχετικούς ἀριθμούς, σελ. 542).

Ἐκ ζύθου καὶ ὑπολειμμάτων ζυθοποιίας	179,705	τόνων
Ἐξ ὕπερων	552,069	»
Ἐξ οἴνου, στεμφύλων καὶ πρυγίας	389,427	»
Ἐξ οἴνου ὕπερων (μηλίτου κτλ.)	2,871	»
Ἐξ ἄλλων οὐσιῶν	82,571	»
Ἐν ὄλῳ ἐκ παντοίων οὐσιῶν	3,409,752	»

Τῇ καταβολῇ τοῦ σχετικοῦ ἐπὶ τῆς κατανάλωσις φέρου ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν πρὸς κατανάλωσιν ἐκ τῶ τόπου 2,184,262 ἑκατόλιτρα, εἰσῆχθησαν δὲ ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 37,159 (ἐξ ὧν αἱ 25,000 προήρχοντο ἐκ Γαλλίας), ἐπομένως κατηναλώθησαν ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1894—95 ἑκατόλιτρα 2,221,457 οἴνοπνεύματος, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς λίτρα 4.3 κατ' ἄτομον. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο ὄν συμπεριλαμβάνονται 718,806 ἑκατόλιτρα οἴνοπνεύματος χρησιμοποιοθέντος ὑπὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τὸ ὑπόλοιον ἀφέθη ἀφορολόγητον ἀφ' οὗ ὑπέστη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὑριζομένην ἀλλοίωσιν.

Ἐξ κατάλληλον ἐπιχρῆσμα τῶν οἴναποθηκῶν συμβουλεύεται διάλυσις 2 1/2 ὀκάδων θεικοῦ χαλκοῦ καὶ πέντε ὀκάδων ἀσθέστου εἰς ἑκατὸν ὀκάδας ὕδατος. Ἐπιχρῆσμένων τῶν τοίχων καὶ τῶν ξύλων τῆς οἴναποθήκης διὰ τῆς διαλύσεως ταύτης προλαμβάνεται ἢ ἐπ' αὐτῶν ἀνάπτυξις εὐρύωτος.

Διετηρήθησαν ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπιτυχῶς αἱ σταφυλαὶ συσκευασθεῖσαι ἐν μικροῖς βυτίαις μετὰ πιτύρων ἀποξηρανθέντων προηγουμένως ἐν κλιβάνῳ.

Ἡ φυλλοξήρα ἐν Ἰταλίᾳ ἐφέτος, ἕνεκα τῆς εὐνοϊκῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως ἐπεξετάθη μεγάλως.

Παρήχθησαν ἐν τῷ διαμερίσματι Προύσης τῷ 1895 σταφυλλαὶ 1,200,000 χιλιόγραμμα, ἐξ ὧν αἱ 500,000 ἐχρησίμευσαν πρὸς οἴναποίησιν.

Δι' μάλλον ἐκτιμώμενα σταφυλλάει τῆς ΗΉρου-
σης εἶνε αἱ καλούμεναι φιλαντάρ, λευκαὶ μεγαλόρραγοι, τὸ
σαμούσι καὶ τὸ Chasselas τοῦ Fontainebleau μετενεχθὲν ἐκ
Γαλλίας πρὸ ἐτῶν.

**Ἡ ἐλάττωσις τῶν ἐπὶ τῶν κοινοῶν οἴνων δασμῶν
ἐν Βελγίῳ.** Ἐν Βελγίῳ σκέπτονται νὰ ἐλαττώσῃ τοὺς
ἐπὶ τῶν κοινοῶν οἴνων δασμούς καὶ τὰ εἰσαγωγικὰ τέλη καὶ ν'
αὐξήσῃσι τὰ τῶν ἐκλεκτῶν. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου τούτου
θὰ ὠφελήσῃ μέγας τοὺς οἴνοπαραγωγούς τῆς Ἀνατολῆς πρὸς
βλάβην τῶν Γάλλων. Πρόκειται δὲ συγχρόνως νὰ ἐπιβάλλῃσι
πρόσθετον φόρον ἐπὶ τῶν οἴνων τῶν περιεχόντων πλέον τῶν
12⁰/₀ οἴνοπνευμα.

Ἡ ὀλιγωρία κατὰ τῶν σταφυλετῶν ἐν Ἑταλίᾳ⁽¹⁾.
Τὸ ἐπαρχιακὸν συμβούλιον τῆς Νοβάρρας μετὰ θέους προσβλέ-
πον εἰς τὴν διάδοσιν τῆς κατασκευῆς οἴνων ἐκ σταφίδων προερ-
χομένων ἔξωθεν καὶ προβλέπον τὴν μεγίστην ζημίαν, ἣτις ἐν-
ταῦθεν θὰ προξενηθῇ εἰς τὴν ἰταλικὴν οἴνοπαραγωγὴν ἐψήφισεν
εὐχὴν ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν καὶ τῶν δη-
μοτικῶν φόρων ἐπὶ τῆς σταφίδος.

**Διακανόνισις τοῦ ἐμπορίου τῶν οἴνων ἐν Οὐγγα-
ρλίᾳ.** Ὁ νόμος τοῦ 1893, δι' οὗ ἀπηγορεύθη ἡ κατασκευὴ
καὶ πώλησις τῶν τεχνητῶν οἴνων, ἐπέφερον εὐάρεστα ἀποτελέ-
σματα. Ἡ οἴνοπαραγωγὴ τῆς Οὐγγαρίας προσδεύει διότι κατ'
ἔτος νέα φυτεία καταρτίζονται. Τῷ 1894 παρήγαγεν ἡ Οὐγγα-
ρλίς 1,387,000 ἐκατόλλητρα, τῷ δὲ 1895 ἐκατόλλητρα
2,856,000. Κατὰ τὸν ἀνωτέρω μνημονευόμενον νόμον θεω-
ροῦνται ὡς τεχνητοὶ οἴνοι οἱ μὴ παρασκευαζόμενοι ἐκ σταφυ-
λῶν ἢ ἐκ σταμφύλων ἢ οἱ ἀναμιγνυόμενοι μετ' αἰσθητικῶν ἄλ-
λης οὐσίας πλὴν τοῦ ἐξ οἴνου οἴνοπνεύματος ἢ τοῦ κονιάκ.

Ἡ ὀλιγωρία τῶν οἴνοπνευματῶν εἶνε ἐν ἰσχύϊ
ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν Ῥωσίᾳ, ἐν Ὀλλανδίᾳ δὲ διὰ τινὰ μόνον

εἶδη οἴνοπνεύματος. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μονοπωλίου τῶν οἴνοπνευ-
μάτων μελετᾶται ἀπὸ τινος ἐν Γαλλίᾳ.

Ἡ ὀλιγωρία τῶν οἴνοπνευματῶν ἐν Ἑλβετίᾳ. Ἡ ὀλιγωρία
οἰκονομικὴν ἔποψιν τ' ἀποτελέσμενα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μο-
νοπωλίου τῶν οἴνοπνευματῶν ἐν Ἑλβετίᾳ δὲν εἶνε ποσῶς εὐά-
ρεστα, διότι ἐν ᾗ ἡ Ἑλβετικὴ Κυβέρνησις ὑπελόγιζεν ὅτι θὰ
εἰσέπραττεν ἑτησίως καθαρὸν εἰσόδημα πλέον τῶν ὀκτῶ ἐκα-
τομμυρίων φράγκων ἐπέτυχε μόνον

τῷ	1890	φράγκα	6,306,668
»	1891	»	6,013,334
»	1892	»	5,778,667
»	1893	»	5,468,001
»	1894	»	4,913,334
»	1895	»	4,810,668

**Ἡ ἀλλοίωσις τῶν σακχαροτεύτων ἐν Γερμα-
νίᾳ.** Τῷ 1896 ἐκαλλιεργήθησαν καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν
425,000 στρέμματα σακχαροτεύτων, ἀπέβαντι 373,504
στρεμμάτων καλλιεργηθέντων τῷ 1895.

**Ἡ μέση εἰς σάκχαρον ἀπόδοσις τῶν σακχα-
ροτεύτων** εἶνε, κατὰ τὸν Knauer, ἐν Γερμανίᾳ 12.45 ο)ο,
ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ 11.5 ο)ο, ἐν Γαλλίᾳ 10.26 ο)ο, ἐν Ῥω-
σίᾳ 10.67 ο)ο, ἐν Βελγίῳ 10.5 ο)ο, ἐν Ὀλλανδίᾳ 9.74 ο)ο.

**Ἡ μέση κατὰ στρέμμα παραγωγὴ σακχαρο-
τεύτων,** κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, εἶνε χιλιόγραμμα ἐν
Γερμανίᾳ 2.870, ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ 2.160, ἐν Γαλλίᾳ 2.710,
ἐν Ῥωσίᾳ 1.560, ἐν Βελγίῳ 3.260, ἐν Ὀλλανδίᾳ 2.330.

**Ἡ εἰς σάκχαρον περιεκτικότης τῶν σακχαροτεύ-
των** ἐν Γερμανίᾳ ἦτο κατὰ μέσον ὄρον τῷ μὲν 1894
12.91 ο)ο, τῷ δὲ 1895 11.55 ο)ο, τῷ δὲ 1896 11.23 ο)ο.

(1) Βλέπε «Ἑλλην. Γεωργίαν» ἐνεστῶτος ἔτους σελ. 381 καὶ 430.

Είσαγωγικόν τέλος πληρώνει ὁ σίτος

Ἐν Γαλλίᾳ	τὰ	100	χιλιόγραμμα	φραγ.	7.—
Ἐν Ἰταλίᾳ	»	»	»	»	7.50
Ἐν Ἰσπανίᾳ	»	»	»	»	10.50
Ἐν Γερμανίᾳ	»	»	»	»	4.38
Ἐν Αὐστροουγγ.	»	»	»	»	3.75
Ἐν Ἑλβετίᾳ	»	»	»	»	0.30
Ἐν Ἑλλάδι	»	»	» (δρ. 3.20)	»	1.88
Ἐν Σουηδίᾳ	»	»	»	Kron.	3.70
Ἐν Νορβηγίᾳ	»	»	»	»	0.22
Ἐν Τουρκίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ		8 ο)ο	ἐπὶ τῆς ἀξίας		
Ἐν Ἡν. Πολιτείαις		20 ο)ο	»	»	»

Ἐν Ἀγγλίᾳ, Δανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Βελγίῳ, Ρουμανίᾳ, Ρωσίᾳ, Ἰαπωνίᾳ καὶ Σινικῇ ἡ εἰσαγωγή τοῦ σίτου εἶνε ἀτελής.

Πληρώνουσι τὰ ἀλευρα εἰσαγωγικόν τέλος

Ἐν Γερμανίᾳ	τὰ	100	χιλιόγραμμα	φρ.	87.85
Ἐν Γαλλίᾳ	»	»	»	»	11—16
Ἐν Ἰσπανίᾳ	»	»	»	»	17.32
Ἐν Ἰταλίᾳ	»	»	»	»	12.30
Ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ	»	»	»	»	9.38
Ἐν Ρουμανίᾳ	»	»	»	»	12.—
Ἐν Βελγ. καὶ Ἑλβ.»	»	»	»	»	2.—
Ἐν Ἑλλάδι	»	»	» (δρ. 5.07)	»	2.98
Ἐν Ρωσίᾳ	τὸ	πούτιον	καπίκια		20.—
Ἐν Σουηδίᾳ	τὰ	100	χιλιόγρ.	Kron.	6.50
Ἐν Νορβηγίᾳ	»	»	»		1.25
Ἐν Τουρκίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ		8 ο)ο	ἐπὶ τῆς ἀξίας		
Ἐν Ἡν. Πολιτείαις		20 ο)ο	»	»	»

Ἐν Ὀλλανδίᾳ, Δανίᾳ, Ἰαπωνίᾳ καὶ Σινικῇ ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀλεύρων εἶνε ἀτελής.

Ἡ κατὰ στρέμμα παραγωγή σίτου ἐν Ἑταλίᾳ τῷ 1895 ἔφθασε μόνις εἰς δύο καὶ ἡμισυ κοιλὰ, δηλαδή πέντε περίπου κοιλὰ ἐπὶ ἐνός σπόρου.

Πρόσον πρόπειε νὰ στοιχίξῃ ὁ ἄρτος ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ κ. Corin

100 χιλιόγραμμα ἀλεύρου	στοιχίζουσι	φρ.	26.50
ζυμωτικὰ καὶ ψηστικὰ ἐξοδα	»	»	12.22
		Ἐν ὅλῳ φρ.	<u>38.81</u>

Ἐπειδὴ δὲ τὰ 100 χιλιόγραμμα ἀλεύρου ἀποφέρουσιν 130 χιλιόγραμμα ἄρτου, ἐν χιλιόγραμμον ἄρτου α' ποιότητος ὀφείλε νὰ πωλῆται ἀντὶ τριάκοντα ὡς ἔγγιστα (29.86) ἐκατοστῶν τοῦ φράγκου. Ἐντούτοις πωλεῖται κατὰ πέντε καὶ ἕξ ἐκατοστὰ πλεονέκτον. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ παρ' ἡμῶν ὡς ἐν ἐκτάσει ἐξετέθη ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ (1)».

Ἡ ἀξία τῶν πλεονέκτων γεωργικῶν προϊόντων κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἐξέπεσε περὶ τὰ 25 ο)ο.

Ἡ ἀποπνεξίς τῶν κουκουλίων, δηλαδή ἡ θανάτωσις τῶν χρυσαλίδων τῶν ἐγκλειομένων εἰς τὰ πρὸς ἐκπνήσιν κουκούλια καὶ ἦτις παρ' ἡμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται διὰ τῆς εἰς τὸν ἥλιον ἐκθέσεως αὐτῶν, εἰς τὰ πλεῖστα δὲ μέρη τῆς Εὐρώπης διὰ τοῦ ἀτμοῦ, προτείνεται ὑπὸ τοῦ Pagès-Darbousse νὰ ἐκτελεῖται διὰ τῆς καταψύξεως (système frigorifer), δηλαδή διὰ τῆς ὑποβολῆς τῶν κουκουλίων εἰς ψῦχος δυνάμενον νὰ φονεύσῃ τὰς ἐν αὐτοῖς χρυσαλίδας. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῶν μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει, διότι εἶνε ταχύτερον, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ὀλιγοδαπανώτερον καὶ διότι τὰ δι' αὐτοῦ ἀποπνεγόμενα κουκούλια ἀποδίδουσι πλεονέκτον, εὐκολώτερον ἐκπνησιζομένην καὶ ἐκλεκτοτέρας ποιότητος μέταξαν. Δοκιμαί τοῦ συστήματος τούτου ἐγένοντο ἤδη μετ' ἐπιτυχίας ἐν Alais καὶ St. Ambrois τῆς Γαλλίας.

Ἡ διάμετρος τοῦ νήματος τοῦ μεταξοσκώληκος ποικίλλει μεταξύ 18 καὶ 32 χιλιοστῶν τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου.

Ἡ ἀντοχὴ τοῦ νήματος τούτου, ἐκτιμωμένη διὰ τοῦ βάρους ὑπερδύναται νὰ φέρῃ χωρὶς νὰ θραυσθῇ, εἶνε 4 ἕως 13 γραμμάρια.

Ἡ ἐλαστικότης αὐτοῦ, ὑπολογιζομένη ἐκ τῆς κατὰ μῆκος ἀξήσεως ἦν δύναται νὰ ὑποστῇ χωρὶς νὰ θραυσθῇ ἐν μέτρον νήματος, εἶνε 8 ἕως 18 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ σηροτροφία ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀπὸ τινων ἐτῶν προώδευσε μὲγαλως. Οὕτω ἐντὶ τῷ 1880 παρήχθησαν μόνον 10,131 χιλιόγραμμα κουκουλίων, τῷ 1890 παρήχθησαν 1,034,096 χιλιόγραμμα, τῷ δὲ 1895 χιλιγρ. 1,499,845. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ εἰς κουκούλια ἀπύδοσις μιᾶς οὐγγίως σπόρου ἦτο 28 ὡς ἕγγιστα χιλιόγραμμα.

Περὶ τῆς δι' ἀμύλου θρέψεως μεταξοσκώληκων ἐγράψαμέν τινα ἐν προηγουμένῳ τεύχει (σελ. 278 ἑ.ἑ.). Ἡδὴ πληροφοροῦμεθα ὅτι νεώτερα πειράματα ἐξετέλεσεν ἐφέτος ὁ καθηγητῆς Livini ἐν Τοδί τῆς Ἰταλίας, ἔσχε δὲ λίαν εὐάρεστα ἀποτελέσματα. Οἱ σκώληκες εἰς τοὺς ὑποίους ἐχορηγήθη φύλλον πεπασθὲν δι' ἀμύλου ἔπλεξαν κουκούλια πολὺ μεγαλῆτερα καὶ ἐπομένως ἀπέδωκαν πρῶτον ἰκανῶς πλεονότερον ὅπως καλυφθῇ ἢ πρόσθετος δαπάνη καὶ ἐναπομείνη οὐχὶ μικρὰ ὠφέλεια.

Μακλούρα ἀνευ ἀκανθῶν. Εἰς τινα τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Société Nationale d'Agriculture ὁ κ. André ἀνέφερε τὴν ὑπαρξίν ποιικιλίας ὄλων νέας Μακλούρας ἀνευ ἀκανθῶν (*Maclura aurantiaca* var. *inermis*).

Βεῖτος βαυάνας ἀξίας 175,000 φράγκων. Ἡ Miss Helen Gould, λέγει ὁ *Moniteur d'Horticulture*, πρόκειται νὰ στολίσῃ τὰς ἐν Νέα Ὑόρκη σέρρας τῆς με εἶδος βαυάνας

(*Ravenala Madagascariensis*) προερχομένης ἐκ Μαδαγασκάρρας καὶ ἔχουσης ὕψος δέκα μέτρων καὶ ἀξίαν 7000 λιβρῶν, ἧτοι 175,000 φράγκων.

Νέα ἀσθένεια τῶν πεπωνίων παρατηρεῖται ἀπὸ τινος προσβάλλουσα αὐτοὺς εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ὅταν ὁ καιρὸς ᾖ ὑγρὸς καὶ παρὰ τὸ σὺνηθές ψυχρὸς. Αἴτιον τῆς ἀσθενείας ταύτης εἶνε κρυπτόγραφον φυτὸν (*Cerospora melonis*) καταγόμενον ἐξ Ἀμερικῆς καὶ ἀναπτυσσόμενον ἐπὶ τῶν τρυφερωτέρων μερῶν τῆς πεπωνιάς ἐν εἴδει φαιῶν κηλίδων διαμέτρου 2—7 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Πρὸς πρόληψιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀσθενείας ταύτης συμβουλεύουσι τοὺς δι' ἀραιᾶς διαλύσεως θεικοῦ χαλκοῦ ψεκασμοὺς.

Ἐπιτυγχάνεται τεχνητῶς τὸ ἄρωμα τῆς φράουλας διὰ τῆς ἀναμίξεως πέντε γραμμαρίων βουτυρικοῦ αἰθυλίου, ἑνὸς γραμμαρίου ἰστυλικοῦ μεθυλίου καὶ τεσσάρων γραμμαρίων ὀξεικοῦ αἰθυλίου.

Ἡρελλὸν παράγει ἡ Ἰσπανία ἐτησίως περὶ τὰς 27,000 στατῆρας τῶν 78 ἑκάδων ἀξίας 10 ὡς ἕγγιστα ἑκατομμυρίων φράγκων. Μεγα μέρος τούτου κατεργάζεται ἐπὶ τόπου ὑπὸ 145 ἐργοστασίων ἐπασχολούντων περὶ τὰς 20,000 ἐργατῶν. Αἱ κυριώτεροι χῶροι εἰς τὰς ἑποίας ἀποστέλλεται ὁ Ἰσπανικὸς φελλὸς εἶνε ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι. Τῷ 1894 ἐξήγαγεν ἡ Ἰσπανία φελλὸν ἀκατέργαστον ἀξίας 1,324,996 φράγκων, κατηργασμένους δὲ φελλοὺς διὰ φιάλας τιμᾶς 1,381,369,000.

Ἡ ἀρῆγαγε καὶ ἐξήγαγε γεώμηλα ἡ Ἰταλία

Ἔτη	παρὰγωγὴ	ἐξαγωγὴ
1891	χιλιόγραμμα 739,162,000	χιλιγρραμ. 19,020,000
1892	» 766,731,200	» 20,391,000
1893	» 808,949,200	» 14,663,000
1894	» 621,368,700	» 24,271,000
1895	» 702,227,300	» 19,155,000

Αύξησις τῆς παραγωγῆς τῶν γεωμήλων ὑπὸ τῆς πλαγιάσεως. Παρατηρήθη ὑπό τινος Γάλλου κτηματίου ὅτι αὐξάνει ἡ ἐσοδεία τῶν γεωμήλων καὶ παραφυλλάσσονται ταῦτα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῆς Φυτοφθοροῦ (Phytophthora infestans) ἐὰν κατὰ τὴν πλήρη ἀνθισιν τῶν φυτῶν τὰ ἐναέρια μέρη αὐτῶν πλαγιάζωνται ἢ γωνιατίζονται δι' ἐπιθέσεως λίθων ἢ ἀπλῶς ποδοπατούμενα. Δοκιμάσατέ το.

Αἱ χορτοκοπτικά καὶ θεριστικά ἀνταθιτικά ἢ μὴ μηχαναὶ τῶν ΗΗν. ΗΗολετεσιῶν χαίρουσι παγκόσμιον φήμην. Καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἀγγλίαν, τὴν ἐξέχουσαν διὰ τὰ μηχανουργεῖά της, προτιμῶνται αἱ ἀμερικανικαὶ θεριστικαὶ μηχαναὶ διὰ τε τὴν τελειότητα, τὴν στερεότητα καὶ τὴν εὐθηνίαν αὐτῶν. Γνωστόταται πανταχοῦ εἶνε αἱ θεριστικαὶ μηχαναὶ τῶν ἐργοστασίων Milwaukee Harvester Company, Aultman Miller and C^o, Deering and C^o, Osborne and C^o, Adriaance Platt and C^o, Mac-Cormick, Plato Manufacturing Company, Walter Wood κτλ. Ἐκ τῶν ἐργοστασίων τούτων τὸ σπουδαιότερον εἶνε τὸ ἐν Σικάγῳ τῶν William Deering and C^o, τὸ ὁποῖον ἔχει περιοχὴν 200 στρεμμάτων, 3,500 ἐργάτας καὶ 150 ἄλλους ὑπαλλήλους, καὶ ὅπερ κατασκευάζει καθ' ἑκάστην 600 μηχανάς, ὁπλοδὴ περί τὰς 100 χιλιάδας κατ' ἔτος. Κατὰ δεύτερον λόγον ἔρχεται τὸ ἐν Σικάγῳ ὡσαύτως ἀρχαῖον ἐργοστάσιον Mac—Cormick, ὅπερ κατασκευάζει ἑτησίως 75,000 θεριστικὰς μηχανάς καὶ διατηρεῖ 3,500 ἐργάτας. Τρίτον δὲ τὸ τῶν Aultman Miller and C^o ἐν Akron (Ohio), ὅπερ παράγει ἑτησίως 45,000 μηχανάς καὶ ἀπασχολεῖ τρεῖς χιλιάδας ἐργάτας.

Ἰδραυλικὰ ἔργα ἐν Κύπρῳ. Μεγάλαι ὑδραυλικὰ ἔργα πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐν Κύπρῳ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσεκλήθη εἰδικὸς ὑδραυλικὸς ἐξ Ἰνδιῶν, ὁ κ. Medlicott, ὅστις ἐγνωμάτευσεν ὅπερ τῆς κατασκευῆς μεγάλων

δεξαμενῶν πρὸς συλλογὴν καὶ ἀποταμίευσιν τῶν ὑμῶν τοῦ χειμῶνος, δι' ἃς ὑπελογίσθη δαπάνη ἐκ 300,000 λιρῶν στερλινῶν. Τῇ φροντίδι τῆς Α. Ἐξουχότητος τοῦ Ἀρμοστοῦ τῆς νήσου εὐρέθησαν τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια ἐν Ἀγγλίᾳ, μὲ τόκον 2 1/2 ο)ο μόνον. Ἡ κεντρικὴ δεξαμενὴ θὰ κατασκευασθῇ παρὰ τὸ χωρίον Γερόλακκον καὶ θὰ ἔχη περιφέρειαν 14,300 μέτρων καὶ βάθος 8 1/2 μέτρων.

Τὰ τελειότερα καὶ εὐθηνίτερα γεωργικὰ ἔργαλαεῖα εἶνε ἀναντιρρήτως τὰ ἀμερικανικά. Ταῦτα, ἢ τὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τύπων τούτων, εἶνε τὰ κατὰ τὸ πλεῖστον χρησιμοποιούμενα ἰδίως πρὸς ἀρατρίασιν καὶ θερισμόν ἄχι μόνον ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἀμερικανικὰ ἀρότρα εἶνε ἀπλᾶ, στερεὰ, ἐλαφρὰ καὶ εὐθηνά. Εἶνε δὲ εὐθηνά κυρίως διότι κατασκευάζονται κατὰ μεγάλα ποσὰ καὶ διὰ τελειοτάτων μηχανημάτων. Οὕτω τὸ ἐργοστάσιον γεωργικῶν ἐργαλείων τῆς Syracuse, ὅπερ ἀπασχολεῖ διαρκῶς περί τοὺς 1000 ἐργάτας, κατασκευάζει ἑτησίως πλέον τῶν 60,000 ἀρότρων, τὸ δὲ ἐργοστάσιον David Bradley Company, ὅπερ ἀπασχολεῖ 900 ἐργάτας, κατασκευάζει ἑτησίως περί τὰς 40,000 ἀρότρων.

Ἐμπόριον τῶν ὠῶν Τὰ ἐννέα δέκατα τῶν καταναλισκομένων εἰς τὰς πόλεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας ὠῶν προέρχονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πολλὰ ὠᾶ εἰσάγει ὡσαύτως ἡ Γερμανία. Προμηθεύονται δὲ ταῦτα ἢ τε Μεγ. Βρετανία καὶ ἡ Γερμανία ἰδίως ἐκ Ῥωσίας καὶ Αὐστρουγγαρίας. Τῷ 1895 ἡ Μεγ. Βρετανία εἰσήγαγεν ὡᾶ

Ἐκ Γαλλίας	327,929,000
Ἐξ Αὐστρουγγαρίας	408,780,000
Ἐκ Βελγίου	283,401,000
Ἐκ Ῥωσίας	287,555,000
Ἐκ Δανίας	154,481,000

Συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐκ Γερμανίας, ἐκ Καναδοῦ, ἢν.

Πολιτειῶν, Πορτογαλίας, Σουηδίας, Ἰσπανίας καὶ Ὀλλανδίας, καὶ εἰσαχθέντα εἰς τὴν Μεγ. Βρετανίαν ὡς κατὰ τὸ 1895 ἀνῆλθον εἰς 1,526,675,000 ἀξίας 100,086,000 φράγκων. Εἰσάγονται δὲ ταῦτα ἑκαὶ εἰς κιβώτια περιέχοντα ἀνὰ 1440, πλέον 60 πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν τυχόν θραυομένων, δηλαδὴ ἐν ὅλῳ ἀνὰ 1500 ὡς 120 γαλλικὰ ὡς πωλοῦνται ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ φράγκων 8.40 ἕως φ. 17.50, ἐνῶ τὸ αὐτὸ ποσὸν ρωσικῶν ὠῶν τιμᾶται 4.75 ἕως 10 φράγκα. Ἡ κατ' ἄτομον κατανάλωσις ξένων ὠῶν ἐν Μ. Βρετανίᾳ ἀνῆλθεν εἰς

32 τῷ 1890	35 τῷ 1893
33 » 1891	37 » 1894
25 » 1892	29 » 1895

Τὸ θέρους τὰ ὡὰ ἐν Μ. Βρετανίᾳ στοιχίζουσι 35 ἕως 60 ο)ο ὀλιγώτερον ἢ κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1895 εἰσῆχθησαν ὡὰ 835,650 στατηῆρες τῶν 78 ὀκάδων ἀξίας ἐν ὅλῳ 89,832,000 φράγκων. Εἰσῆχθησαν δὲ εἰς τὴν χώραν ταύτην στατηῆρες ὠῶν

Ἐκ Γαλλίας	1,272
Ἐξ Ἰταλίας	47,254
Ἐξ Αὐστρουγγαρίας	377,544
Ἐκ Ῥωσίας	392,933
Ἐξ Ἑλβετίας	1,860
Ἐξ Ὀλλανδίας	10,844
Ἐκ Ῥουμανίας	3,943

Κατὰ τὴν Ἡνωμένην-Βασιλείαν ὑπάρχουσιν ὄρνιθες καὶ παραγάγονται κατ' ἔτος ὡς

	ὄρνιθες	ὡὰ
Ἐν Ῥωσίᾳ	57,000,000	4,000,000,000
» Γαλλίᾳ	60,000,000	3,500,000,000
» Γερμανίᾳ	50,000,000	3,500,000,000
» Μ. Βρετανίᾳ	30,000,000	2,100,000,000
» Ἰταλίᾳ	25,000,000	1,800,000,000
» Βελγίῳ	4,500,000	320,000,000

» Δανίᾳ	4,000,000	280,000,000
» Ἡν. Πολιτ.	80,000,000	5,000,000,000
» Καναδᾷ	10,000,000	706,000,000

Ἡ μέση κατ' ἔτος καὶ κατ' ἄτομον κατανάλωσις ὠῶν ὑπολογίζεται

Ἐν Γαλλίᾳ	εἰς	78	ὡὰ
» Γερμανίᾳ	»	75	»
» Μ. Βρετανίᾳ	»	85	»
» Ἰταλίᾳ	»	47	»
» Βελγίῳ	»	70	»
» Δανίᾳ	»	80	»
» Ἡν. Πολιτείας	»	90	»
» Καναδᾷ	»	85	»

Ἀὐγὰ μὲ μαῦρον κρόκον εἶνε σπάνιον, ἀλλ' οὐχὶ ἀδύνατον ν' ἀπαντηθῶσι. Τὰ πένθιμα ταῦτα αὐγὰ γεννῶσι κατὰ τὸ πλεῖστον αἰ νῆσσαι αἰ τρώγουσαι βαλάνιας. — Αἰ βάλανιοι περιέχουσιν ἐν ποσῷ ταννίνῃν, ἡ δὲ κρόκος τοῦ αὐγοῦ σίδηρον. Ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο τούτων οὐσιῶν προκύπτει δειψὸς σίδηρος, ὅστις προσδίδει εἰς τὸν κρόκον τοῦ αὐγοῦ τὸ μαῦρον χρῶμα. Ὁ κρόκος τοῦ αὐγοῦ λαμβάνει βαθύ κόκκινον χρῶμα ὅταν αἰ ὄρνιθες φάγωσιν ὄστρακα καραβίδων, τὰ ὅποια νοστιμεύονται πολὺ.

Ἡ ἐξάντλησις τῆς παραγωγικῆς ἰσχύος τῆς γῆς ὀφείλεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐν μέρει ἀποσυντεθειμένων ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν οὐσιῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὸν χυμὸν (humus) τοῦ ἔδάφους.

Ὁ χυμὸς τοῦ ἔδάφους ἐλαττοῦται διὰ τῆς διαρκυῆς καλλιέργειας τούτου ἀνευ προσθήκης ὀργανικῶν λιπασμάτων ἢ ἀνευ ἐφαρμογῆς τῆς ἀγροναπύσεως.

Ο χυμὸς τοῦ ἔδαφους αὐξάνει διὰ τῆς ἐν τούτῳ προσθήκης ὀργανικῶν λιπασμάτων, διὰ τῆς χλωρᾶς λιπάσεως, διὰ τῆς ἀγροναπκύσεως καὶ διὰ τοῦ σταλίσματος, δηλαδή τῆς εἰς τὸν ἀγρὸν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας διαμονῆς ποιμνίου.

Κὰ περιέχοντα πλεονέτερον χυμὸν ἔδαφῃ διατηροῦσι καὶ χορηγοῦσιν εἰς τὰ εἰς αὐτὰ καλλιεργούμενα φυτὰ ἰσχυρότερον ὕδωρ. Βίς τοιαῦτα ἔδαφῃ τὰ φυτὰ ἀντέχουσι πλεονέτερον κατὰ τὰς ἀύχμηρὰς ὥρας τοῦ ἔτους.

Η παρουσία ἀφθόνου χυμοῦ εἰς τὸ ἔδαφος συντελεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὅπως καθιστᾷ ἀφομοιωσίμους τὰς ἐν αὐτῷ ἀνοργάνους οὐσίας.

Ιὴ ἔγγελος ἀμφέθεον. Παρατηρήθη κατ' ἐπανάληψιν ὅτι οὐχὶ σπανίως ἡ ἔγγελος ἐξέρχεται τὴν νύκτα τοῦ ὕδατος καὶ περιφέρεται πρὸς νομὴν εἰς τοὺς ἀγρούς, ὅταν οὗτοι ἀποτελοῦσι χλωρὸν λειμῶνα. Ἐσχάτως 150 μέτρα μακρὰν τῶν ὄχθων τοῦ ἐν Muse τῆς Γαλλίας ποταμοῦ Ornaïn συνελήφθησαν δέκα μεγάλαι ἐγγέλεις κατατρώγουσαι τὰ ἐκεῖ καλλιεργούμενα πείσα.

Καθαρίζονται τὰ ἀργυρεᾶ σκεῦη διὰ λεπτῆς κόνιος ἐκ μίγματος συγκειμένου ἐξ ἑπτὰ δραμίων ὀξίνου τρυγικοῦ καλλίου, ἑπτὰ δραμίων ἐκλεκτῆς κιρωλίας καὶ τεσσάρων δραμίων στυπτηρίας. Ἡ κόνις αὕτη διατηρεῖται ἐν καλῶς κωματιζομένῳ φιαλιδίῳ, ὅταν δὲ πρόκειται νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῆς διαλύεται ἐν ὀλίγῳ ὕδατι, διὰ δὲ τῆς οὕτω ἐπιτυγχανομένης ἀλοιφῆς τρίβεται τῇ βοήθειᾳ τεμαχίου καθαροῦ ὑφάσματος τὸ σκεῦος, ὅπου ἀφοῦ ἐκπλυθῆ διὰ ψυχροῦ ὕδατος καὶ σάπωνος, σιογγίζεται καλῶς.

Κεξαγωγή γεωργικῶν τινῶν προϊόντων τῆς Ἑταλίας τῷ 1895.

Οἶνοι εἰς βυτία ἑκατόλιτρα	909,655
Οἶνοι εἰς ἑκατοντάδας φιαλῶν	16,824
Ἐλαιόλαδα στατῆρες 78 ὀκάδων	246,987

Ἐθρ. ἔλαιον ἐσπεριδοειῶν χιλιόγραμμα	284,186
Κουκούλια στατῆρες 78 ὀκάδων	1,337
Μέταξα » » »	26,735
Κάστανα τόννοι (780 ὀκάδ.)	1,468
Ὅρουζα » » »	19,111
Ἐσπεριδ. καρποὶ στατῆρες 78 ὀκάδων	1,450,688
Ὅπωραι νωπαὶ » » »	41,020
» ξηραὶ » » »	69,363
Λαχανικὰ ἀποσταθασαυρισμένα »	9,220
» νωπαὶ »	165,186
Πουλερικὰ »	38,143
Αὐγὰ ὀρνίθων	145,117

Κὼς βάφονται τὰ βρύα. Τῶν βρύων (mousses) γίνεται μεγάλη χρῆσις ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν τεχνητῶν ἀνθίων, τῶν ἀθουρμάτων κτλ. Τὸ ζωηρὸν δὲ πράσινον χρῶμα ὑπὲρ τὰ βρύα ταῦτα ἔχουσι δὲν εἶνε φυσικόν, ἀλλὰ τεχνητόν. Πρὸς βαφὴν αὐτῶν διαλύονται δεκαπέντε περίπου δράμια Ἰνδικοῦ (λουλακίου), ἑπτὰ δράμια θεικοῦ χαλκοῦ καὶ 8 δράμια ἀσβέστου εἰς 8 ὀκάδας ὕδατος, ἐν τῇ διαλύσει δὲ ταύτῃ μωχαύονται τὰ καθαρισθέντα ἀπὸ πάσης γεώδους οὐσίας καὶ κατὰ μικρὰ δέματα συσκευασθέντα βρύα, τὰ ὅποια ἀκολούθως ἀποξηραίνονται εἰς τὴν σκιὰν κρεμώμενα ἀπὸ βάρματος.

Κη ἀλιεῖα Βεᾶ φλόμου εἶνε ἐπικένδυνος. Ὁ φλόμος εἶνε γνωστότατον δηλητηριῶδες φυτόν, ὅπου ἐνίοτε, παρὰ τὰ διατεταγμένα, χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τινῶν πρὸς ἀλιεῖαν. Ριπτόμενος εἰς τὴν θάλασσαν τρώγεται ὑπὸ τῶν ἰχθύων, ὅτινες δηλητηριαζόμενοι φέρονται νεκροὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος. Πρὸ τινος, γράφει ἡ «Πελοπόννησος» τῶν Πατρῶν, πτωχὴ γυνὴ, κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Νεαπόλεως, ἠγόρασεν ἰχθύς, ὅτινες εἶχον ἀλιευθεῖ διὰ φλόμου. Εὐτυχῶς γαλῆ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιον τῆς γυναικὸς ἤρπασε καὶ ἔφαγε τὸν ἕνα τῶν ἰχθύων, μετὰ τινὰ δὲ λεπτὰ ἔπεισα νεκρὰ δηλητηριασθεῖσα. «Τὸ συμβᾶν, λέγει ἡ «Πελοπόννησος», προξέ-

νηπεν ἐντύπωσιν· ἐξετασθέντες δὲ οἱ ἀναπολειφθέντες ἰχθῦς ἀπεδείχθη ὅτι ἦσαν ὀηλητηριασμένοι διὰ φλόμου.

Πηρόβατα καὶ μαλλὸς ἐν τῇ Ἀργεντινῇ. Τὸ πρόβατον εἰς τὴν Ἀργεντινὴν (Νότιον Ἀμερικὴν) εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ Πέτρου Μενδόζα τῷ 1550. Σήμερον ἡ Ἀργεντινὴ δημοκρατία ἀριθμεῖ περὶ τὰ 90 ἑκατομμύρια προβάτων, παραγόντων κατὰ μέσον ὄρον δύο χιλιογράμματα μαλλοῦ ἑκαστον. Τῷ 1894—95 παρήχθησαν 170,000,000 χιλιογράμμων μαλλοῦ, ἐφέτος δὲ ἡ παραγωγὴ προμηνύεται πολὺ ἀνωτέρα. Τὸ μέγιστον μέρος τοῦ παραγομένου μαλλοῦ ἐξάγεται. Σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς παραγωγῆς διευθύνεται εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐν δὲ τέταρτον εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἐν πέμπτον εἰς τὸ Βέλγιον. Ὁ μέσος ὄρος τῆς τιμῆς τοῦ μαλλοῦ ἐν Βουένος—Λίρες τῷ 1893 ἦτο φράγκα 1.01 κατὰ χιλιογράμμον, τῷ 1894 φρ. 0.89, τῷ δὲ 1895 φρ. 0.77.

Θεραπεύονται τὰ κεντήματα τῶν μελισσῶν καὶ ἄλλων ἐντόμων ὡς καὶ τὰ ἐγκύματα δι' ἐπιθέσεως καταπλάσματος ἐκ κοπανισμένων φύλλων τοῦ Κοχλιαρίου (Cochlearia—γαλλιστὶ raifort) φυτοῦ σταυρανθοῦς κηπευτικοῦ—(Moniteur d'horticulture).

Λεξικὸν ἐγκυκλοπαιδικὸν Ἑσπέρου καὶ Χίρον. Συνεπληρώθη καὶ ὁ Β' τόμος τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ. Ὁ τόμος οὗτος ἄρχεται ἀπὸ τῆς λέξεως *Lamprosière* καὶ καταλήγει εἰς τὸ *Πυθαγόρειον* θεώρημα.

Ἡεμαθὴ εἰς Ἑλληνα ἐπιστήμονα. Ὁ κ. Chatin, ἐπὶ τῇ βάσει νεωτέρων πληροφοριῶν ἃς ἀπεστείλαμεν αὐτῷ, κατέταξε τὸ εἶδος τῶν ὕδνων, ἅτινα ἐν Ἀχαΐᾳ ὀνομάζονται κοινῶς *γκίζαι* εἰς τὸ γένος *Terfezia* καὶ ὀνόμασεν αὐτὰ *Terfezia Gennadii* πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Π. Γενναδίου, τοῦ ἐπὶ δύο ἡδὴ ἔτη ἐργασθέντος πρὸς ἐξ ακρίβωσιν τῶν μερῶν ἐνθα τὰ ὕδνα φύονται ἐν Ἑλλάδι καὶ πρὸς καθορισμὸν τῶν ἀπαντωμένων παρ' ἡμῖν εἰδῶν.

Δὲ ἐμπορικὰ ἐπροξενικὰ ἐκδόσεις καὶ δημοσιευθεῖσαι ἀνωτέρω ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῳ τεύχει περιέχουσι πληροφορίας πολυτίμους διὰ τοὺς ἡμετέρους παραγωγεῖς καὶ ἐμπόρους, δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι ἀπλήστως ὁ ἀναγνώσων αὐτὰς οἱ ἡμέτεροι συνδρομηταί. Ἡ συγκέντρωσις τῶν πληροφοριῶν τούτων ὀφείλεται εἰς τὴν φιλεργίαν καὶ τὸν ζῆλον τοῦ εἰδικῶς ἐγκύψαντος περὶ τὴν στατιστικὴν Κ. Γ. Τζιάκα, τοῦ διευθύνοντος τὸ στατιστικὸν γραφεῖον τοῦ Υπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἡ ἀξία τῆς καλλιεργουμένης γῆς ἐν Ἑλλάδι. περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἦτο 50 περίπου φράγκα κατὰ στρέμμα, περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος 70 φρ. κατὰ στρέμμα. Τῷ 1851 ἡ ἀξία αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς 130 περίπου φράγκα κατὰ στρέμμα, τῷ δὲ 1874 εἰς διακόσια φράγκα κατὰ στρέμμα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρχισεν ἡ ἐκπτώσις τῆς ἀξίας τῆς γῆς, ἥτις σήμερον, ἐνεκα τῆς υποτιμῆσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ ἰδίως τῶν σιτηρῶν, πωλεῖται εἰς τὸ ἥμισυ καὶ ἔτι ἔλασσον τῆς πρὸ εἰκοσαετίας ἀξίας τῆς.

Τὰ πρῶτα ἀναφερόμενα γεωργικὰ συγγράμματα τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Τὸ πρῶτον ἀναφερόμενον γεωργικὸν σύγγραμμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε τὸ *Liber ruralium commodorum*, τὸ δημοσιευθὲν κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ὑπὸ τινος *Petro de Crescens* καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν *Charles d'Ajou*. Περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ἡ Ἀγγλία εἶχε συγγραφεῖς τινας, οἵτινες ἤσχολήθησαν καὶ περὶ τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν. Ὁ πρῶτος ἀναφερόμενος Γάλλος συγγραφεὺς γεωπονικῶν εἶνε ὁ *Stephanus*, ὅστις τῷ 1529 ἐδημοσίευσε τὸ *Praedium Rusticum*, συλλογὴν πραγματιῶν τοῦ γεωπονικῶν. Οὗτος μετὰ τοῦ γαμβροῦ του ἀκολούθως ἤρχισε δημοσιεύων τὴν *Maison rustique*, ἧς αἱ σημαντικαὶ ἐκδόσεις εἶνε εἰσέτι τὰ μαγαλειότερα διάδοσιν ἔχοντα ἐν Γαλλίᾳ γεωργικὰ δημοσιεύματα. Ἀλλ' ὁ σημαντικώτερος

Γάλλος ἀρχαῖος συγγραφεὺς εἶνε ὁ Olivier de Serres, ὅστις τῷ 1600 ἐδημοσίευσεν τὸ καὶ σήμερον ἔτι ἄξιον μελέτης σύγγραμμά του Théâtre d'Agriculture.

Πολύφωνον στρουθίου. Εἰς πολίτην τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως Νίμης ἀπηύθυνεν εἰς τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ἐπιθεώρησιν» περιέργους πληροφορίας περὶ νεαροῦ στρουθίου, παιδαυθέντος παρ' αὐτοῦ. «Κατέχω, λέγει, ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ 1893 κοινὸν στρουθίου, ὅπερ ἔλαβον ἐκ τῆς φωλεᾶς του καὶ ἀνέθρεψα. Ἔθεσα αὐτὸ εἰς κλωβὸν, ὅπου εὕρισκοντο πολλὰ ἄλλα εἶδη πτηνῶν. Μετὰ τινὰ χρόνον τὸ στρουθίου ὠκειοποιήθη τὸ ἄσμα καὶ τὰς φωνὰς τῶν συντρόφων του τόσον καλῶς, ὥστε ἠδύνατο νὰ μὲ ἀπατῇ. Ἐμιμῆτο τὰς φωνὰς, τοὺς τρυγμούς, τὰ ἄσματα τῶν ἄλλων πτηνῶν. Ἀλλὰ τὸ παραδοξότερον τὸ στρουθίου μας ἦτο ἀληθῶς πολύφωνον, ἐὰν δύναμαι νὰ μεταχειρισθῶ τὴν λέξιν διὰ τὸ ἐπόμενον γεγονός. Κατὰ τὸ φθινόπωρον ἔχω τὴν συνήθειαν νὰ αἰχμαλωτίζω γρύλλους ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ νὰ διατηρῶ αὐτοὺς ζῶντας εἰς μικρὰ κλωβία. Μέχρι τοῦδε αὐτὰ τὰ μικρὰ κλωβία ἀκρεμῶντο παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ κλωβοῦ τῶν πτηνῶν μου καὶ οὐδὲν τούτων, οὐδὲ αὐτὸ τὸ στρουθίου ἔσχε ποτὲ τὴν ἀξίωσιν νὰ μιμηθῇ τὸ ἄσμα τοῦ γρύλλου, τὸ κρι-κρί. Ἀλλὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνέλαβον νέους γρύλλους καὶ ἔθεσα αὐτοὺς παρὰ τὸν κλωβὸν τῶν πτηνῶν. Κατεπλάγη δὲ μετὰ δύο ἡμέρας ἀκούων τὸ στρουθίου νὰ μιμῆται φυσικῶς καὶ ἀκριβῶς τὸ ἄσμα τῶν γρύλλων. Εὐρισκόμεθα ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, οἱ δὲ γρύλλοι ἀπεβίωσαν πρὸ πολλοῦ, ἀλλὰ τὸ στρουθίου μου δὲν παύει νὰ μιμῆται τὸ ἄσμα των καὶ νὰ ἀναμιγνύη αὐτὸ μὲ τὰ ἄσματα τῶν ἄλλων πτηνῶν. Δέον νὰ προσθέσω καὶ τοῦτο τὸ περιέργον, ὅτι τὸ στρουθίου μου δὲν γινώσκει νὰ λαλῇ καὶ νὰ ψάλλῃ ὡς στρουθίου. Συνελήφθη πολὺ νεαρὸν ἐν αὐτῇ τῇ φωλεᾷ του καὶ δὲν διετήρησεν ἴσως ἐν τῇ μνήμῃ τὴν φωνὴν τῶν γεννητόρων του» (ἐκ τῶν «Καιρῶν»).

Ἀπέθανεν ὁ Albertus Blaauw, διακεκριμένος Γάλλος σφηροτρόφος ἐν Grasse, Δήμαρχος δὲ καὶ πρόεδρος τῆς γεωρ-

γικῆς ἐταιρίας καὶ τοῦ γεωργικοῦ συνδικάτου τῆς πόλεως ταύτης.

Ἡρὸς καταστροφὴν τῶν γεωσκωλήκων συμβουλεύουσι τὴν ἄρδυσιν τοῦ περικλείοντος αὐτοὺς ἐδάφους δι' ἀρκιᾶς διαλύσεως μαγειρικοῦ ἁλατος. Ἰσχυρῶς μετὰ τὴν ἄρδυσιν οἱ σκώληκες ἐξέρχονται τοῦ ἐδάφους καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ.

Ἦων ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα ποικιλίαι ἀριθμοῦνται. Ἐν ἄξιον προσοχῆς εἶδος Ἦων εἶνε τὸ ἀμερικανικὸν *Viola pubescens*, ὅπερ φέρει μεγάλα κίτρινα ἄνθη.

Ἐκαστρέφονται οἱ εἰς τὴν γῆν ἐμφωλεύοντες σφήκες ἐὰν τὸ ἐσπέρας τοποθετηθῇ παρὰ τὴν ὀπὴν τῆς σφήκιᾶς δοχεῖον περιέχον βενζίνην καὶ καλυφθῇ τοῦτο ὡς καὶ ἡ ὀπὴ δι' ὑελίνου κώδωνος ἢ ἄλλου πλατυστόμου ἀγγείου.

Ἐκατηναλώθη σάκχαρον εἰς τὰς ἡν. Πολιτείας τῷ 1894 κατ' ἄτομον λίτραι 66.4, ἐτιμᾶτο δὲ τὸ σάκχαρον κατὰ λίτραν 4 ἑκατοστὰ τοῦ ταλλήρου.

Τὸ Μεξικὸν εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῶν Ὀρχοειδῶν. Ἐκ τῶν 350 μέχρι τοῦδε γνωστῶν γενῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης, τὰ 105 κατάγονται ἐκ τοῦ Μεξικοῦ, ἐνθα ἀπαντῶνται 988 εἶδη τῶν περιέργων καὶ λίαν καλλωπιστικῶν τούτων φυτῶν.

Τὸ ἀριστον τῶν θηραμάτων, κατὰ τὰς γενομένας ἐσχάτως ἱρεῦνας τοῦ «Figaro» θεωρεῖται σήμερον ἐν Γαλλίᾳ ἡ μπακάτσα τοῦ φθινοπώρου καὶ ὄχι ἡ νεαρὰ πέρδικα ὡς ἔλοιτο.

Ἄνετ τῶν ξυλίνων ἢ τῶν σιδηρῶν τηλεγραφικῶν στύλων ἤρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦσιν ἐν Ἀμερικῇ τοὺς ἐκ πεπιεσμένου χάρτου, οἵτινες εἶνε ἐλαφρότεροι καὶ εἰς πολλὰ μέρη εὐθηνότεροι.

Ἡρόγνωσις τοῦ καιροῦ. Ὁ ἐν Παδοῦῃ καθηγητῆς Ἰζιοβάννης Ὀμπρόνης προτείνει νέαν καὶ ἀσφαλῆ, ὡς λέγει, μέ-

θοδον προγνώσεως του καιρού. Η μέθοδος αυτή είνε απλουστάτη· βασίζεται επί μιας γενικής αρχής· δηλαδή, ο καιρός όστις επικρατεί έκαστην ημέραν, επανέρχεται άπαράλλακτος μετά έπτά ήμέρας, και τουτο επί σειράν τεσσάρων ή πέντε έβδομάδων. Ούτω λόγου χάριν, εάν σήμερα, Σάββατον, έχωμεν ώραϊον καιρόν, ήμπορούμεν άσφαλώς να προσέπωμεν ότι και τό έρχόμενον Σάββατον ο καιρός θα ήνε ώραϊος. Εάν χθές Παρασκευήν, είχομεν βροχήν, και την έρχομένην Παρασκευήν βροχήν θα έχωμεν. Τί κριμα, ότι ή ανθρωπότης ήργησε τόσον πολύ να κάμη την απλουστάτην ταύτην παρατήρησιν! « επιλέγει σκοπτικώς ή « Ακρόπολις », έξ ής λαμβάνομεν την πληροφορίαν ταύτην.

Είχεν ή Αύστρουγγαρία άμπελώνας στρέμματα

	ή Αύστρία	ή Ούγγαρία
Τῷ 1885	2,171,430	4,356,100
» 1890	2,631,070	3,649,980
» 1894	3,127,420	2,654,070

Παρήγαγεν ή Αύστρουγγαρία οίνους έκαστόλλετρα

	ή Αύστρία	ή Ούγγαρία
Τῷ 1885	4,000,850	6,619,585
» 1890	3,623,360	3,776,812
» 1894	3,774,917	1,607,681

Εισήγαγε και εξήγαγεν ή Αύστρουγγαρία οίνους στατήρας 78 οκάδων

	είσήγαγεν	εξήγαγεν
Τῷ 1880	32,912	905,841
» 1885	30,541	580,844
» 1890	40,093	687,551
» 1892	530,266	254,505
» 1893	1,222,229	237,909
» 1894	913,031	231,080
» 1895	812,950	245,852

Παραγωγή, έμποριον και κατανάλωσις οίνων εν Ήταλίᾳ.

Έτη	Έκτασις κατεργασμένων υπό άμπελώνων εϊς στρέμματα	έκατολλίτρα				Πόσον έναπολείφθεν πρὸς κατανάλωσιν
		έτησια παραγωγή μίσος βρος κατά στρ.	όλική παραγωγή	είσαγ	έξαγωγή	
1891	34,437,130	1,07	36,992,135	10,729	1,179,192	35,823,672
1892	34,664,470	0,98	33,971,768	9,800	2,449,120	31,533,149
1893	34,347,600	0,93	32,163,523	24,397	2,362,703	29,825,217
1894	34,510,030	0,74	25,816,688	57,149	1,943,151	23,930,686
1895	34,615,610	0,70	24,245,836	106,128	1,710,863	22,641,101

Παγκόσμιος σταπαραγωγή κατά τά έτη 1895 και 1896

Εύρώπης	Παραγ. του 1895	Πιθανή παραγ. του 1896
Ρωσίας	142,100,000	124,000,000
Γαλλίας	118,500,000	119,000,000
Ούγγαρίας	52,300,000	51,500,000
Αύστρίας	14,500,000	14,000,000
Ίταλίας	37,400,000	42,300,000
Γερμανίας	37,200,000	39,000,000
Ίσπανίαν	36,200,000	27,000,000
Ρουμανίας	24,200,000	25,000,000
Μεγ. Βρετανίας	13,900,000	22,000,000
Εύρ. Τουρκίας	14,000,000	16,500,000
Βουλγαρίας	13,900,000	15,000,000
Βελγίου	6,800,000	7,000,000
Ρωμηλίας	4,000,000	4,400,000
Σερβίας	3,100,000	3,400,000
Πορτογαλλίας	3,000,000	2,200,000
Έλλάδος	1,600,000	1,900,000
Όλλανδίας	1,700,000	1,800,000
Δανίας	1,500,000	1,700,000
Σουηδίας	1,200,000	1,600,000
Νορβηγίας κτλ.	800,000	900,000
Τὸ όλον	<u>530,300,000</u>	<u>522,200,000</u>

(1) Τὸ έκατόλλιτρον ίσοδυναμεῖ πρὸς τρία περίπου κοιλά.

Ἀμερικῆς		
Ἡν. Πολιτειῶν »	175,000,000	160,000,000
Ἀργεντινῆς »	27,000,000	21,000,000
Καναδά »	17,000,000	13,000,000
Χιλῆς »	6,000,000	5,600,000
Βρασιλίας κλπ. »	i	i
Τὸ ὅλον »	<u>225,000,000</u>	<u>199,600,000</u>
Ἀσίας		
Ἰνδιῶν »	84,900,000	63,800,000
Περσίας »	11,000,000	11,500,000
Συρίας »	6,500,000	7,000,000
Σινικῆς, Ἰαπωνίας κλπ. »	3,500,000	3,800,000
Τὸ ὅλον »	i	i
Ἀφρικῆς	<u>105,900,000</u>	<u>86,100,000</u>
Ἀλγερίας »	7,500,000	6,400,000
Αἰγύπτου »	5,100,000	5,100,000
Τύνιδος »	2,100,000	2,000,000
Ἀκρωτηρίου »	1,100,000	1,300,000
Τὸ ὅλον »	<u>16,100,000</u>	<u>15,100,000</u>
Αὐστραλίας	<u>11,400,000</u>	<u>8,400,000</u>
Σύνολον »	<u>888,700,000</u>	<u>831,400,000</u>

Στατιστὴ τῶν σαπωνοποιεῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ ἔτος 1896, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ στατιστικοῦ γραφείου τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Κατ' αὐτὴν ἀντίστανται κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν ὅλῃ τῇ χώρᾳ 37, τὰ πλείω ἐν Ζακύνθῳ, συστηματικὰ σαπωνοποιεῖα, ὧν τινὰ μὲν λειτουργοῦσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἄλλα δὲ ἐπι τινὰς τοῦ ἔτους μῆνας. Ἡ ἔτησίαι ὑπ' αὐτῶν παραγωγὴ σάπωνος κοινῆς χρήσεως—τοιούτος εἶνε ὀλόκληρος ὁ ἐγχώριος—ἀνέρχεται εἰς 6,500,000 ὀκάδας, ὧν τὰ μὲν 3/4 περίπου χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ τόπῳ, τὸ δὲ λοιπὸν ποσὸν εὐρίσκει εὐνοϊκὴν κατανάλωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ: ἐν Τουρκίᾳ, Αἰγύπτῳ, Βουλγαρίᾳ, Ῥουμανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ ταῖς Ἡν.

Πολιτείας. Ἡ κατὰ μέσον ὄρον ἀγοραία ἀξία ἐκάστης ὀκάς σάπωνος ὑπολογίζεται εἰς δρ. 0.90. Ὡς γνωστὸν δὲ ὡς πρῶται ὕλη αὐτοῦ χρησιμεύουσι τὸ ἔλαιον καὶ ἡ σόδα· ἐν Ἀττικῇ δὲ καὶ Κερκύρᾳ τὸ ἐκ τῶν ἐλαιοπυρήνων τῇ ἐπιδράσει τοῦ διθειοῦχου ἀνθρακος ἐξαγόμενον ἔλαιον. Ἡ σαπωνοποιία ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἀρχαία βιομηχανία, ὑφισταμένη ἄλλως καὶ πρὸ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, λαβοῦσα δὲ ἐπ' ἐσχάτων μείζονα ἀνάπτυξιν καὶ ἀδιαλείπτως εὐδοουμένη. Σημειωτέον ὅτι πλὴν τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων σαπωνοποιεῶν ὑπάρχουσιν ἐν πολλοῖς δήμοις καὶ ἄλλα τοιαῦτα, περιπατητικὰ ἢ μεταβατικὰ δυνάμενα νὰ ὀνομασθῶσι, παράγοντα δὲ σάπωνα προωρισμένον οὐχὶ εἰς ἐμπορείαν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἰδίαν τῶν παραγωγέων ἢ τῶν κεκτημένων τὰς πρώτας ὕλας οἰκιακὴν χρῆσιν. Εἶνε εὐνόηχον πόσον δυσχαρῆς εἶνε ἡ στατιστικὴ ἐξακρίβωσις τῆς τοιαύτης κατασκευῆς σάπωνος. Ἐπειδὴ δὲ πλεῖστοι χωρικοὶ κατασκευάζουσιν οἱ ἴδιοι τὸν σάπινα, οὐ ἔχουσιν ἀνάγκην, ἡ δὲ τοιαύτη περσότης διαφεύγει μὲν τὸν στατιστικὸν ἔλεγχον, πρέπει ὅμως νὰ συνυπολογισθῇ εἰς τὴν ἐγχώριον παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν σάπωνος, δύναται νὰ συναχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ κατ' ἄτομον χρῆσις σάπωνος ἐν Ἑλλάδι ὑπερβαίνει τὰς δύο ὀκάδας ἑτησίως. Ἐνεκα τῆς ἐνδελεχοῦς τελειοποιήσεως τῶν ἐν τῇ χώρᾳ σαπωνοποιεῶν καὶ τῆς ἐπιμεμητημένης παραγωγῆς, οἱ ἐλληνικοὶ σάπωνες ἀνταγωνίζονται ἀποτελεσματικῶς ἀπὸ τινος ἐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, προτιμώμενοι τῶν ἐν Σμύρνῃ, Μιτυλήνῃ, Συρίᾳ καὶ Εὐρώπῃ κατασκευαζομένων κοινῶν σαπῶνων. Ἡ ἀνάλωσις ξένων σαπῶνων ἐν τῇ χώρᾳ, σαπῶνων κοινῆς χρήσεως, οὐχὶ δὲ ἀρωματικῶν, εἶνε ἀσήμαντος, ἀνεληθοῦσα:

Ἐτὸς	εἰς ὀκάδας
Ἐτὸς 1895	42.747
» 1894	43.817
» 1893	29.444
» 1892	61.374
» 1891	38.679
» 1890	47.035

Ἀπόπειραί τινες γίνονται καὶ πρὸς κατασκευὴν ἐν τῇ τόπῳ

άρωματικῶν σαπῶνων, πιθανόν δ' εἶναι νὰ εὐδοκίμησῃ καὶ ἡ τοιαύτη σαπωνοποιία, ἀφοῦ ἢ μὴ εἰσέτι εὐδοκίμησις αὐτῆς εἰς οὐδὲν ἄλλο δύναται ν' ἀποδοθῆ ἢ εἰς λόγους τεχνικούς καὶ εἰς θαρραλιώτερον ἐπιχειρηματικὸν νοῦν».

Φασσιανοὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ἄτινές, ἀσχολούμενοι εἰς τὰ τοῦ κυνηγίου παρ' ἀρχαίοις, ἀμφισβητοῦσι τὴν ὑπαρξιν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἀκόμη ἐκείνην φασσιανῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ἐντούτοις εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Παρικλείους ὑπῆρχεν ὄχι μόνον τοιοῦτον κυνήγιον, ἀλλὰ καὶ φασσιανοτροφεῖον ἐν Ἀθήναις, ῥητῶς δὲ τοῦτο ἐν τινι κωμῳδίᾳ τοῦ Ἀριστοφάνους ἀποδίδεται εἰς τινὰ Λεωγόραν. Βεβαίως οἱ φασσιανοὶ προτιμῶσι τὰ ψυχρότερα κλίματα καὶ ὑπάρχει ἀφθονία τοιούτων σήμερον ἐν Μακεδονίᾳ, ὅπουθεν προμηθεύεται αὐτοὺς καθ' ἐκάστην ἢ ἡμετέρα ἀγορά. Ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς δασῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἡ ἀφθονία τῶν ὑδάτων καθιστᾶ βέβαιον ὅτι τὸ κλίμα τότε ἦτο πολὺ ἀνετώτερον εἰς τὰ πτηνὰ ταῦτα». (ἐκ τῆς α' Ἀκροπόλεως).

Ἄετοὶ σπανιώτατα ἐφάνησαν ἐνταῦθα. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρετήρησαν ἓνα ἄετον, ὅστις τόσον εἶχε συνηθίσει, ὥστε τὸν ἄφινον ἐλεύθερον. Βαθμηδὸν ὁμοίως δ' ἄετός ἤρχισε νὰ μὴ κύνῃ τὰς ἐκδρομάς του μέχρις οὐδὲν ἐπανῆλθε πλέον, ὥστε εἶχε λησιμονηθῆ. Δύω ἔτη μετὰ ταῦτα ἡμέραν τινὰ οἱ περὶ τὰ Ἀνάκτορα διέκριναν τὸν ἄετον ἐπανερχόμενον. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην συνωδεύετο καὶ ὑπὸ ἄλλου ἄετου, θήλεος πιθανῶς. Ἡ ἀπουσία οἶχε δόσει εἰς αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἀποκαταστάσεως· καὶ μολονότι δὲν γνωρίζομεν τὰ ἔθιμα τῶν ἄετῶν, ὡς πτηνὸν ὁμοίως ἀνατραφέν εἰς τὴν Αὐλὴν, εἶχεν ἀποκτήσει ἀριστοκρατικὰς ἐξεις καὶ ἴσως ἐτέλει τὸ ταξειδίον τοῦ γάμου του. Ὅταν ἐφθασεν ἀνωθεν τοῦ ἀντακτορικοῦ κήπου κατῆλθε μετὰ τῆς συντρόφου του ἀρκετὰ χαμηλὰ ὥστε νὰ τὸν διακρίνουν, ἔκαμε δύω ἢ τρεῖς κύκλους περὶ τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἀπῆλθε χωρὶς νὰ τὸν ἐπανίδουν πλέον» (ἐκ τῆς α' Ἀκροπόλεως).

Ἐπερὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλαιοπευρήνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς πρόληψιν τῆς μεταδόσεως τῆς φυλλοξήρας ἐνταῦθα, πολλὰ παρ' ὄλων τῶν Ἀθηναϊκῶν συναδέλφων ἐγράφησαν. Ἐσχάτως δὲ καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτορικῶν ὑπουργός κ. Μαυρομιχάλης ἐξέδοτο ἐγκύκλιον ἀπαγορεύουσαν αὐστηρῶς τὴν εἰσαγωγὴν. Ἀλλὰ ὁ Δημοτ. σύμβουλος κ. Ἀνδρέας Γεωργακόπουλος πληροπορηθεὶς, ὡς εἶπεν, ἐκ γραφομένων ἐν τισιν ἐφημερίσιν ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τούτων γίνεται, προέτεινεν εἰς τὸ σῶμα χθὲς ἓνα ἐκφρασθῆ εὐχὴ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ λάβῃ αὕτη μέτρα αὐστηρὰ διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰσαγωγῆς προκειμένου περὶ τῆς σωτηρίας τῶν κτηματιῶν καὶ ἐν γένει τοῦ ἔθνους. Ἐὐὸ σῶμα ἀναγνωρίσας τὸ δίκαιον καὶ ὀρθὸν τῆς προτάσεως τοῦ κ. Γεωργακοπούλου ἐξέφρασεν εὐχὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὲρ τῆς ἀπαγορεύσεως, ἣτις καὶ ἄλλον ἔχει σκοπὸν, τὴν κατανάλωσιν τῶν ἐνταῦθα παραγομένων ἐλαιοπευρήνων». Ταῦτα κατὰ τὴν «Πελοπόννησον» τῆς 3 Σεπτεμβρίου ἐ. ε'.

Ἐξέσθηγαγεν ἡ Γαλλία ἰταλικοὺς οἴνους

	εἰς βυτία	εἰς φιάλας
Ἐτῆ 1891 ἑκατόλ.	27,955 ἑκατοντ.	5,569
» 1892 »	281,074 »	4,640
» 1893 »	90,655 »	3,494
» 1894 »	39,536 »	3,456
» 1895 »	34,710 »	2,220

Ἐξέσθηγαγε τὸ Βέλγιον οἴνους ἑκατόλλετρα

	ἐν ὄλφ	ἐξ ὧν γαλλικοὺς
Ἐτῆ 1889 »	203,738 »	176,485
» 1890 »	214,581 »	182,460
» 1891 »	250,079 »	214,202
» 1892 »	237,755 »	197,348
» 1893 »	210,512 »	168,412
» 1894 »	246,927 »	199,465

Βροχομετρικαὶ παρατηρήσεις Θεσσαλίας.
 Ποσὸν καταπεσοῦσης βροχῆς εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Σταθμοὶ	Ἀπὸ 4 ἕως 11 Αὐγούστου		Ἀπὸ 12 ἕως 17 Αὐγούστου		Ἀπὸ 18 ἕως 24 Αὐγούστου	
	1895	1896	1895	1896	1895	1896
Βώλου	14.50	9.10	—	—	—	—
Λαρίσσης	—	6.—	—	—	—	—
Φαρσάλων	10.—	—	—	—	—	—
Καρδίτσας	11.—	—	—	—	—	—
Τρικκάλων	1.—	—	—	—	—	—

Σταθμοὶ	Ἀπὸ 25 ἕως 31 Αὐγούστου		Ἀπὸ 1 ἕως 7 Σεπτεμβρίου		Ἀπὸ 8 ἕως 14 Σεπτεμβρίου	
	1895	1896	1895	1896	1895	1896
Βώλου	—	24.—	1.20	8.50	—	45.50
Λαρίσσης	—	4.9	10.—	68.—	—	5.—
Φαρσάλων	—	73.—	4.50	—	—	30.—
Καρδίτσας	—	30.—	3.50	—	—	28.—
Τρικκάλων	—	21.—	3.—	13.—	—	24.—